

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó elsején lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Tisza és a nemzet „tévedései“.

Irta: Kossuth Ferencz.

A mi koalíciós kormányunk és a minket támogató többség jelen volt mindig a nemzeti kegyelet minden megnyilatkozásánál.

Utolsó alkalmat nyújtott erre Kossuth Lajos hamvainak áthelyezése ideiglenes nyugvóhelyéről a véglegesbe. Midőn az ideiglenesbe vittük 1894-ben, nem volt jelen egyetlen egy miniszter sem; midőn ellenben a véglegesre tettük, 1909-ben, a sir körül állt a kormány minden egyes tagja s a miniszterelnök sajátkezűleg helyezte el a kormány kőszoruját a sirra.

Ez volt a különbség az előbbi lehetőségek s azok közt, amelyekkel mi teremtetünk meg azzal, hogy az uralkodót meggyőztük arról, hogy a magyar hazafiság kegyelete nem hűtlenség a koronás királyhoz.

A hatás, amelyet elértünk s amely hivatalba volt lassankint közelebb hozni egymáshoz a király és a nemzet érzelmeit, úgy látszik, hogy még mindig tart.

minthogy most már el mert menni a Khuen-kormány pártja is Aradra.

Fölfelé ezzel nem tette magát gyanussá, a nemzet előtt pedig rokonszenves cselekedetet végzett.

Bár ugy lenne, hogy az általunk egyengetett utak közül más utakon is utánunk indulna meg a mostani kormány és vinné előbbre az édes hazai ügyet!

Tisza István, mint mindig, nagy ékesszólással beszélt a vértanuk szobránál, beszédének mégis több részén megdöbbsentünk mi, kik a magyar állami függetlenség és szabadság ideáljaiért élünk, dolgoztunk hosszú éveken át s ezeknek kultuszával fogunk a sirba szállni.

Leginkább megdöbbsentünk a következő mondaton: „miért kell annak úgy lennie, hogy a magyar nemzeti dicsőség legszínesebb virágai, ártatlanul kiontott vér által áztatott talajból nőhetnek ki. Sajátságos végzet ez. A nemzet tévedései, hibái, a nemzeti visszavonás, a nemzeti hűség döntő ték annyiszor veszélybe a nemzetet és talán egy magasabb igazságszolgáltatás rejlik abban a tényben, hogy a nemzet hibáiért a nemzet legjobbjainak kell lakolniuk, hogy a nemzet hibáit csak a nemzet színe-virágának kiontott vére moshatja le és hogy a nemzet legnagyobb fiainak kiontott vére által jelzett úton, hosszú Golgotáján a szenvedések-

nek juthat ki a nemzet újból abból az utvesztőből, amelybe ragadtatta magát.“

E szerint Rákóczi Ferencz és Kossuth Lajos szabadságharczai a „nemzet tévedései és hibái“ voltak, melyekkel a „nemzeti hűség“ döntötte veszélybe a nemzetet és legjobbjainak kellett meghalni a függetlenség Golgotáján azért, hogy hosszú szenvedés után a nemzet „kijuthasson abból az utvesztőből“, a melybe „ragadtatta magát“, midőn Rákóczit és Kossuth Lajost követte.

Nem törvénybe iktatott jogait, nem szabadságát, nem nemzeti és állami létét védte a nemzet, ha igaz Tisza István e mondata; és nem legszentebb kötelességét teljesítette azokban a dicsőségtől ragyogó, bár szomorú időkben, midőn a nemzet, Tisza szerint, „utvesztőkbe ragadtatta magát“... a nemzet „tévedései, hibái, nemzeti hűsége“ voltak okai annak, hogy a királyi hűségben mindig példás nemzet kényszerítve érezte magát a népek ultima ratiojához folyamodni.

Hálát adunk az istennek, hogy most nemzeti és állami jogainkért nem fegyverrel, hanem törvénykönyvvel kezünkben küzdhetünk.

A multakat fedő fátyolt nem bolygatjuk, sokan közülünk a legforróbb hazafiságtól sarkalva törekedtek azon, hogy nemzet és király megértsék egymást, ami nem csak a nemzet érdeke,

Egy nap a Stagnozán.

Irta: Makay Béla.

(Utánnovás tílos.)

Ameddig csak a szem ellát, hónapjig érő buja, aszott fü, — száraz, kóros növényzet, — hulló pelyvás gaz, csenevész bozót borítja a síkságot.

Csend, némaság honol rajta. — Ide még a hang is csak meghalni jár.

A lángoló levegő törékenynyé aszalta a síkság fűvét és seprőfüvet, ördögbockoros hozótjának egyedüli színe, disze csak a rajta tánczó aranyos napsugár. Szürkésárga izzásban van ég és föld. Valami lány fakó szín ömlik el a rónán, pedig szívárványszínű sugarak ezikáznak az aranyporos levegőben. Az égboltozat zenitjéről óriási pókháló szárai ereszkednek le a földre, s a pókháló közepében poczakos pók a fehér izzó nap.

Hü képet erről még napsugarakból kötött esettel se lehetne festeni, mert hiányoznék róla az a tikkasztó hőség, mely az égboltozat vezérlőbikjában forr.

Olyan izzó a meleg, hogy szinte teste van, fogni lehet.

Testünk tüzel s bensőnkben ugyanezt a forróságot érezzük. Nyelvünk, torkunk olyan száraz, mint tenyerünk. Már nem is izzadunk.

Folyó, kut, víz, — semmi néven nevezhető ital nincs a közelben és tarisznyánkban még csak kenyérmorzsát is hiába keresnénk.

Itt állok a Pampát borító porzó, száraz pöndörfü és rónaperje aszott erdejében s a pázsitkörös bozótok felett a messze látóhatár peremén révedező szemekkel kémlelek valami emberlakta hely után.

Mégis valahonnan, mintha lenge fuvalat, hóbör szellőcske kelt volna utra. A bozót felett füstölő millió apró maszliczarajt egy pillanatra elsodorja. Már ugyis annyit nyeltem, hogy „torkig“ vagyok velük. Megmozdult a levegő. De hulláma se hűsítő. Szinte perzselően csap pecsenyévé sült arczomba. A meleg légáram nyomában a napsugár aranypora, mintha leülepednék, élénkebb színteltek, élesebb határvonalak ütődnek át az aranykődös alapszíneken. A megszűnésben. — ahol előbb még a lángoló levegőgököpárában ölekezett az izzó földdel — sötétes sáv tűnik fel a látóhatár peremén.

Nekivágok a járhatatlan seprüerdőnek s a pöndörfüves hompokon esetelve-botolva, vállravezett puskával törtetek a biztató színtelte irányában. Nem igen érek rá arra se, hogy a bogáncs tuskéit összevérezett kezemből kiszedjem.

Hátha arrafelé akad valami emberlakta tanya? Vagy talán csalóka délibáb játszik velem?

A Pampának egyik földpupján — a síkságon akár „hegynek“ is beillenék ez a csekély emelkedésű buczka — bronzszoborként, merően figyelő helyzetben, puskájára tá-

maszkodva, mozdulatlanul áll egy emberi alak. Rőtbarba kopott vadászgúnnya fedi szikár alakját és bórharisnya lábszárait. Jobb tenyeréből ernyőt formálva szeméi fölé kémleli a látóhatárt. Viharverte, napsütötte orczájának bronzba merevedett vonásai alig sejtetik, hogy az ember „élő“ és nem a Cooper-féle regények vadló „Bórharisnyá“jának emlékszobra. Ott, ahol titokzatos életét lelte: a buja füves síkságokon.

A „Magány“ és „Egyedüllet“ e megtestesült szobra közeledtemre megmozdul; bronzba merevedett arcvonásai felolvadnak s magasra rántott szemöldöke alól mosolygó szemmel biztatón vág arrafelé, amerre a látóhatáron az a kékes sáv nyulik el: „Az ott Guta!“

Most már talán el is árulhatom, hogy nem a délamerikai végtelen Llanokat vagy Pampákat, a kóró-füves irdatlan síkságokat búvóm, hanem a csallóközi rónán, az ugynevezett „Stagnozán“ bolyongok. Megelevenedett szobrom se Cooper „Bórharisnyá“ja, hanem testestől-lelkestől az én „bórharisnyás“ vadászszimborám: Bottay Kálmán, a magyar Pampa, a „Stagnoza Bórharisnyája“. Nem vadászik ugyan rézbőrű indiánusokra, hanem annál inkább rezestollu tüzokokra. Hál' Istennek, hogy azt a furesa szót, amely ha nem is a „szó szoros értelmében“, de füleimet mégis csak „megütötte“, nem a Pampák guechua indiánusainak szótárában kell keresnem. Mert hát Guta, — melynek immár templomtornya is feleszállmlik a szürkéslila párázatban, — a csallóközi sík-

hanem a királyé is, mert csak akkor hatalmas és nyugodt a király, ha hatalmas és megelégedett nemzet felett uralkodik; de úgy érezzük, hogy nem lenne szabad semmi ok miatt és semmi czélért a maga valóságából kivetköztetni és a végletekig félreérteni a magyar nemzet történelmét; félreismerni szívét, lelkét, szellemét és egész mivoltát; elfelejteni Rákóczi Ferencz és Kossuth Lajos küzdelmeinek, csatáinak, szenvedéseinek valódi okát, még pedig akkor felejtani el, amikor az aradi tizenhárom emlékoszlopa előtt állunk.

Rosszul szolgálja nemzetét az, aki hibának mondja azt, hogy a nemzet saját nemzeti létét, hazája szabadságát és állami gát fenyegető megsemmisítésével szembeszáll és nem azt mondja hibának, hogy oly örülmények lettek létrehozva a nemzet ellen, amelyek a mult élet-halálharczait mintegy kioroszakolták attól a nemzettől, mely e harcok előtt s e harcok után, újra, meg újra jelét tudta és akarta adni királyhűségének.

Történelmünket elfelejteni nem kötelez minket az a hazafias elhatározás: nem lebbenteni fel a fátyolt, melyet a király s a nemzet keze együtt borított a multakra.

Midőn nemzeti kegyeletünknek e multak emlékével összekapcsolt ünnepeit üljük, nincs semmi szükségünk arra, hogy napi politikát vegyítsünk a kegyeletbe; sőt kerülnünk kellene ezt, mert a kegyelet a multé, a mult pedig az egész nemzeté; elég, ha a napi politika a mienk, gyarló embereké, kik pártokra szakadva, egyik párt a másikat rontva, küzködünk, míg ellenségeink légiói szaporodnak és nemzeti jövőnk mindinkább bizonytalanná lesz.

Mert összeveszünk a jelenen, ne vesszünk össze a multon; legyen a mult dicsősége: *dicsőség* és nem „nemzeti tévedés“!

ság egyik nagy községe a Vág és Kis-Duna torkolatánál. Arrafelé tehát van víz. Lesznek vizes árkok, patakok, tókák. Lesz feltört, megművelt terület, elszórt tanyákkal. Csak lesz ott valamire egy kis harapnivaló és rá egy korty víz is. Aminek már, hogy éppen itt a legfőbb ideje, mert éten-szomjau addig „kerülgettük Gutát“, hogy már minket is „a guta kerülget“.

A fütenger felett kiemelkedő fásligetek se valami „conquistador“, spanyol hódító és indiánus utódnak, „gauchos“-nak „estancias“-a, tanyái, hanem itt előttünk Ször Pál gyüre, amott meg Baár Gergely „gyüre“ hívogat, — ahogy erre felé a régi árterület kiemelkedő szigetein vert tanyákat nevezik.

Lohod, Karos-Kopolya, Szopor, Dögös, Komocsing se indiánus főnökök, vagy estancias nevei tehát, hanem például Lohod, Szopor erdő rész egyik emerre, másik arrafelé délen Keszegfalu határában, Karos-Kopolyatóka, Dögös meg gutai sziget. Mind színmagyar csallóközi elnevezés.

Eppen csak ennek a helynek, ahol állunk van valami idegen, deákos neve: „Stagnoza“, amit jó eleinktől akkor kapott „vizkeresztységben“, amikor még a Kis-Duna és Vág-Duna szögében, a Csallóköznek ez a része — a vízszabályozás és gátépítés előtt — vizimadarokban gazdag, vizenyős, madas, morotvás, ingoványos terület volt. Ahogy a víz lefogyott s utána a semlyékes talaj szikkadt, száradt, — fogyott a nád. A nádat megölte a sás, — a sást a káka, — a kákát a kórós növények meg a dudvák: a katáng, a seprőfü, a pimpinella, a szulák, a nyulsaláta, me-

Kritikus évforduló.

Budapest, október 7.

Az első forduló esztendővel milyen más világ van abban a szerencsétlen országban, ahol tavaly november tizenharmadikán Ferrert agyonlövete a hatalom! A klerikálisok, akik ebben a hangos szabadgondolkodásban a szabadgondolkodást akarták megölni, azóta megbuktak és már csak bujkálva szövik intrikáikat. A szegény spanyol király, akit akkor rá tudtak venni a halálos ítélet aláírására, azóta sokszorosan vezekelt s nemcsak a klerikális inkvizitorokkal, de körülbelül a szentszékekkel is szakított. Maga Spanyolország, mely akkor csak kisebbik részében tudott Ferrer kivégzésén felháborodni, azóta megráztá magát és szabadelvű reneszánszában forróvá tette a klérusnak és fanatikus híveinek a spanyol földet. Ferrer pedig, akit egy esztendővel ezelőtt kivégeztek, mint egy gonosztevőt, gonosztevőből hős és vértanu lett, hamarabb, mint a halálos ítélet papirosa megsárgulhatt volna.

Es noha a vértanu szelleme egy csapásra így megváltoztatta az egész élő Spanyolországot: a spanyol trónon mégis sápadtan és reszkette néz a kritikus évforduló elé egy szegény, fiatal király. Nem használt a gyors vezeklés, az ártatlan vérral áztatott földből véres árnyak kelnek ki és már megindultak a gyöngé trón, a gyöngé király ellen. Az a forradalom, mely Portugáliát lángba borította, a spanyol udvart hidegletésbe ejtette. Nincs ott ma józanul gondolkozó ember. A szép Ena királyné nem tudja, melyik látvány borzasztja jobban: ha tudatlanul mosolygó gyermekeit nézi, vagy ha büntudatosan reszkető férjének sápadt vázalakját figyeli. A király pedig, bármerre néz, csak Ferrer árnyékát látja s nyilván a napokat számlálja november tizenharmadikáig, mintha addig állna csak a világ s mintha akkorára az árnyékvezér nyomában megindulnának trónja ellen mindazok, akiket a spanyol önkény, a spanyol bigottság

és a spanyol gázság ártatlanul meggyilkoltatott. A klerikálisok, akik mellől elugrott, kárörvendezve mondják neki, hogy ez a következése elugrásának s a szabadelvűek, akikhez átpártolt, nem vigasztalhatják meg, mert későn és taktikából pártolt át, mikor már Ferrer ártatlan vérével maga ellen zúdította a boszuállást. Szegény spanyol király, akit vezeklésében hajszol a végzete.

A latin vér, mely a spanyolokban a portugál testvérek forradalmának hírére forni kezd s a geográfiai szomszédság, mely a portugál vérfelhők árnyékát spanyol földre veti: magában is elegendő volna, hogy a spanyol trónnal együtt ennek a trónnak ura is reszketni kezdjen. De a latin vérokonságon és a geográfiai szomszédságon kívül ott van ez a kritikus évforduló is, mely a legrosszabb időben juttatja a megsanyargatott, kiszorolt és butaságba szoritott spanyol nép eszébe a királyi hatalom minden bűnét. Minden forradalom megmozgatja a népek renyhe emlékező tehetőségét s a távoli forradalom dübörgésére figyelmessé lesz minden megigázott nép, melynek ilyenkor minden eszébe jut, amit jó volna elfelednie. Hát még ha a forradalom közel van s jön hozzá egy dátum, egy gyötrő, a kezeket ökolbe gyűrő, a lelkeket fellázító, a vért felforráló dátum, melyre emlékeztén, a nép keserősége felfut a torokáig és föl kell ordítania, mint egy türelmi vagyonából kiforgatott embernek, mint egy agyonkínzott állatnak! Nem csoda tehát, ha az a közelgő kritikus évforduló hidegletésbe ejti a spanyol udvart.

A szomszédos forradalom jó ürügy, hogy talpra állítsanak minden spanyol katonát. S ha ez a katonaság még nem rendült meg hűségében, akkor lehetséges, hogy a golyókkal és szuronyokkal még el lehet most kergetni a portugál forradalomnál forróbb lehelletű spanyol forradalmat. De ha ez a kritikus évforduló, ami az egy esztendő óta irányában megváltozott spanyol hatalom érdekében kívánatos, ezuttal el is mulik nagyobb baj nélkül: Spanyolországra su-

lyek most a néhai mocsárfeneknek, a nagy síkságnak még feltöretlen österületét, szűzföldjét borítják.

De nem ethimológiai fejtegetés ezéjja hozott bennünket ide erre az irdatlan rónára. Meg aligha valami negyvennapos bőjti kura a pusztában? Nem ám! Mondtam is vadász-czimboráimnak, mikor Kingyest, a Feszty-féle pusztai vadásztanyát délebed előtt elhagytuk: falatozzunk, aztám induljunk. Előbb jól kell tartani a „bestiát!“ Mert hát nagy ut van még előttünk Csörgön, Levelesen keresztül, kompon, tul a Vág-Dunára. Messze még a Stagnoza. Hm! de alighanem attól féltek, hogy ott rekedünk abban a világvégén is barátságos kis fészekben, mely oly hűvegatóan, marasztalóan húzódik meg a radas tópart terebélyes feketenyárfáinak hűs árnyékában. Ha falatozás után végigheveredik az ember a kis ebédülő három oldala mentén húzó párnázott lózákon, egyszeribe kibékül a multtal, jelenmel és jövővel. Jóllakottan minden úgy a legjobb, ahogy van. Aztán meg a pusztai magányban még a magyar irodalom, művészet és közélet szereplő és szereplőt férfiaiának legbensőbb gondolataiban is csak amugy hanyattfekve gyönyörködhetünk. Csak fel kell pillantanunk hevertünkben a tanya faragott menyezeterendáira. Tele vannak azok róva-irva mind kedélyes emléksorokkal. Nyilván ebéd után jókedvükben irták; esendesen kvaterkázván Pósa Lajos nótái és néhai Dankó Pista muzsikája mellett.

Hej! de jó is volna most Kingyes tanyának akár egy korty vize, akár legkemé-

nyebb lózája, akár egy tenyényi hűs árnyéka itt a kietlen, kiégett síkságon, ahol éten-szomjau, halálra fáradtan süllünk-főlünk. Fucses az a tervezett lukullusi lakoma is, amit a vág-dunai gátör felesége volt főzendő számunkra. Mert hát „ember tervez, Isten végez.“ Tifuszban fekszik a gátör lánya. Messze elkerültük utközben még a házatájékát is. Az meg biz' igaz, öreg hiba, vadászregula ellen való botlás, hogy előrelátásból legalább egy harapás szalonrát, egy kortyantás itókát magunkkal nem hoztunk. Ebben hibás vagyok én is, te is, ő is. S most ennek még csak a „levét se ihatjuk meg!“ De már késő a sopánkodás; meg aztán nem is ezért jöttünk a Stagnozára. Az aszott seprőfü sátora alatt vékony az árnyék, tikkasztó a megrekedt levegő. Fogoly, fűrj nem tartózkodik benne. A szélébe becsuszott nyul pedig úgy meglapul, hogy akár keresztülléphetünk rajta, mégsem ugrik fel. Mitám pedig délamerikai pampas-szarvast a magyar Pampán, a Stagnozán hiába keresünk, ugyan mi a csoda esalogatott hát akkor három puskást is ebbe a kietlen pusztába?

A Stagnozának is — épp úgy, mint a délamerikai Pampáknak a „nandu“ — megvan a maga pampas-struceza: a „tútok“. Az én „Börharisnyám“ azzal kecsgetetett, hogy költés után a Stagnozán „disze van“ a tútoknak, 400—500 darabból álló falkába is összeverődnek hazánk e legnagyobb szárazföldi madarai, akik néminemű rokonságban álltak a tyukokkal, strucezokkal és gázlókkel.

lyos napok várnak. Ott Ferrer halhatatlan szelleme virraszt és számonkéri a nép elnyomóitól naponta, hogy mivel akarják és mivel képesek megengesztelni az ő ártatlan halálát. Ott Ferrer szelleme vigyáz rá, hogy Spanyolország a sok százados sötétség és doh után nyissa ki összes ablakait a világosságnak, a friss levegőnek, a huszadik század szellemének. És a spanyol trónt nem menthetik meg sem esküvel hűségre kötött katonák, sem szolidáris nagyhatalmak. A spanyol trónt csak egy felvilágosodott, emberségében megbecsült, szabad fejlődésében felülről is támogatott spanyol nép mentheti meg. Ferrer szellemének boszujától csak egy Ferrer szellemében nevelkedett Spanyolország óvhatja meg az ingadozó trónus reszkető birtokosát.

Budapest, október 7.

A kultuszminiszter Budapesten. Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter Bécsből Budapestre érkezett. A miniszter ma az egész délcéltől hivatalában töltötte, ahol a püspöki karnak több tagja tisztelgett a kultuszminiszternél. Közöltük, hogy a kultuszminiszter e hó 9-én, vasárnap Egerbe szándékozik utazni, hogy választóinak személyesen köszönje meg tőlük nyert mandátumát. Mint értesülünk, a kultuszminiszter utazását közbejött akadályok miatt, a jövő vasárnapra halasztotta.

A földművelésügyi miniszter a székelységről. Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter legújában az erdélyi kirendeltség előterjesztésére Csikmádéfalva és Csikseső községeknek, rétfelszólásra és legelőrendezésre megfelelő államsegélyt engedélyezett. Az erdélyi vármegyékben egyáltalában egyre nagyobb lendületet vesz a legelőrendezés ügye, amely természetesen maga után vonja az állattenyésztés fejlődését. Ezenkívül a földművelésügyi miniszter 30.000 korona államsegélyt engedélyezett a Maros-Tordamegyében levő Mezőpágozca, Magyarpéter, Ilka, Sellye, Somesd, Magyarnagyabony, Nagybörjány és Fintosváralja községeknek, egy vízvezeték kiépítésére, miathogy a felsorolt községek mindnyájan igen nagy vízhiányban szenvednek.

Küldöttség az igazságügyminiszternél. Zsablya község képviselőtestületének nagyszámú küldöttsége tisztelgett ma Székely Ferenc igazságügy-

Ennek a kiterjedt rokonságu „tollas kétlábunak“ a kedvéért vagyok most a Stagnozán. (Hogy azonban ennek a tollas kétlábunak valami nagyon kedvére lenne a tollatlan kétlábunak nem éppen atyafiságos számdéku látogatása, azt magam se hiszem.) Tuzok-falkát akarok látni. Tuzokot akarok látni.

A pázsitkórós bozótból nem kelt fel egy fia tuzok sem. Komáromiasan mondhatnám egy „tuzi“ sem. Amin nagyon nem csodálkozom; mert ha tuzok volnék, magam is tisztességes helyet választanék a nyaralásra. Különbösen is a tuzok mint rendkívül óvatos, körültekintő madár, legjobban kedveli a róna szivében a fedezet nélküli tisztásokat, ahol a szabad kilátást nem korlátozzák dombok, fás ligetek; az elhagyott legelőket, a nagy ugarokat, sik tarlókat és repezetáblákat. ahonnan köröskörül, messzire jó kilátása nyílik; ahonnan éles szemével már látáskor kívül óvatosan szemügyre vehet, minden gyanusát, minden közeledőt, minden ismeretlent; egy szóval mindent, ami a rónán: „idegen.“

Az oldalamba beállt a nyilalás, mire át-lábaltunk a bozóton és avar fütengeren és kijutottunk a Stagnoza feltört mezőségére. Betakarultak már a gazdák. Meztelen a mező. Ugar, tarló és silány sarjufüves kaszálók váltakoznak egymással. Közben néhány keskeny tengeritábla.

Hol kecsin, hol gyalogszerrel ezen a nyiltabb területen keressük a tuzokfalkát. Majd kinézem a szememet: hol, merrefelé látom a

miniszternél Zakó Milán országgyűlési képviselő vezetésével, hogy kérjék a zsablyai járásbírósnak telekkönyvi hatáskörrel való kibővítését. A község tekintettel az állam pénzügyi helyzetére, elhatározta a küldöttség a miniszter előtt ezt kijelentette, hogy a kibővítési járó költségeket a község fedezni hajlandó. A miniszter elismeréssel tudomásul vette a község eme hazafias áldozatkészségét és kijelentette, hogy a járásbírósnak különben is tervbe vett kibővítését mihamar eszközölni fogja.

A kisgazdapárt a nők választójogáról. A Feministák Egyesülete felszólítást intézett a függetlenségi és 48-as gazdapárthoz, hogy vegye fel programjába az általános választójog mellett a nők politikai jogainak kivívását is. A gazdapárt átiratban válaszolt a Feministák Egyesületének, amelyben közli, hogy programjuk még mult év november havában lett megállapítva. Azonban, ami a választójogot illeti — írják — annak legszélesebb körű kiterjesztésének alapján állva természetes, hogy a nők érdekeit képviselőink, úgy mint a függetlenségi és 48-as gazdapárt programján állónak szíven kell viselniök és etekintetben az önök mozgalma a gazdapárt képviselői részéről mindenkor támogatásra talál.

Végnélküli egyezkedés.

— Lukács a királlyal volt. — Héderváry holnap megy. — Az uralkodó „tanulmányozza“ a jövő évi állami költségvetést. — A bankszabadalom és a készfizetések. — Három éves provizórium! — A katonai büntetőperrendtartás nem ismeri el a magyar nyelvet. — A horvát konfliktus. — A bécsi tárgyalások. —

Budapest, október 7.

Gróf Khuen-Héderváry hétfő óta Bécsben időzik, Lukács László is napokat töltött odafönt, sőt Hazai és Székely is segédkeztek a főbábnak, de a megegyezés a nagy függő kérdésekben még mindig nincs meg, s úgy látszik, egyhamar nem is lesz meg, a delegációk összehúzó előtt már semmiesetre sem. A tanácskozás ma is folyt, sőt a miniszterelnök még holnap is Bécsben marad, egyrészt, hogy a király elé járuljon, másrészt, hogy osztrák kollegájával, Bienerth báróval még egyszer érintkezésbe lépessen.

A pénzügyminiszter ma délelőtt jelent meg az uralkodó előtt, hogy az előzetes szente-

itést kérje az 1911-es állami költségvetésre. Megtörtént az az érdekes eset, hogy a Lorona magánál tartotta az előirányzatot — tanulmányozás céljából Lukács természetesen az osztrák pénzügyminiszterrel szakadatlanul konferált a bankszabadalom meghosszabbítása dolgában, de mindezekig végleges megállapodás nem jött létre a készfizetések elformulázását illetően. Am ami késik, az nem mulik.

Megbízható forrásból származott értesüléseink szerint az eddigi tárgyalások a két pénzügyminiszter között csak arra valók voltak, hogy kölcsönösen tisztázzák álláspontjaikat. A tárgyalásokat valószínűleg a jövő hét második felében folytatni fogják. A két kormány fázadozásai arra irányulnak, hogy 1917-ig terjedő végleges megállapodást létesítsenek. A bankszabadalom megújítása dolgában magyar részről nem emelnek akadályokat, tehát a tárgyalások főleg a készfizetések felvétele körül folynak. E részben a magyar kormány nem kíván határozott terminust, csak olyan megállapodást, amely automatikusan vezetne a készfizetések felvételére, mihelyt a szükséges előfeltételek bekövetkeznek. A magyar kormány minden megoldást tárgyalhatónak tart, de perhorreskál olyan megoldást, amely látszólagos. Mivel az osztrák kormány a Reicherthban a végleges megoldást aligha tudná keresztülvinni, a magyar kormány nyilván kénytelen lesz provizóriumhoz folyamodni, amely három évre szólna. Mindenesetre a tárgyalásokat oly módon kell lefolytatni, hogy a két kormány legkésőbb november közepéig kész megállapodásokkal lépessen a parlament elé.

A katonai kérdéssel kapcsolatban, amint ismeretes, napirendre került a büntető perrendtartás ügye is. Minden jel arra vall, hogy a hadügyi vezetés egész egyszerűen nem akarja respektálni a magyar nyelvet s azt a tételös törvényünket, hogy a magyar állam területén az igazságszolgáltatás nyelve csakis a magyar lehet. Így tehát a katonaság sem lehetne kivétel s odafönt mégis azt kívánják, hogy a katonai bíróságoknál maradjon meg a tárgyalás nyelvül a szolgálati nyelv, vagyis

mint holnap egy tuzok? Mert most meg már a fürjet se látom. Tudja Isten hol futott ki már azóta a kukoriczából. Nem látok a mezőből se semmit, olyan magas nekem a tengeri. Tölem ugyan kérdezhétnék most, hogy: Látam-e tengeriből tornyot? Csak egy habnélküli esendes oceánt látok fölöttem: a mosolygó, kék, felhőtlen eget.

De van-e ennél valami szebb, valami rejtélyesebb? Pihenhet-e a szem valami derültebben, mint a felhőtlen, kék égen? S nem meddő-e minden iparkodásunk, kíváncsiságunk, hogy a levegőgék mélységeibe pillantásunkkal behatolhassunk? Megkapóan szép az ég, ha aranyfodros nyári gomolyfelhők hófedte esucesökként tornyosulnak rajta. Borzalmasan szép, ha villámterhes sötét viharfelhők megütkezésétől zeng. Barátságosan szép, ha apró báránnyelűk legelésznek az égi pásztor körül. De legbájosabb szépsége mégis akkor, ha olyan tisztán, szüziiesen nevet ránk, mint a szerelmes leányka ragyogó kék szeme.

A magas ég a természet homloka. Rá van írva, hogy milyen a kedélye, indulata, milyen az idő.

Amikor felhők ülnek a végtelen domboruságon, borús hangulat ömlik el a tájon. Rángzba borult, felhős homlok is bánatot vagy vihar kitörését jelenti. Derült homlok, derült kék égen szívesen pihen a szem és epedő sóvárgással nyugtalanul lessük, várjuk a futó, sötét viharfelhők között kibukkanó mélyseges levegőgék tenyérnyi kék foltját is.

A magas kék ég boltozata mögött a

sikon a figyelő tuzokok ezövekszerűen felmeredő, kinyújtott nyakát. Ugy veszem észre, nem jó helyen járunk. Tudja Isten hol, a sikság melyik részén, az irdatlan köröerdőn, fütengeren túlan: merre sütkérezik a falka? „Börharisnya“ vezet. Sorra vesszük a szélesebb tengeri-táblákat; mert a falkától elmaradozó kakasok saját „szakálluk“-ra tanulmánykirándulásokat tesznek a tengeritáblákra, ha már nincs más lábon álló vetés. Hátha, amint gyakran megesik, itt rebben fel köztünk a kukoriczából a keresett gavallér.

Persze, jobb lett volna a falka „járását“ előbb kilesni; mert enélkül most csak úgy találomra, a jó szerencsére kell bízni magunkat.

Korgó gyomrunk delet harangozik, kiszáradt torkunk lángol a szomjuságtól s már-már a tuzokról is megfedkezve beczorogunk a mezőn.

Valamelyik tengeritábla szélében a gazos tarló mesgyőjéről ijedt fityfirittyeléssel egy pár kihúzott fürjecske rebhent fel, de rögvést bekanyarodtak a kukoriczába, mert a kövérségtől messzebb röpielni nem tudtak.

Hamar apró seréte a puskába s utánuk a kukoriczába (Hej, megbánja még valaki az apró seréte!)

Arezomat veszi a kukoricza fűrészlévele, gáncsot vet a róna szélviharától megdöntött kukoriczaszár, hurkot köt lábamra a szertekuszó tökinda és esetlem-botlom a levelek alatt lapuló tökön. S mindez tuzok helyett egy fürjecske miatt! Még beteljesedik rajtam a közmondás: „Jobb ma egy veréb,

a német idioma, s ettől csak a magyar ezred nyelvű csapatokról lenne eltérés. Ez, úgy látszik, az egyetlen eredmény, amit a kormány a császárvárosban elért. Hát ez bizony igen szomorú és lealázó eredmény!

Lukács László kihallgatása

Bécsből táviratozzák, hogy gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnöknek és *Lukács* László pénzügyminiszternek báró *Bienert* osztrák miniszterelnökkel és *Bilinski* osztrák pénzügyminiszterrel való értekezlete, amely ma délelőttre volt tervezve, délutánra maradt, mert Lukács pénzügyminiszter déli tizenkét órára lett a királyhoz kihallgatásra rendelve. A délelőtti folyamán csak gróf *Héderváry* és Lukács közt folyt rövid megbeszélés.

A pénzügyminiszter féltenekét órákor a Magyar Házból automobilon Schönbrunnba ment, ahol pont tizenkét órákor a király magánkihallgatáson fogadta. Lukács részletes előterjesztést tett az 1911. évre szóló költségvetés tervezetéről. A tervezetnek egy példányát a pénzügyminiszter a felségénél hagyta. Az audiencia egy óra hosszáig tartott s utána a pénzügyminiszter ismét visszatért a Magyar Házba.

A kihallgatás lefolyását illetőleg, másképpen hangzó hírekkel szemben illetékes helyen közlik, hogy ez a kihallgatás tisztán a pénzügyminiszternek az 1911. évi költségvetésirányzatról való jelentéstételére vonatkozott.

Banktárgyalások.

Délután négy órákor az osztrák miniszterelnökségen értekezlet volt, amelyen gróf *Héderváry* és báró *Bienert* miniszterelnökök, valamint *Lukács* és *Bilinski* lovag vettek részt. Az értekezlet esti fél hét óráig tartott. Illetékes helyen azt közlik, hogy az értekezlet tárgya a bankszabadság meghosszabbításának kérdése volt. A két kormány között a bankkérdésben ez volt az első tájékoztató tanácskozás, melyen semmiféle megállapodás nem történt. A megbeszélések így még nem jutottak odáig, hogy az Osztrák-Magyar Bankkal is tárgyalásba lehessen kezdeni. Egyelőre a banktárgyalásokat a két kormány csak egymás közt folytatja. E tanácskozásokat ma félbeszakították és a delegációk ülésébe idején, előreláthatóan a jövő hét végén folytatni fogják. Az értekezlet után *Héderváry* és *Lukács* visszatértek a magyar házba, ahol rövid ideig tanács-

koztak. A pénzügyminiszter holnap reggel tér vissza Budapestre.

Héderváry a királynál.

Gróf *Héderváry* mára tervezett kihallgatása a királynál holnap, szombaton délben egy órákor lesz Schönbrunnban. A miniszterelnök ez alkalommal a delegációval kapcsolatos kérdésekről és az általános politikai helyzetről fog az uralkodónak jelentést tenni. *Khuen* holnap okvetlenül még egyszer fog tanácskozni *Bienert* báróval s estére elutazik Bécsből.

A miniszterelnök ma este a következőképpen nyilatkozott a bank-tárgyalásokról:

— Ma tartottuk az első tájékoztató megbeszélést a bankkérdésről. Volia tout! A megbeszéléseket a küszöbön álló delegációs tanácskozások folyamán folytatni fogjuk. Ha a magyar és osztrák kormány között valamennyi függő kérdésben megegyezés jön létre, akkor a két kormány az Osztrák-Magyar Banknak a bankszabadság meghosszabbítására vonatkozó beadványára válaszolni fog. Ezután veszik majd kezdetüket a tárgyalások az Osztrák-Magyar Bankkal.

A katonai kérdés.

Beavatott bécsi forrásból közlik a következőket: A kilenczes-bizottság programjára vonatkozólag, az osztrák kormány közvetítő indítványa abból áll, hogy a katonai reformok nem Magyarországban tett nemzeti engedményeknek tekintendők, hanem olyan intézkedéseknek, melyeket a közös hadsereg kiépítése érdekében szükségesséknél és elkerülhetetlennéknél ismertek föl. A Magyarországgal 1906-ban kötött gazdasági kiegyezés kiegészítéseképpen, most meg akarják kötni azt a katonai kiegyezést is, amelyre tíz év óta hiába törekedtek. A mostani időt különösen azért tartják erre alkalmasnak, mert a helyzet úgy Ausztriában, mint Magyarországon konszolidálódott, s ez az állapot tartósnak is ígérkezik, amit pedig nagy katonai szervezési munkálathoz maga a korona is föltétlenül szükségesnek tart. Ez a változtatás különösen a magyar nyelvnek a katonai büntető eljárásba való bevitelére vonatkozik, amelynek reformja immár különben is elkerülhetetlenné vált. Az új katonai büntető törvénykönyv szerint, nem az államnyelv, hanem, mint eddig, továbbra is a hadsereg szolgálati nyelve lesz a tárgyalási nyelv, de kivételt fognak tenni azokkal a magyar ezredekkel, amelyeknek ezrednyelve a magyar.

A M. H. a katonai büntető perrendtartásra

Ebben a pillanatban három puskás egyet gondolt: ez az „enyém.“

... Most ide pontokat teszek. Tessék akár azt is gondolni, hogy ezek ártalmatlan 12-es serétszemek, vagy nem bánom, lyukak a levegőben.

A közben történetekről, mint egyik érdekelt szem- fül- s ténytanu, gavallérosan hallgatók. Nem árulhatok el semmit (Ami jó is lesz!)

Csak „annyit“ mondhatok, hogy amikor a megserétezett tuzok-kakas hiabavaló keresgélését abbahagyván hosszú orral a legközelebbi tanya felé ballagtunk, az éhségtől szomjúságtól elesigazott és a fatális eredmény miatt elszontyolódott „három puskásnak“ ilyenféle beszélgetését lestem el:

— Elibe kellett volna löni.

— Mondtam, előbb fejbe-nyakba nyolc-zással, utána négyessel.

A szárnya alá céloztam, de már elfordult.

— Nekem már messze volt.

— Vigyen el az ördög minden apró serétet! (Ugy-e? Nem mondtam!)

— Ez aztán pech!

— Bizony elpacczoltuk.

— Én meglőttem. Csak úgy pattogott a serét.

— Én is.

— Én is.

Hogy ez a három puskás ki volt, azt urí diszkrezióm tiltja elárulni.

vonatkozó tárgyalásokra vonatkozóan ezt az információt adja közre:

— Helyes, hogy most csak az alaki jogon tárgyalnak. Szinte köztudomású, hogy az anyagi büntetőjog terén még nagyobb nehézségek merülnek fel, mint az alaki jog terén. És sokáig alig lesz fenttartható az az állapot, hogy a közös hadsereg magyar részében szolgáló magyar honosok, akik kétségen kívül a magyar büntetőjog uralma alatt állanak, besorozásukkal olyan anyagi büntető-törvény uralma alá kerüljenek, amely a magyar közjognak megfelelően sem megalkotva nem lett és soha kihirdetve sem lett. Kétségtelen, hogy ez a reformtervezet kizárólag a perjog szempontjából nemcsak liberális, de bizonyos intézkedéseiben még a mi büntető eljárásunka tiszta messze túlhaladja. Épp oly bizonyos azonban az is, hogy ez a reformtervezet közjogi és állampolgári vonatkozásában szinte hemzseg a tarthatatlan és egyenesen megütközésre alkalmas rendelkezésektől. Ami a „Reichspost“ által a nyelv kérdéseire tett publikációkat illeti, erre nézve annyi jegyezhető meg, hogy a koalíciós kormány idejében a nyelv kérdésben az első fokozat a magyar ezredeknek a magyar nyelvnek kötelező használata, a nemzetiségekről szóló törvényben megállapított törvényszerű kivételekkel már föltétlenül biztosítva volt. A további harc pedig a felsőbb bíróságoknál való nyelvi jogok érvényesülésének érdekében folyt. Lényeges ütközési pont volt a felsőbb bíróság székhelyének kérdése és a bírák kinevezésének kérdése, amelyek tekintetében a koalíciós kormány föltétlenül a magyar közjognak és álláspontnak érvényesítését követelte.

A delegáció első ülése.

A magyar delegáció tagjai, mint félhivatalosan jelentik, első ülésüket valószínűleg a hó 12-én délután négy órákor tartják a Magyar Házban. Ez alkalommal választják meg az elnökséget és az albizottságokat és másnap déli tizenkét órákor járulnak a király elé.

A magánjog és a monopóliumok.

Lukács László pénzügyminiszter egy bécsi lap munkatársa előtt érdekesen nyilatkozott a folyékony és gáznemű bitumenek, valamint a kálisóbányászás új monopóliumáról, az e részben szóba kerülhető magánjogi kérdésekről és megemlékezett a képviselőház elé terjesztett javaslatok ellen agrárius részről megindított mozgalomról is. A pénzügyminiszter szerint megokolatlan a mozgalom, amelyet a két monopólium ellen észlelni lehet, mert az előterjesztett törvényjavaslatok nem sértenek az elterjesztett törvényjavaslatok nem sértenek az elterjesztett jogokat. Itt csak a hányattörvény rendelkezési jöhetnek számba. Ez a törvény tudvalevőleg az 50-es évek elejéről, vagyis az abszolutizmus korából való s úgy intézkedik, hogy az illetékes bányahatóságnál előzetesen történt bejelentés után és engedély alapján bárki szerzhethet zárkutatmányokat. Az új törvény ugyanezen az alapon áll. Az egyszerűen téves felfogás, hogy a bányatörvény nem vonatkozhatik a bitumenes anyagokra. Az 50-es években alkotott törvény kétségtelenül nem szólt a petróleumkutatásra, de azért nem zárja ki a folyékony és gáznemű bitumen zárkutatmány szerzésének jogát, egyszerűen azért, mert egy későbbi császári rendelet a bányatörvény hatályát kiterjesztette a petróleumra is. Ausztriában ettől a felfogástól és állásponttól később eltértek, amennyiben azt vallották, hogy azokat illeti a petróleumforrások tulajdonjoga, akiké az illető földterület, de Magyarországon megmaradt a régi jogállapot és Szláv József földművelésügyi miniszter egy rendeletében erre vonatkozólag eloszlott minden kétség. A tényleges állapot az a bányatörvény alapján, hogy a petróleumfúrás joga mindenkit megillet és a földalatti gázok nem azéi, akiké maga a föld.

— Nagy tévedés azt mondani — folytatta a pénzügyminiszter — hogy Wekerle egészen más állásponton volt a nagyszármási földgázforrás felfedezésekor és elismerte, hogy a föld alatt rejtőző kincsek is azt illetik, akik a föld, erre való tekintettel kártérítést fizetett a földbirtokosoknak és megvásárolta a források területét. Szó sincs róla,

menyországot keressük s aki földi nyomorúságát egy pillanatra feledni akarja, csak a derült kék égre emelje szemét és elmerülve a végtelen kék oceán rejtelmes mélységeibe, megenyhültnék fogja érezni magát.

Magam is kezdek megbékülni a mai nap eredménytelensége felett, olyan remek nyári derült ég mosolyog le reám.

Csak egy parányi sötét folt uszik most a kék tengeren. Még alacsonyán látom, alig a látóhatár felett.

Felhő, monoplán (már erről is szó lehet!), madár, vagy mi lehet?

„Börharisnya“, sasszeme már tudja hogy mi:

— Vigyázzatok, bukjatok le! Bukjatok le! Egyenesen erre tart egy tuzok.

Lehuzódok a tengeribe és guggonulva kukucskálok ki a tengeriszarak között. Már lomha szárnyesapásait is látom. Olyan nagyuri lassúsággal, bizonyos „nonchalance“-szal röpdül, amilyen rátartós a járása is minden tuzoknak. Öblös szárnymozdulatai lassuk ugyan, mégis gyorsan közeledik, mert minden szárnyesapásával nagyot lödít zömök testén. „Vén legény“, hatalmas, szép példány az ipse. Mindent elnézek, megbocsátok neki, azt is, hogy soká váratott magára, azt is, hogy Kossuth-szakál helyett „császár-szakált“ visel, azt is, hogy arisztokrata létére gunyája már kissé kopott, csak hogy a Stagnoza tuzokfalkáiból legalább ezt az „egy“ példányt látom és „ő nem lát“ engem! Zsinóregyenesen most huz el felettünk, lőtávo-lon belül.

Nem a földterületeket és a gázforrást vásárolta meg, hanem megszerezte a földgázforrás körül levő területet, mert a kiaknázáshoz terület szükséges. Ez magától értetődő dolog és az új törvény is erre az álláspontonra fog helyezkedni, de magát a földbirtok jogállapotát érinteni nem fogja. Szükség lesz a földgázforrások körül lévő területeket megváltani vagy esetleg kisajátítani s erre a képviselőház elé terjesztett javaslatok intézkedéseket fognak tartalmazni.

Elmondta még Lukács, hogy különösen Erdélyben milyen nagy perspektíva nyílik meg, milyen hatalmas fellendülés várható az ipar terén. A kereskedelmi miniszterrel egyetértőleg már konkrét javaslatokat és terveket dolgozott ki, amelyek arra irányulnak, hogy az állam pénzbeli szubvenzió helyett megfelelő mennyiségű földgázzal fogja támogatni a gyárakat s ily módon új iparágakat fog meghonosítani az erdélyi részeken. Szó van legelőször is egy üvegyár és egy nyomdafestékgyár létesítéséről. A nyomdafestéket ez idő szerint Amerikából importálja Magyarország. Nem kétséges, hogy a vállalkozó tőke szívesen fogadja a szubvenziókat, az állami támogatásnak ezt a módját, mert már eddig is igen sok ajánlat van a kormány előtt s valamennyi azt bizonyítja, hogy a létesítendő iparvállalatok kész örömmel fogadnak pénzbeli szubvenzió helyett megfelelő mennyiségű földgázt. Ez a gáz rengeteg területen fordul elő Magyarországon, ugyyszólván egész Erdély tele van vele, a Székelyföld kivételével.

A román békeakció.

A magyar-román közlekedési akcióra vonatkozólag a román tuzók lapja, az aradi „Tribuna” ma érdekes kommunikát tesz közzé. „Ama sok bírral szemben, mondja a lap, miket a kormányval folytatott béketárgyalásokról terjesztettek, fel vagyunk hatalmazva, hogy a román népnek megadjuk a következő információt. Tehát nincs egyébről szó, mint dr. Mihó Jánosnak a nyár elején megkezdett béketárgyalásainak folytatásáról. És remélni lehet, hogy három-négy héten belül véget ér ez a tárgyalás, mikor is a román közönséget illetékes helyről informálni fogják az ügy állásáról.” A lap hozzá teszi: „Részünkről kívánjuk Mihó Jánosnak a legteljesebb sikert!” Annak illusztrálására, hogy a románság körében az akció iránt milyen általános és rokonszenves érdeklődés nyilatkozik meg, felemlítjük, hogy a lugosi „Drapelul” most közli Mocsosy Sándornak, a románok egykori nagynevének 16 év előtt írott ama cikkét, melyben Mocsosy a memorandum után a magyarokkal való kibékülést hirdette. Akkoriban a románok Mocsosyinak ezt a vállalkozását a legélesebben elítélték, ma pedig mintegy politikai végrendeletet látnak ama fejtetésekben.

Kavarodás a horvát delegátusok körül.

Grahovác Mirkó horvátországi képviselő, akit a magyar képviselőház a delegáció tagjává választott, ma lemondott a megbízatásáról. Lemondása a koalíció befolyására történt. Hasonlóan járt el Popovics Sándor és Muacsevics Vazul országgyűlési képviselők is; levelet intéztek Berzevics Albert képviselőházi elnökhöz, amelyben bejelentik, hogy a képviselőház hétfői ülésében történt választás útján nyert delegátusi mandátumokról lemondanak. — Popovics képviselő magánbeszélgetés közben úgy nyilatkozott, hogy nézete szerint a többi megválasztott horvát delegátus szintén lemond a mandátumáról, mivel elvi okokból nem fogadható el az, hogy a horvát képviselők klubja által választott jelölés egyszerűen ignoráltassék.

A horvát-szerb koalíció különben elhatározta, hogy gróf Pejacsevich Tivadar és Sipus Miklós delegátusokat is felszólítja, hogy vagy mondjanak le delegátusi megbízatásukról, vagy pedig tegyék le magyar képviselőházi tagságukat. A koalíció azt hiszi, hogy ilyenformán sikerülni fog kieroszakolni azt, hogy a képviselőház azon az ülésen, amelyen a pénzügyminiszter beterjeszti a költségvetést, új horvát delegátusokat válasszon. Ez azonban közjogi tévedés. A törvény nem tesz különbséget a delegátusok magyar és horvát jellege között, a lemondott tag helyett csak a már megválasztott póttag hívható be a delegációba. Ha tehát a horvát delegátusok le fognak mondani, úgy a helyüket egész egyszerűen a magyar póttagok fogják elfoglalni.

Zágrábból jelentik: A magyar országgyűlés horvát képviselőinek klubja ma délután 4 órakor a Royal-szállóba értekezletre gyűlt össze, hol állást foglaljon a delegációba beválasztott horvát képviselők ügyében. Megjelentek az értekezleten a bán programját támogató képviselők is teljes számban, mind a heten és Pejacsevich gróf volt horvát bán; éppen csak az északi csoport képviselője, Pinterovics maradt távol. Az értekezlet, amelyen Marzani dr. elnökölt, olyan élénk hangulatban folyt, hogy egyes képviselők szónoklatai az utczára is kihallatszottak.

Egy későbbi távirat jelenti Zágrábból. A horvát-szlavon képviselők mai értekezletén szeméretetették a bánnak és a miniszterelnöknek, hogy önkényesen, a horvát képviselők figyelembevétel nélkül jelölték a delegációba választandó tagokat. Éppen dr. Nikolics és különösen Tuskán, a kiket a koalíció jelölt, de a választásnál mellőztek, voltak a leghevesebbek a támadók közt. Tuskán kifejtette, hogy a jelöltek meg nem választása e perczen azért bír súlyos jelentőséggel, mert Kerenthál gróf külügyminisztert úgy a nagyszerb-pör, mint a bosnyák és hercegovinai annexiónak még mindig megoldatlan kérdése miatt is felelőségre kell vonni, mert ez okozta a legújabb zavargásokat is. A képviselők azt kívánták, hogy

a megválasztott delegátusok mondjanak le a mandátumról. Gróf Pejacsevics erre tiltakozó kijelentést tett és eltávozott az ülésről. Az ülésen a kormány képviselőiben jelen volt Chavrak és Amrus osztályfőnökök szintén eltávoztak. A képviselők gróf Pejacsevics és Sipus Miklós delegátusok távozása után mégis elhatározták, hogy ragaszkodnak azon követelésükhöz, hogy a megválasztott delegátusok mondjanak le. Muacsevics Vazul, Popovics Sándor és dr. Grahovác delegátusok kijelentették, hogy a delegációban képviselt mandátumokról lemondanak. A koalícióban és a koalícióhoz közelálló körökben ez incidens nagy konsternációt keltett.

Éjjel 12 órakor tették közre a koalíció komünikéjét, mely szerint a mai értekezleten elítélték ugyan a horvát képviselőnek október 5-én a magyar delegációba történt megválasztását, mint amely a parlamentáris szokásoknak és Horvátország parlamenti képviselői érdekeinek ellentmond, azonban elhatározták, hogy nem hoznak külön határozatot a mandátumok letétele ügyében, minthogy klub-szabályok vannak, amelyekben e kérdés meg van oldva. A horvát képviselők klubja tehát nem tartja szükségesnek, hogy kényszerítsen valakit a mandátumról való lemondásra, hanem rábízta tagjaira, hogy a klubszabályok értelmében saját belátásuk szerint cselekedjenek.

Portugália—köztársaság.

— Manuel király Gibraltárban. — Az új köztársaság elismerése. — Az új kormány működése. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 7.

Hivatalos jelentések szerint ezer hálottja van a lisszaboni forradalomnak. Ennyi emberéletbe került az az óriási átalakulás, mely a Braganzákat örök időkre elűldözte Portugália trónjáról. Egy jelentés szerint a lisszaboni diplomácia már tiszteltgett az új elnöknel s elismerte a köztársaságot. Hogy ha ez a hír még korainak is bizonyulna, kétségtelen, hogy a külhatalmak végre sem tehetnek egyebet. Az új kormány józan erélyvel lát hozzá, hogy helyreállítsa a normális viszonyokat s Portugáliának sikerült úgy megérinteni ezt a nagy átalakulást, hogy a külállamok polgárainak semmiféle érdekét nem érte és nem fogja érni veszedelem.

Manuel immár ex-király tehát. Ez idő szerint anyjával és a királyi családdal együtt Gibraltárban időzik. Abban a pillanatban, amikor az Amelie-jachtra lépett megkezdte a száműzetését, s ebből az exiliumból előreláthatólag sohasem lesz visszatérés.

A legújabb eseményekről a következő híreink érkeztek:

A királyi család Gibraltárban.

A tegnapi ellentmondó hírekkel szemben, a királyi család hollétét illetően a Reuter-ügynökség jelenti: Az Amália portugál királyi jacht tegnap éjjel tízenegy órakor Gibraltárba érkezett. A hajón vannak: Manuel király, Amália anyakirályné, Mária Pia, a király nagyanyja és Alfonzó oportói herceg. A királyi család innen Angliába megy, Mária Pia özvegy királynét kivéve, aki született savoyai hercegnő és így valószínűleg Olaszországban fog letelepedni.

Ma reggel nyolcz órakor a kikötőben horgonyzó angol hadihajók és az ugyanott levő „Desmoines” nevű amerikai cirkáló zászlódiszt öltöttek és diszlovést adtak a portugál királyi család tiszteletére. A kormányzó hadsegély csónakon a portugál királyi jachthoz ment, hogy idvözölje Manuelét. Azt hiszik, hogy a királyi család egy angol hadihajóra fog felszállni.

A hajó legénysége nem volt a rendes, amely a szolgálatot eddig teljesítette és már a legények külseje is elárulta, hogy a legnagyobb sietséggel toborozták össze. A hajó megérkezése után a király és hozzátartozói csónakon a partra eveztek s onnan kocsin az angol kormányzó nyári lakásához hajtottak.

Egy római jelentés szerint Mária Pia királyné Gibraltárban megvárja a Regina Elena páncélos toronyhajó megérkezését s ezzel a hajóval fog Olaszországba utazni.

A portugál udvarnak egy Párisban időző személyisége ma reggel Gibraltárból táviratot kapott Amália királynétól, amely azt mondja: Mindnyájan jól vagyunk!

Ujabb részletek a menekülésről.

Szemtanuk beszélnek a királyi család meneküléséről a következő részleteket: Az oportói herceg sirva fakadt és azt mondta, hogy nehéz szívvel hagyja el hazáját, Manuel király az egyszerű halászemberktől kézzorítással busuzott, de látszott rajta, hogy vidám és örül, amiért ép bőrrel menekülhet. Amália királyné dult-fult mérgében. Rikácsoló hangon átkozódott és megfogadta, hogy boszut áll, ha visszatér.

Az oportói herceg Cascaesben szállott hajóra. A monarchia összeomlásáért sógornője végzetes befolyását teszi felelőssé és sajnálja, hogy nem állott módjában liberális társasokat adni unokaöccsének. Eritériában Manuel király és Amália királyné szállottak hajóra.

Az ideiglenes kormány idejében értesült Manuel király szökésének részleteiről. A titokba az angol követ és a diplomáciai karnak egy másik tagja is be volt avatva. A királyi család csak pár óráig tartózkodott a Maffra kastélyban. Itt a kormány egyik bizalmi embere tudatta velük, hogy mindent megtefttek, hogy az Amália-yacht bántódás nélkül hagyja el a portugál vizeket.

Vigóba jelentés érkezett Lisszabonból, amely szerint Alfonz oportói herceg, aki a forradalmárok ellen vezette a csapatokat, az ütkzetben könnyebb sebet kapott.

A Lisszabonban megjelenő Capital című republikánus ujság, a királyi család menekülését így írja meg: Az oportói herceg tegnap reggel 5 és 8 óra között az Amália jachtra szállt, amely Eritriába hajózott. Ugyan

ezen időben Amália királyné automobilon Cintrából Mafrába ment. Néhány órával később követte Maria Pia királyné is. Mialatt kedden a Necessitades palotát bombázták, Manuel király egy hátsó ajtón elhagyta a palotát és Cintrába, innen pedig Mafrába utazott. Délelőtt 10 órakor az Amália jacht, amely készen volt a menekülésre, Eritreánál horgonyt vetett. A királyi család, a mafrai katonai iskola 20 lovasától kísérvé, Eritreába ment, ahová délután három órakor érkezett. A királyi család tagjai azonnal két polgári hölgy kíséretében podgyászokkal halászbárkákba szállott, amelyeken az Amália jachthoz ment.

Canalejas miniszterelnök híreket kapott Madridba, melyek szerint a republikánusok megkötötték a királyi család elutazását, amennyiben megengedték neki a királyi jacht használatát. A Necessitades palota nem pusztult el, csak erősen megrongálódott. A katonatisztek nagyobb része csatlakozott a köztársaságiakhoz, a többi pedig letette a fegyvert és lemondott rangjáról.

A király lemondása.

Párisban, bár azt hiszik, hogy a monarchia ügye Portugáliában veszve van, úgy tudják, hogy Manuel király még nem mondott le. A királynak egyáltalán nem volt személyes érintkezése a forradalom vezetőivel, egyszerűen kitért az erőszak elől és elmenekült. Az Amalie-jachton utazott el s tegnap éjjel 10 perczel éjjel előtt érkezett meg Gibraltárba. A király, az özvegy királyné és a spanyol királyné az angol kormányzó palotájában szállott meg.

Az orleansi herceg Kölnben ma táviratot kapott Manuel királytól. Közli vele, hogy legközelebb anyjával megérkezik. A király lemondását a portugál trónról a családi tanács fogja megbeszélni, amelyet Londonban tartanak meg. Ezen a családi tanácskozáson főleg az anyagi kérdések rendezése lesz szóban.

Az új helyzet.

Az ideiglenes kormányt a köztársasági párt tagjaiból állították össze és az lesz a feladata, hogy megalkossa a köztársasági alkotmányt s megteremtse az új köztársaság alapjait.

Az ideiglenes kormány elnöke Braga Teofil. Franciaországban főképpen a pozitivistákkal való összeköttetése révén jól ismerik. Ő terjesztette el Portugáliában Comte Agost politikai tanait. Ő a portugál szabadgondolkodók vezére. Braga az azori szigetek egyikén született s most hatvanhét éves. Nagy-névi portugál lírai és epikus költő, irodalomtörténész és historikus. Megalapította a Positivismo című portugál folyóiratnak és számos pozitivistá szellemében megírt szociológiai és politikai munkája jelent meg. Ezekben is azokat a radikális és köztársasági elveket vallja, melyeknek most a gyakorlatban igyekeznek érvényt szerezni.

Costa Alfonso, az új igazságügyminiszter, előkelő tagja volt a köztársasági párt intéző bizottságának.

Marchado Bernardo külügyminiszter a legnépszerűbb a portugál szabadgondolkodók közt. Sokat tett hazájában a békemozgalom érdekében. Az európai békebarátok jól ismerik nevét.

Barreto ezredes a hadügyminiszter. Vállalkozása újabb bizonyosság reá, hogy a köztársasági eszme már a forradalom kitörése előtt otthonos volt a portugál hadseregben.

A Havas-ügynökség jelenti Lisszabonból: A republikánusok bizonyosra veszik a köztársaság cszméjének győzelmét egész Portugáliában. A külügyminiszter, aki ideérkezett, az Angliával való szövetség fontartása iránt táplált rokonérzését fejezte ki. Teixeira de Sousa eddigi miniszterelnök a megsebesültek között van, egy gránátzikkla találta. Több tisztet, köztük Ayres, Ornetast, a Franco-kabinet volt miniszterét, a republikánusok fogva tartanak. A kormány számos szimpatikus nyilatkozatot kapott, köztük attól a tábornoktól is, aki a Lisszabon melletti elsáncolt táborban parancsnokolt. A hadügyminiszter személt tar-

tott a katonai őrségeken. Három nap óta a külföldi levélposta kimaradt.

Braga Theophil, az új portugál kabinet elnöke, következő táviratot küldte Lisszabonból a Daily Mail szerkesztőjének:

„Örömmel közlöm önnek, hogy a köztársaságot ma reggel kikiáltották és a nép és a hadsereg elismeri. A királyi család trónfosztott és menekül. Az elnökletem alatt álló kormány megtett minden szükséges intézkedést, hogy a király életét megvédelmezze. Szabadságában áll akár idegen hajón, akár pedig szárazföldi uton elutazni. A rendet a csapatok és maga a nép tartja fenn. A lelkesedés leirhatatlan. Több tiszt, akik eddig a monarchia hívei voltak, köztársaságivá lett. Több vidéki városból üdvözlő táviratok érkeztek. A köztársaság az egész ország akarata által, biztosítva van. A nemzet minden kötelezettségét tiszteletben fogjuk tartani, ha a jó viszonyt Önökkel és a többi népekkel fenntartjuk.

A köztársasági kormány nevében:

Braga Teophil.

Ezekkel a hírekkel kapcsolatban Madridból is azt jelelték, hogy egész Portugáliában proklamálták a köztársaságot. A rend helyreállott. Oportóban, Coimbrában és más nagy városokban nagy lelkesedéssel fogadták a köztársaság proklamálását.

A liverpooli portugál konzul tegnap a következő táviratot kapta Lisszabonból:

Lisszabonban minden csöndes. Az ideiglenes kormány fölhívást tett közzé, amelyben Lisszabon polgárságát nyugalomra intik. Machado külügyminiszter automobilon utazza be a vidéket, hogy minden rendezvényt megakadályozzon. Az ideiglenes kormány felszólította a nemzetet, hogy a dinasztia jó emlékében tartsa meg.

A Havas-ügynökség jelenti Lisszabonból: Miután az új kormány tagjai véglegesen kezekbe ragadták a hatalmat, majdnem valamennyi alkalmazott bemulatkozott nekik. A rendőrséget fölözelték. A forradalom kitörésekor a rendőrállományokat kifosztották. Híre jár, hogy Candido Beis tengernagy, a forradalom kezdeményezője öngyilkosságot követett el. A köztársaság proklamálása az egész országban ellenzés nélkül történt meg. Oportóban a proklamációt nagy lelkesedéssel fogadták.

Az ideiglenes kormány megtartotta első tanácsulását és felhívta a katonaságot, hogy tegyen hűségküti a köztársaság részére.

Valószínű, hogy a kormánynak az első munkája lesz az általános rend helyreállítása. — Ezután kiírják az új parlamenti választásokat az új alkotmány jóváhagyása végett, azután következik az új elnök választása. Valószínű, hogy dr. Bernardina Machadot, a mostani külügyminisztert és az ö-köztársasági párt vezérét fogják elnökké választani. Eddig érkezett hírek szerint Oportó, valamint a többi vidéki városok a köztársaság proklamálásának híret üjongó lelkesedéssel fogadták. A táviró- és telefonösszeköttetés minden irányban megszokadt. A kábelt csak most tették szabaddá. Hir szerint Portugália diplomáciai képviselőit a vatikáni képviselő kivételével valamennyit megerősítették. Candido Reis tegnap, a felkelő csapatok parancsnoka, abban a pillanatban, amikor a forradalom sikere még kétes volt, öngyilkosságot követett el. Benne a legtehetségesebb tengerésztisztek orvika szállott sirba. A forradalom kitörését eredetileg november végére tervezték, de Bombarda meggyilkolása és a Don Carlos és Adamastor czirkálók elindítása siettetta a mozgalmat.

A lisszaboni francia követnek táviratai szerint a király a palotát délután négy óra tíz perczkor hagyta el. A köztársaságot a városházán reggel öt óra tíz perczkor proklamálták. A nyomban megalakított ideiglenes kormány arra mutatott hajlandóságot, hogy a királylyal kiméletesen bánjon, akinek személye ellen semmiféle ellenséges érzés nem volt észlelhető. A bankok védelmét felkelő csapatokra bízták. Sem lopásokról, sem más erőszakosságokról nem érkezik jelentés. A spanyol követ egyenruhában a városházára ment, hogy az új kormányt és a felkelés vezéreit meglátogassa.

A Havas-ügynökség jelenti Lisszabonból:

A disszidensek pártja feloszlott. Vezérük, Alcoin, a köztársaság hívéül szegődött. A vidéki csapatok sorra csatlakoznak a köztársasághoz. A municipális gárda csapatai a forradalmárokhoz csatlakoztak, ennek dacára mégis lefegyverezték őket.

A proklamáció.

Mint a Köln. Zetg. lisszaboni levelezője jelenti, a köztársaság kihirdetése a következő proklamációval történt:

A nép, a hadsereg, a flotta az imént kikiáltotta a köztársaságot. A Braganza-ház, mely a szociális békét szándékosan rosszakaratulag megzavarta, mindenkorra száműzve van Portugáliából. E csodálatos, nagy-szerű tény, amely a legyőzhetlen faj büszkeségét képezi, valamint a haza feltámadása, lelkes örömmel töltik el az összes hazafiak szívéit. Véget ér tehát hazánk rabszolgasága és hazánk szüzi erővel koszoruzhatja magát. A liberális regim elvártaiban küzdenek polgáraink. A jelen pillanat jutalmaz és kártalanít az összes eddigi harcokért és fájdalmas csalódásokért. Csak arra van szükség, hogy ez kezdete legyen a szigorú erkölcsiség és szeplőtlen igazságosság korszakának, hogy a portugálok az elvek harmonijában egyesüljenek. A hazáért hozott áldozataink alapját alkotják politikai programunknak, a legyőzöttek iránti nemeslelkűségünk alapja morális programunknak. Polgárok, egyetlen érdek: a haza érdeke hasson át benneteket, egyetlen akarat, hogy nagyok legyetek, ez egyesítsen mindnyájatokat! A köztársaság elvárja a néptől a szociális rend épségben tartását, az igazságosság érvényesítését, a közös ügyért való odaadást és áldozatkészség támogatást a mostani messzeható küzdelmekben, a melyekből a portugál köztársaság született.

Tegnap a vidékről megjöttek a jelentések, hogy mindenütt proklamálták a köztársaságot és a városokban nyugalom van. A forradalmárok vezére, Alama nem hajlandó elvállalni a köztársasági elnöki tisztet.

Funchalban (Madeira) a köztársasági zászlót incidens nélkül kitűzték. Egy Oportóból jött távirat jelenti, hogy ott a lakosság a köztársaság kikiáltása után tüntető menetben kivonult a temetőbe, hogy az 1891. forradalom áldozatai emlékének hódoljon. Figuerazból érkezett távirat szerint a portugáliai köztársaság kikiáltásáról szóló hírt Katalóniában lelkesedéssel fogadták. A republikánus egyesületek kitűzték a zászlókat. Több helyen rokon-szenves tüntetések voltak.

Laurenzo Marquesből jelentik, hogy De Amrede őrnagy, Mozambique főkormányzója tegnap a kormányzósági tanácsban felolvastott egy táviratot, amely a portugál köztársaság proklamálásáról ad hírt és azonnal lemondott hivataláról. A kormányzósági tanács tagjai ezután a republikánusok gyülekező helyére mentek, ahol a hírt lelkesedéssel fogadták. Este ünnepek voltak. A republikánusok manifesztumot tettek közzé, amelyben politikai ellenfelekkel szemben lekés magatartást ígérnek.

A köztársaság elismerése.

A londoni Central News-nek jelenti Lisszabonból: Hivatalosan közlik, hogy az egész diplomáciai kar, élén az angol követtel, hivatalosan meglátogatta a kormány tagjait és elismerte a köztársaságot. A száraz földi és tengeri haderő még fegyverben áll.

Egy másik távirat jelentése szerint Anglia, Franciaország és Spanyolország már elismerték a köztársaságot. Németország álláspontjáról egyelőre semmit sem lehet tudni. A portugáliai diplomáciai képviselőket az ideiglenes kormány a vatikán követ kivételével megerősítette állásaikban.

A berlini ügyvivő ma délelőtt a külügyi hivatalban notifikálta a köztársaság kikiáltását és az ideiglenes kormány beiktatását. A

notifikálásból kitűnt, hogy az ügyvivő az új kormány alatt is helyén marad.

Az angol követ Lisszabonban hosszas megbeszélést folytatott Theofilo Braga elnökkel. Braga kijelentette, hogy egész Portugália a legnagyobb csodálattal viseltetik Anglia nemzeti kormánya iránt. A köztársaság folytatni fogja a hagyományos barátságot Nagybritannia iránt.

Egy később érkezett távirat jelenti: A Reuter-ügynökség értesülése szerint az angol kormánynak a portugál forradalmárokkal szemben állítólag tanúsított magatartásáról, valamint a republikánus vezérek és az angol köve értekezeteiről szóló külföldön elterjedt hírek teljesen ellenkeznek a valósággal. Ezen hírek közül néhány, amely a republikánus vezérekre és az angol kormányra vonatkozik, olyan természetű, hogy még cáfolni sem kell.

Polgárháboru előtt.

A portugál köztársasági pártban, úgy látszik, nem sokáig fog tartani az egyetértés. Máris érezhetővé válnak bizonyos áramlatok. Az új kormány nem részesül általános elismerésre, mert azzal a politikájával, hogy mindenáron csak a nyugalom és rend helyreállítására törekszik, nem tetszik a köztársaságiak szélső radikális szárnyának, amelyik erősen óhajt az eddigi rendszer hívei ellen eljárni. Ha a vezérek az egyes csoportok külön kívánságait hamarosan el nem nyomják, óhatatlanul harczok fognak a párt köhéleben kitörni.

A Havas-ügynökség jelenti Vigóból: Itt azt hiszik, hogy az északi tartományokban, hol a köztársaságnak kevés a híve, polgárháboru fog kitörni.

Madridból jelentik: Ugy látszik, hogy a portugáliai republikánusok táborában csak nagyon rövid ideig volt meg az egyetértés. A párt két csoportra oszlott s a radikálisabb csoport energikusabb intézkedéseket követel s ezzel szemben a másik csoport mielőbb helyre akarja állítani a rendet s a nyugalmat. A kormányt nem ismerik el mindenütt. A tengerészek síncsenek megelégedve az eddigi sikerrel. Ha a republikánus párt vezéreinek nem sikerül az egyes csoportok követeléseit elnyomni, akkor a szakadás elkerülhetetlen lesz.

Magelhaes Lima, a portugál republikánusok külföldi megbízottja újságírók előtt kijelentette, hogy koholmányoknak tartja azt a hírt, mely szerint a dinasztához hű csapatok a főváros felé nyomulnak. A lisszaboni helyőrség a volt kormány által a királyi trón biztosítására összpontosított csapaterősítésekkel együtt 18.000 emberből állott, akik jól fel voltak fegyverezve. A köztársasághoz szító katonaság száma kétszerakkora, mint az összes vidéki csapatok. Az új kormány feloszlatta a parlamentet, új választásokat írt ki és az új parlament fogja megválasztani a köztársaság elnökét. Valószínű, hogy Bernardino Machado lesz az elnök. Az új alkotmány francia mintára készül, de felöleli a modern szociális irányzatokat az iskolák államosítását és az államnak az egyháztól való szétválasztását.

A braziliai elnök.

Fonseca braziliai elnök tegnap Braga miniszterelnökkel kikocsizott. A lakosság mind a két államférfiút élénken megjelenezte.

Hermes da Fonseca elnök a Sao Paulo hajón Lisszabonból ismét visszautazott Braziliába. A Barosso braziliai cirkáló Lisszabonba érkezett.

Ujabb adatok a forradalomhoz.

A forradalom kitörésére vonatkozóan a londoni „Daily Chronicle” jelenti Lisszabonból: Bombarda tanár gyilkosa, Santos vezérkari hadnagy, fanatikus royalista és nem egészen normális elméjű ember volt. A hadnagyot egy darabig a Bombarda igazgatása alatt álló tébolydában kezelték és Bombarda tanácsa ellenére elbocsátották. A tiszt Pá-

risba utazott, ahonnan hétfőn visszatért Lisszabonba, ahol azonnal felkereste Bombardát és heves szóváltás után lelőtte. Hétfős este az „O Seculo” című lap lázító plakátot ragasztott ki az utcákon, mely plakát a gyilkosságot politikai bosszúnak mondta és felszólította a népet, hogy álljon talpra és vessen véget annak a rezsimnek, mely ilyen gazságokat megtűr. Néhány bányamunkás megállt a plakát előtt és miután elolvasták, elkiáltották magukat:

— *Vesszen a monarchia!*

Igy kezdődött a forradalom.

A rendőrséget, mely be akart avatkozni, revolverekkel fogadták. Mindkét részben sebesülések történtek, de ebben a városrészben mindazonáltal szétszórultak a felkelőket, mire a tömeg a tüzerek kaszárnyájához ment, mert a tüzerekről tudták, hogy köztársasági érzelműek. A tüzerek a néptömeg felszólításainak a hatása alatt letépték a kaszárnyáról a király lobogóját és négy ágyúval a köztársaság lobogója alatt vonultak ki. Ezt megelőzőleg a tüzerek feltörték a fegyverraktárt és löszert és puskákat osztottak szét a felkelők között. A felkelők sikerükéről telefonon és a táviró segítségével értesítéseket küldtek szét a többi városrészbe és a távirati és vasuti összeköttetést kifelé elvágták, úgy hogy a főváros a külvilágtól el volt szigetelve. A 16. gyalogezred azonnal csatlakozott a felkelőkhez. A királyi tiszteket, akik utját állták a felkelőknek leölték, mire a katonák altisztek vezetése alatt kivonultak az utcára és csatlakoztak a forradalmárokhöz. A kormány még az éjjel folyamán kihirdette az ostromállapotot.

A forradalom kitörése még a köztársasági párt választmányát is meglepte. A lakosság nagy tömege teljesen apatikus magaviseletet tanúsított és csak kis számmal vett részt a harczokban, a melyek főleg a királyi és a főkölő csapatok közt folytak. A rojalista csapatok, különösen a municzipális gárda, harmincz óra hosszáig küzdöttek lámulatraméltó hősiességgel, bár kisebbségben voltak s a tisztek közt hiányzó lelkesedés csökkentette a győzelem kilátását. Állítólag számos tiszt titokban együtt érzett a köztársaságiakkal, a kikhez végül a csapatok zöme átpártolt.

Ugyane híradás szerint a kormányt a forradalom kitörése teljesen készületlenül érte. Október 3-án este a főkölést először elnyomták. A lázadók azután a tüzérkaszárnyákba mentek, mire a tüzerek fálladtak. Elfogták tisztjeiket, fegyvereket osztottak szét a lakosság közt és azután a forradalmárok tervei értelmében négy tábori ágyúval domináló pozíciókat foglaltak el. A többi csapatok is átmentek ezután a lázadókhöz, mielőtt a kormány képes lett volna a municzipális gárda elhelyezését befejezni. Lisszabon katonai parancsnoka és számos katonatiszt a forradalom kitörés perczében Cascaesben volt és a király éppen diszlokómát adott Hermes da Fonseca tábornagy, braziliai köztársasági elnök tiszteletére. Ez még növelte a zavart és a bizonytalanságot a rojalista csapatok soraiban. Időközben a hadiflottáról tisztek szálltak a partra, bérkocsis lovakra ültek föl és a rojalista csapatok sorain keresztül lovagolva, a lázadó csapatok élére állottak, a melyeket addig a lázadók vezettek.

A tüzharcz egész éjszaka folyt hétfő délutántól kezdve. Hajnalhasadáskor a lázadók a Necessitades palota elé vonultak, ahonnan azonban puska- és gépfegyvertűzzel fogadta őket a rojalista gyalogdandár, úgy hogy a legnagyobb rendtelenségben voltak kénytelenek számos fogoly hátrahagyásával megfutamodni. Hajnalra a tengerészeti kaszárnyában lévő haditengerészek kitűzték a köztársasági lobogót és különböző csapatrészek nyomultak elő a palotaörség elleni harcra. Ezzel egy időben három hadihajó is kitűzte a köztársasági lobogót és diszlövéseket tett. A II. Don Fernando nevű tüzérségi iskolahajón heves harc támadt, amely azzal végződött, hogy a lázadók zászlaját egy időre bevonták. A Sao Rafael és az Adamastor nevű cirkálók, a melyek már a lázadók kezébe jutottak, oldal fordultak a Don Carlos I. nevű parancsnoki hajó felé, a mely még a király zászlaját viselte, de egyetlen lövést sem tett

a forradalmár hajókra. A cirkálók ezután Alcanterába hajóztak és megkezdtek a tüzelést a palota ellen körülbelül ezer jardnyi távolságról. Már a második golyó letörte a királyi zászlót. Más lövések eltévesztették a célt.

Egy másik táviratban közölte a miniszterelnök, hogy Kardeira tábornok, volt hadügyminiszter és a Lisszabon mellett levő sáncztábor parancsnoka csatlakozott a köztársasági pártához.

Vatikáni körökben beszélnek, hogy a pápa már hetekkel ezelőtt figyelmeztette Mánuel királyt arra, hogy országában forradalom van kitörőben és hogy a Vatikán ezt az információt portugáliai lelkészekről kapta. A király azonban nem vette komolyan ezt a figyelmeztetést.

Az Amiral Aube cirkáló reggel két órakor elindult azzal a rendeltetéssel, hogy sürgősen Lisszabonba hajózzon.

Részletek a harczból.

Mánuel király a legnagyobb nyugalommal hallgatta a bombázást és környezetének ismételt kérései daczára, vonakodott a palotából távozni. Midőn ezt végül mégis megtette, mosolygott és cigarettára gyújtott. A republikánusok a királyt a Sai Paolo nevű braziliai gőzösön keresték, a hajóparancsnok azonban nem engedte föl őket a hajóra. A cirkálók erre a hadügyminisztérium és a tengerészeti minisztérium palotáit kezdték bombázni s a bombák több hivatalnokot, néhány gárdistát és számos kiváncsit öltek meg. Közben a királyi csapatok tábori ágyúkat húztak a Don Pedro-térre. Két bomba a Sao Paolo cirkáló tüzelőgénsége közé esett le, amire a hajó visszavonult. Ezután a másik páncélos a Sao Jorge citadellát kezdte bombázni. Bár a bombázásnak csak csekély hatása volt, a citadella erős őrsége bevonta a király zászlaját és a köztársasági zászlót tüzte ki helyébe. Közben a város utcáin erős ágyuharcz keletkezett monarchista és forradalmár-csapatok közt, amelynek során az Avenida Libertad-utcán lévő szálloda sokat szenvedett. Általában a monarchista csapatok sikerrel küzdöttek. A sötétséget felhasználva, megerősítették pozíciójukat. Az ágyuharcz egész éjszaka folyt. A Daily Chronicle tudósítója a szálló tetejéről látta, amint az Adamastor és a Sao Rafael cirkálók fényoszlopokkal világították be az öböl partjait, hogy a csapatmozdulatokat figyelemmel kísérhessék. Az egyik fényoszlop közben egy tisztekből és tengerészekből álló csoportot világított meg a Don Carlos I. fedélzetén és e pillanatban ágyúkkal sortűzet adtak. Ezt megismételték még egyszer. Mikor a fényoszlop harmadszor világított rá a hadihajóra, már nem volt szükség a sortűzre, mert a csekély számú legénység halva feküdt a fedélzeten. Így halt meg a Don Carlos I. királyi tiszteinek és legénységének utolsó csoportja, akik vérukkal peccsételték meg a királyhoz való ragaszkodásukat.

A lap e hírrel kapcsolatban megjegyzi, hogy tudósítója Lisszabonból szerdán távozott és hajón ment Vigóba, ahonnan jelentését keletzte.

A királyi palota ostromáról a következőket jelentik Lisszabonból: A köztársasági csapatok, megerősödvé mintegy tízezer önkéntessel és a vidékről besereglett parasztsággal, kedden délelőtt támadták meg a királyi palotát. A támadás híre villámgyorsan terjedt el. A nép nagy tömegekben özönlött a palotához és együtt vonultak föl a forradalmárokkal. A csapatok föltartóztathatatlannal nyomultak előre. Az őket kísérő nép gúnydalokat énekelt a királyról; maskarába öltöztetett cigányok mulattatták a tömeget. A királyi palota előtt az őrségtől kérdezték hol a király? Az altiszt azt felelte, hogy a palotában senki sincs.

A király eleinte nem akart menekülni.

— *Elhatároztam, hogy maradok, — szölt — hogy méltó legyek hős atyámhoz.*

Csak amikor anyja iránt való kötelességeire figyelmeztették, változtatta meg elhatározását. Erre aztán szárnysegéd nélkül, három miniszter társaságában, kiosont; amikor a palota kapujához ért, szemközt jött rá a spanyol nagykövet. A királyi palotát ezután megszállták a forradalmárok és minden szekrényt lepecsételték.

Híre jár, hogy a felkelők a Necessitades-

és Ajuda-palotákat dinamittal a levegőbe röpítették. A külügyminiszter kocsin bejárja a várost és mindenkit nyugalomra int.

Lisszabomból hajón Vigóba érkezett utasok előadása szerint az utcai harcok halottainak száma körülbelül ezer. A sebesülteké több ezer. Különösen sok veszteséget szenvedett a népszerűtlen municipális gárda. Lisszaboni távirat szerint a köztársasági kormány felszólította a papságot, hogy ne lépjenek papi ruhában az utcára, nehogy ezzel zavargásokra adjanak okot. Egy másik dekrétummal a kormány feloszlatta az összes kongregációkat és huszonnégy órai határidőt adott a kongregáció tagjainak az országból való távozásra.

A német külügyminiszteriumhoz hiteles jelentés érkezett, hogy Lisszabomban az utcai harcok idején körülbelül egy-kétezer ember csett el.

A hatás Spanyolországban.

A madridi kamara tegnapi ülésén Azcarala republikánus azt a reményét fejezi ki, hogy a kormány a portugáliai kormányváltással szemben szigorúan semleges magatartást fog tanúsítani. Fölvilágosítást kér a kormánytól a határra történt csapatküldések és három hadihajónak Lisszabombba való küldése dolgában. Végül esodálátát fejezte ki a lisszaboni mozgalom miatt.

A miniszterelnök azt válaszolta, hogy a kormány Lisszabomból annyira ellentmondó híreket kapott, hogy a köztársaság proklamálását nem tekintheti befejezett ténynek. Tartják magukat azok a hírek, hogy Lisszabomban a harc újra megindult. Ha az új kormányzat véglegesen konszolidálódott, Spanyolország el fogja ismerni. A hadihajókat a spanyol állampolgárok védelmére küldték a Tajóhoz, a határon a csapatokat nem szaporították, csupán a már ott lévő csapatoknak instruktórt adtak, hogy minden eshetőségre készen álljanak.

A portugál köztársaság kikiáltása leírhatatlan örömet keltett a spanyol republikánusoknál, akik klubhelyiségüket föllobogózták. A kormány megtiltotta, hogy október 13-án, Ferrer kivégzésének évfordulóján bármilyen tüntetést rendezzenek. A csapátok a kaszárnyákban konzignálva vannak. A rendőrség mult éjjel töb négyülést föloszlatozott és néhány embert letaróztatott. A republikánus klubot tegnap bezárták. A határvárosokban a helyőrséget szaporítják.

A köztársasági érzelmű spanyol képviselők elhatározták, hogy üdvözlő táviratot intéznek a portugál kormányhoz és interpellációt terjesztenek elő a spanyol parlamentben, melyben magyarázatot kérnek afelől, hogy miért mozgósították a csapatokat a portugál határon. Megerősítést nyer az a hír, hogy Manuel király egy angol hajóra szállott.

A spanyol hatóságok felszólították Tirzo Ochozobald, a karlista párt egyik vezető emberét, aki St. Jean de Luzban lakik, hogy néhány száz kilométernyire a határtól tegye át lakását.

Az orléáni herceg a forradalomról.

Fülöp orléáni herceg hétfőn sürgönyileg magához rendelte Brüsszelbe párisi irodájának főtisztját, Tetaei grófot, aki brüsszeli utjáról tegnap visszatérve, egy újságírónak a következőket mondotta:

— A herceg hétfőn táviratot kapott Lisszabomból, amely tudatta vele, hogy Portugáliában nagy zavarok vannak. A herceget a hír nagyon nyugtalanította és azon volt, hogy nővérét, Amália anyakirálynét, biztonságba helyezze. — Ezért kellett Brüsszelbe utaznom. Rettenetes volt, amikor a forradalom kitöréséről értesültünk. De már minden késő volt.

— Nagy fájdalmat okoz nekem — mondotta a herceg — hogy nővérem a félrevezetett nép árulása következtében oly sokat szenved. Nem szolgált rá a szenvedésre, mert Portugáliát önzetlenül és nagyon szerette. Fülét sohasem zárta el a nép jogos kívánsága elől és sohasem mulasztotta el, hogy fűt az abszolútizmus veszélyeire figyelmeztesse. A király azt hitte, hogy erős hadsereggel féken tarthatja a forradalmat. Nem tudom, ki öntötte bele ezt a tévhitet, mely a monarchia vesztét okozta. Az egész világ látja az árulást, a legszentebb eskünek, a katonai hűség eskünek ezt a lorasztó megszegését. Sajnos, már szinte megszoktuk, hogy a katonák egy gyékényen árulnak az összeesküvéssel. A katonai összeesküvések egészen meghonosodtak a modern

államokban, ezek most Európa kísértelei. Értendő dolog, hogy Portugáliában, ahol mindenki politizál, rettentő erővel tört ki a katonai forradalom. Távol áll tőlem, hogy az összeesküvésben a köztársaságiak végleges győzelmét lássam. Portugália a politikai machinációk országa. A köztársaságiak győzelmét arra kell visszavezetni, hogy nem gondoltak idejekorán arra, hogy az országot az erkölcsi zülöttségéből kiragadják.

A herceg Wood-Nortonba ment, hogy ott várja be a további eseményeket és összeköttetést keressen nővérével.

Egy nász és a forradalom.

Viktor Napoleon herceg és Klementina hercegnő esküvőjét, amely október 29-re volt kitűzve Brüsszelben a portugáliai forradalom miatt elhalasztották, mert Mária Pia királynő kijelentette, hogy az esküvőn okvetlenül jelen akar lenni. Viktor Emánuel király nem megy el személyesen, hanem az aostjai vagy abruzzói herceg által fogja magát képviseltetni. Klementina hercegnő tanuja a flandriai grófnő. Viktor Napoleon herceg tanuja testvére, Lajos Napoleon herceg lesz. Moncalierben száz munkás dolgozik éjjel-nappal, hogy a fejedelmi vendégek számára a terméket rendezzék.

KÜLFÖLD.

Másfélmilliárdos spanyol kölcsön. Madridból jelentik: Azon törvényjavaslatok között, amelyeket a pénzügyminiszter a kamara tegnapi ülésén benyújtott, az egyik 50 év alatt törlesztendő 1 és fél milliárd pezetas 4 százalékos kölcsön felvételére vonatkozik. Ezt az összeget az összes minisztériumok között felosztják, de legnagyobb részét a hadügyminisztériumnak szánják tüzérségi anyag beszerzésére. A pénzügyminiszter továbbá törvényjavaslatot terjeszt elő, amely intézkedik, hogy a 3 százalékos külföldi adósság kivonassék a forgalomból és az 5 százalékos külső adósság 50 év alatt törlesztessék.

Szerb tüntetés az annexió ellen. Belgrádban ma, Bosznia és Hercegovina annexiójának évfordulóján, a főiskolai ifjúság nagy tiltakozó gyűlést rendezett. Délután Nikasimovics, a boszniai születésű ismert agitátor előadást tartott a bosnyák kormány által tervezett fakultatív kmetmegváltásról, az annexióról és a trializmusról. Az újságok arra hívták fel a lakosságot, hogy a gyász jeléül fekete z's.léket tűzzenek ki Este egyetlen színházban sem lesz előadás: a mozgokép-színházak is zárva maradnak és a hangversenyeket elhalasztották. Több lap Ausztria ellen ócsárló cikket közöl.

Általános hadkötelezettség Spanyolországban. Madridban a szenátus ma délután összeült. A kötelező katonai szolgálatra vonatkozó törvényjavaslat felolvasása után az ülést bezárták.

Szerbia és Bulgária. Belgrádból jelentik: Szerb kormánykörökben hangoztatják, hogy Szerbia és Bulgária között semmiféle egyezségi tárgyalás nem folyik jelenleg. A két állam kormánya kizárólag a kereskedelmi szerződés megkötése ügyében lépett egymással érintkezésbe.

EGYHÁZAK.

— A református lelkészek szövetsége. A református lelkészek országos egyesületének kebelében alakult közös bevásárló szövetség Kocsis József ügyvezető elnök vezetésével az újjáruhaza tanács-teremben látogatott alakuló ülést tartott. Kocsis József lelkész beszámolt a szövetség mult évi munkásságáról. A szövetségnek 2100 tagja van. Elhatározták, hogy a Kalvinum javára 100 koronát adományoznak. A Magyar Védőegyesület képviselőiben Csongor György szerkesztő tartott nagylátásu buzdító beszédet a hazai ipar érdekében. Indítványára a szövetség kimondotta, hogy bevásárlásánál első sorban hazai iparcikkeket fog követelni a szövetség tagjait ellátó kereskedőktől és az ez irányu ellenőrzést a Magyar Védőegyesületre bizza. Ezután megválasztották az igazgatóságot, melynek új tagjai lettek Kocsis József ügyvezető elnök, Csiba Kálmán, Barna Gyula, Pólya Lajos, Benkő József, dr. Ferenczy Gyula, Juhász László és Barabás Soma.

Haverdáék az esküdtszék előtt.

— A tárgyalás második napja. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 7.

Elhunyt emberek szellemét idézték ma a tárgyalóteremben és láthatatlan aranyak csengtek. Az esküdtek előtt lassan kibontakozott az elhunyt apa, a meggyilkolt anya és a könnyelmű utra tért leány közötti viszony, egyre visszatásztóbban ismétlődtek pénz, vagyon utáni vágyódások, egyre erőszakosabban tolokodtak föl régen elhangzott követelések. Ujat persze nem hozott a mai tárgyalás. Még ha nem is ismertük volna ennek a bünpörnek tulajdonképeni rugóját, akkor is ismerősünk volna a vagyon körüli tülekedés, mert lezajlik ez minden családban, ahol három fölös forint huzódik meg valamelyik ládafiában. Nem volt visszatásztóbb ez a ma nyert kép sem, a többi efajta képnél. Ahogy a tanuk lassan fölrajják a színeket és a kész kép elének lép, egykedvűen konstatáljuk, hogy a szülők vigyáztak a vagyonra, Haverda Mariska pedig lihegve vágyakozott utána és könnyelműen jó előre annyit elköltött belőle, amennyit nem lett volna szabad elköltenie. Elköltötte előre kölcsönpénzből vidáman, könnyelműen s ezzel számunkra ez a kérdés elintéződött. Haverda Mariska gyűlölte édesanyját, mert az nem adott elegendő pénzt, hogy a már előre elköltött összegeket visszafizesse, de gyűlölte volna akkor is, ha a pénzt megkapja. Ebben az esetben két esztendővel később tört volna ki a háborúság, amikor a régi életmód mellett újabb óriási adósságok tették volna szükségessé az ismételt pénzkérést. Persze, vádnak és védelemnek egyaránt érdeke, hogy az esküdtek ebben a dologban világosan lássanak s így hosszadalmasan hallgatják ki a tanukat, akik az apa, anya és leány közötti viszonyról adnak fölvilágosítást. Amit tulajdonképen meg kell állapítani ebből az anyag-halmazból, az az, hogy Haverda Mariska könnyelműen élt és uszorakamatoktól sem idegenkedett, hogy passzióira elegendő pénzt szerezzen.

A mai napot különben teljesen lefoglalták ezeknek az anyagi részre és az örökségre vonatkozó tanuknak a kihallgatása s ezért a mai nap sem ujat, sem érdekeset nem hozott. Új dolog mindössze reggel, a tárgyalás elején történt, amikor Jánossy Aladárt zsarolással vádolták meg, amelyet a fölmentő ítélet után követett el és amely állítást Jánossy czáfolni igyekezett.

Részletes tudósításunk a következő:

A délelőtti tárgyalás.

A tárgyalást délelőtt kilenczkor nyitotta meg az elnök, s megállapította, hogy Vojtha Antaló kivételével a mára megidézett tanuk valamennyien megjelentek. Vojtháné egy kérvényben bejelentette, hogy törvényadta jogával él, s nem tesz vallomást a férje dolgában.

Zsarolt-e Jánossy?

Az elnök: Jánossy ma azt a kércimet terjesztette elő, hogy tegnapi vallomását ki akarja egészíteni. Jánossy, mit kíván előterjeszteni?

Jánossy: Vojtha azt állította, hogy zsarolni akartam volna. Ez nem való. Én még a szabadkai fogházban levelet irtam Haverda Mariának, hogy tőle tudni nem akarok róla. Mikor fölmentettek, nem is akartam vele találkozni. A fogházfőügyelő bizonyíthatja, hogy a fölmentésem után nem is akartam elhagyni a fogházat. Egy nemes szívű esküdttől kaptam 35 forintot, azzal utaztam Budapestre. De még is csak vágyódtam Haverda Mária után. Szerettem volna vele négy szemközt beszélni.

hogy megtudjam, hogyan vélekedik rólam. Fölkértem Bródy Ernő dr.-t, közvetítse köztem és Haverda közt a találkozást. Bródy dr. azt felelte, hogy ez lehetetlen. Erre levélben fordultam Haverdához, hogy adjon módot arra, hogy beszélhessek vele. Erre a levelemre még feleletet sem kaptam. Ekkor elmentem Lengyel Zoltánhoz. Nele nem beszélhettem, de az irodavezetőjével, Makai Ödönnel beszéltem s őt kértem meg, hogy adjon alkalmat arra, hogy Haverda Máriával beszélhessek. Makai azt mondta, hogy ez lehetetlen. Megkínált 40 forinttal, hogy menjek valahová pihenni, s aztán nézzek állás után. Megkérdeztem Makaitól, ki adja nekem a 40 forintot?

— Ezt Bródy dr. és Lengyel dr. adja önnek emberszeretetből, — mondotta Makai.

Én azonban nagyon vágyódtam Haverda után. Még mindig szerettem s minden áron találkozni akartam vele. De Makai újra kijelentette, hogy ez a találkozás lehetetlen. Azt ajánlotta, menjek Amerikába, adnak költségre 100 forintot. Én ragaszkodtam hozzá, hogy Haverdával találkozzam. Tőle akartam hallani, hogy szeret-e vagy sem. Makait kértem föl levélben, hogy közvetítse a találkozást. Maki azt felelte nekem, hogy Haverda kijelentette, hogy valami titkos érzés azt sugja neki, hogy szakítson velem. Ha a memoárokat nem irtam volna meg, akkor a feleségem lett volna. De a memoárok ország-világ előtt kompromittálták őt. Pedig az ő híre már a memoárok nélkül is el volt rontva. Mikor visszajöttem, megkérdeztem tőle, kiadta nekem a 80 forintot? Az volt a gyanum, hogy ezt Haverda Mária küldte, pedig tőle nem akartam elfogadni egy fillért sem. Makai azt mondta, hogy dr. Bródy és dr. Lengyel küldtek 40 forintot, a többi Klein Mátyás adta. Majd ismételve felajánlott 1200 forintot, ha kimegyek Amerikába. Ugyanaznap történt, hogy a rendőrség felelősségre vonta Haverdát és Vojthát, mert áll- név alatt laktak. Így tudtam meg a lakásukat. Erre felkeresett Makai Ödön s sürgetett, hogy menjek Fiuméba s onnét utazzak Amerikába. Ő megfizeti a költséget. Le is mentem Fiuméba. Onnét expressz levelet küldtem Makainak, hogy küldjön pénzt, két hét múlva indul a hajó s akkor megyek Amerikába. Erre a levélre zord választ kaptam. Beszantott, hogy az orromnál fogva vezetnek. Visszajöttem Budapestre azzal a szándékkal, hogy Klein Pál Lipótól kérek pénzt. Beszéltem is Klein-nal, aki azt mondta, hogy Bródy ösz- szeveszett Haverdával, mert ez nem akart nekem 300 forintot adni. Klein azt ajánlotta, hogy menjek Bródyhoz s ha ez nem ad pénzt, majd ő fog adni. Majd Töketeresre utaztam a sógoromhoz s tőle is kértem pénzt. De ő a segítséget ahhoz a feltételhez kötötte, ha utlevelet szerzek Amerikába. Ezt azonban nem kaphattam. Elmentem újra Makaihoz s kértem, hogy fizesse ki a fiumei hotel- számlát, hogy vissza kaphjam a koffereimet, melyet zálogba ott hagytam. Erre Makai nem volt hajlandó. Az ő tanácsára keresetet adtam be Haverda Mária ellen a fiumei utazás költségei erejéig, de azt később visszavontam, mert időközben pénzt kaptam a memoárokért. Az a gyöngéd érzés, mely Haverdához fűzött, ezzel teljesen szétfoszlott. Amikor Makai hallotta, hogy ki akarom adni a memoárokat, fölkeresett s azt ajánlotta, hogy menjek Simkó kiadóhoz s ő maga 100 forint előleget is ígért a memoároknak. El is vezetett Simkó József- hoz, aki a memoárok kiadására vállalkozott. Kikötötte, hogy ne én irjam a memoárokat, csak az adatokat adjam neki. Így is történt s mondhatom, hogy a memoárokból egy kifejezés sincs, mely tőlem való. Ugy, hogy nekem az a benyomásom, hogy a memoárokat Haverdák vizsgálták fölül.

Haverda Mária: Én nem laktam Vojthával áll- név alatt, én a szanatóriumban voltam. Vojtha a feleségével lakott abban a lakásban.

Balassa dr.: Jánossy a zsarolás ellen már előre védekezik. Tegnap azt mondta, hogy Haverda Máriát utálja, ma már azt mondja, hogy örülten szerette a felmentő ítélet után is. Előadásából ki- csillan, hogy ő nem akart egyebet, mint pénzt. Amikor nem sikerült Lengyel Zoltánt megszarol- ni, utazni botránnyal fenyegetőzött, úgy hogy Lengyel Zoltán kénytelen volt Boda főkapitányhoz fordulni. Tanum van arra, hogy megfenyegette Haverda Máriát, ha nem ad neki ezer forintot, visszavonja a vallomását. Kérem Boda főkapitány urat, továbbá Denneberg Henriket kihallgatni.

Gál Jenő dr. kéri kihallgatni Makai Ödönt arra nézve, hogy Jánossy zsarolni akart. Egy szisz- tematikus zsarolással állunk szemben, melyet le fogunk itt leplezni.

Dr. Dési Géza: Én is érdeklődtem a zsaroláso- kért. Beszéltem dr. Bródyval személyesen erről az ügyről s dr. Bródy nekem kijelentette, hogy Jánossy sohasem zsarolt, hogy szemrehányást tett Haverdának, hogy Jánossyt pusztulni, éhezni hagyja. Amennyiben a zsarolást bizonyítás tár- gyává tennék, kéri dr. Bródy kihallgatását is.

Az ügyész: Minden bizonyítási kérelemhez hozzájárulok, hogy az esküdtek tiszta képet kapja-

nak az ügyről. Arról, hogy Jánossy valót mon- dott-e, vagy sem, a tanúk fognak fölvilágosítást adni. Nem tulajdonítok tehát fontosságot annak, hogy Jánossy zsarolt-e vagy sem.

A törvényszék elrendelte Bródy Ernő, Lengyel Zoltán s Makai Ödön kihallgatását arra, hogy Jánossy zsarolni akarta volna őket. Boda Dezső főkapitány kihallgatását a törvényszék szükséges- nek nem látja.

Dr. Gál Jenő konstatálni kívánja, hogy a Jánossy vallomásaiban ellentmondások vannak.

Megkezdik a tanukihallgatást.

Ezután megkezdtek a tanukihallgatást. Az első tanu:

Zöldi Benedek 56 éves vendéglős Szabadkán. Azt vallja, hogy az öreg Haverda panaszkodott neki, hogy a leánya pazarló életet él. Az öreg Haverdáné beszélt neki, hogy Mariska a kis fiával megjött.

— Képzelve csak el, beszélt az öreg asszony, letérdeltette előttem azt a kölyköt s úgy kért bocsánatot. De én köszívű vagyok, nem bocsátottam meg neki.

Az ügyész: Leánykorában szerették Haverda Máriát?

— Igen.

— Ön azt mondta, hogy mikor végrendeletbe- zítgadták a leányukat, mind a ketten sirtak.

— Igen.

— És ön nem kérdezte tőlük, hogy miért ta- gadták ki?

— Kérdeztem. Az öreg azt felelte, hogy min- dent el nem mondhatnak.

Dr. Balassa: Tud arról, hogy Haverda Boldi- zsárné ki akarta a férjét dobogni a kriptából?

— Tudok.

— Miért akarta ezt tenni?

— Mert meghallotta, hogy szeretőt tartott.

— Igaz az, hogy az öreg Haverdáné lesze- dette az ablakokat a lakói lakásáról télen, mert nem fizették meg pontosan a házbért?

— Igaz.

A tanu elmondta még, hogy az öreg Haver- dáné testvére, Denglné mindent elkövetett, hogy Mariskát a házból eltávolítsák. Amikor Szegeden erről vallomást tett, Denglné keményen megtá- madta.

Pusztai Imre, a szabadkai Park-kávéház pin- czére vallja, hogy a Haverdáné meggyilkolása előtt néhány héttel Jánossy és Vojtha többször járt a kávéházban.

Jánossy: Én csak egyszer voltam a Park-ká- véházban.

A tárgyalást ezután egy félóra felfüggesz- tették.

Szünet után özvegy Deák Lajosné hallgatta ki a bíróság. A tanu Haverda Boldizsárnénál la- kott és a legjobb viszonyban volt vele. A gyilkos- ság napján délután négy óra felé mentek ki a szülőbe. A gyilkosságot Jánossyval megegyezőleg mondja el.

Az ügyész: Igaz-e, hogy egyszer azt mondta önnek Haverda Boldizsárné, hogy nem mer a le- nyával egy szobában aludni?

— Igen, másfél évvel a gyilkosság előtt mondta ezt nekem. Azt mondta, hogy a leánya mindenre képes.

Deák Olga tanu nagyjában úgy mondja el a gyilkosság történetét, mint az édesanyja.

Anyja és leánya.

Özvegy Vojnich FABIÁNNÉ távoli sógorsági vi- szonyban van Haverdákkel. Haverda Boldizsár- néval nagyon jó viszonyban volt.

Az elnök: Milyen viszonyban élt Haverdáné a leányával?

A tanu: Amikor otthon volt a háznál a leg- nagyobb szeretettel nevelte, mondhatnám a szemé- fénye volt. Később, mikor Mariska férjhez ment, a fiatalok tékoztak, ez Haverda Boldizsárnénak nagyon fájt. Fájdalmasan említette nekem, hogy mikor elhagyta a szülői házat leánya, csak az arj- tól bucsuzott, tőle nem.

Azután a tanu elmondja, hogy mikor Haverda Mária férjétől válófélben volt, elment édesanyjá- hoz és jelentette neki, hogy el akar válni az urá- tól, mert akadt egy udvarlója, aki elveszi őt. Ha- verdáné azt mondta, hogy minek válna el a férjé- től, aki megbecsüli őt. Ő többé nem akar róla tudni. Majd elmondja, hogy Vojthánétól és Ko- vács Alberttől hallotta, hogy Jánossy egy alkalom- mal Vojtha és Haverda Mária előtt úgy nyilat- kozott, hogy le fogja löni Haverdánét. Erre Vojtha azt felelte, hogy beszélhet ilyen marhaságot, hi- szen a falnak is lehetnek fülei. A tanu szava a vallomás végén cseszklik, könyezni kezd, mire az elnök néhány pillanatra kihallgatását félbeszakítja és egy pohár vizet hozat neki.

Gál védő: Beszélte-e ön Vojthával a gyilkos- ság előtt?

— Igen, fölkeresett engem, hogy meg akarja látogatni Haverdánét, én azonban lebeszéltem

erről, mert tudtam, hogy Haverdáné nem fog vele szóba állani.

— Megmondta-e Vojtha, hogy miért akarja Haverdánét fölkeresni?

— Igen, hogy kibékítse őt Haverda Ma- riskával.

Haverda Mariska a tanu vallomására meg- jegyzi, hogy ő sohasem volt haragban az anyjával.

Vörös Szabó Józsefné hat évig volt bejáró cseléd Haverda Boldizsárnénál. A tanu emlékszik arra, hogy a mikor Haverda Boldizsárt temették, Haverda Mariska is hazajött a temetésre az urá- val. Haverda Boldizsárné nem akarta addig leta- karni a koporsót, míg a leánya haza nem jön.

Az elnök: Mondta-e az öreg Haverdánénak, hogy béküljön ki a leányával?

— Igen, de azt felelte Haverdáné: hagyjon békét, Kati néni, nem úgy viselkedett, hogy kibé- külhessek vele.

— Igaz-e, hogy Haverdáné félt a leányától?

— Igen, egy időben azt mondta nekem, hogy nem mer egy tából enni és egy szobában aludni a leányával, mert az mindenre képes.

Kovács Albert, Vojtha Antal sógora a kö- vetkező tanu.

Az elnök: Hallotta-e ön Haverda Mariska és Vojtha jelenlétében azt, hogy Jánossy úgy nyi- latkozott, hogy le fogja löni Haverdánét?

A tanu: Ez lehetetlenség. Első alkalommal nem is mondta volna ezt.

— Hányszor volt Vojtha márciusban Sza- badkán?

— Én csak egy esetre emlékszem.

A tanu elmondja, hogy Jánossyval is talál- kozott Szabadkán egy alkalommal. Jánossy be- ment abba az étterembe, a hol ő vacsorázott. Jánossy ismerősként üdvözölte őt, de ő először nem ismerte meg.

Az elnök szembeállítja Vojnichné a tanu- val, a ki szemébe mondja a tanúnak, hogy az ő szájából hallotta azt, hogy Jánossy Vojtháné előtt mondta, hogy le fogja löni Haverdánét. A tanu megjegyzi, hogy lehetséges, de nem emlékszik rá.

Az elnök: Milyen jellemű embernek ismeri Vojthát?

A tanu: Kérem e kérdés alól tessék engem fölmenteni.

Azután Minnich Károly orvosszakértő ter- jesztette elő véleményét a boncolás eredményéről a boncoló jegyzőkönyv alapján. E szerint Ha- verdáné halálát belső elvérzés okozta, a mely a lö- vés folytán következett be.

Utolsó tanu volt Kárpáti Rezső a szabadkai Park-kávéházban Vojthát többször látta egy má- sik férfi társaságában.

Az elnök ezután a tárgyalást délután fél- négyig felfüggesztette.

A délutáni tárgyalás.

A délután félnégykor kezdődő folytatógas- tárgyaláson csekély számú hallgató közönség volt jelen.

Az elnök megnyitva a tárgyalást, először dr. Szegheő Gábor védő szólalt fel s utalással a la- pok tegnapi közleményeire, kérte védői jogosult- ságának az elnöki székből leendő igazolását. Az elnök kérelmének készséggel eleget tett és kijelen- tette, hogy dr. Szegheő meghatalmazását két nap- pal ezelőtt már benyújtotta a törvényszékhez s hogy Jánossy Aladár őt megbizta a védői tiszttel,

Haverdák büntügyel.

Ezután Dengl Alajos ujvidéki máv. főmérnö- köt hallgatta ki tanuként a bíróság.

— Az ön felesége és özvegy Haverda Boldi- zsárné testvérek?

— Igen.

— Akar-e vallomást tenni ebben az ügyben?

— Igen, akarok.

— Önt már eskü alatt kihallgatták ebben az ügyben.

— Igen, több ízben is.

— Nyilatkozzék arra nézve, vajjon ennek a bűnpörnek kimeneteléből háramlik-e önnek a fe- lesége vagyoni haszon?

— Igen, mert a feleségem végrendeleti örökös.

— Leltározták már özvegy Haverda Boldi- zsárné hagyatékát?

— Igen.

— A hagyatéki eljárás is megindult már, tár- gyaltak már közjegyzőnél is?

— Még nem.

— A hagyaték most zár alatt van?

— Nem. Két ügyvéd kezeli.

— Ön ismerte Haverda Boldizsár családi kö- rülményeit, tud-e arról, hogy milyen körülmények között nevelték fel leányukat, Máriát és hogy sze- rették-e ezt?

— Igen, azt tudom, hogy a szülők szerették.

A tanu ezután elmondja, hogy dr. Jarmatzky Sándor udvarolt Haverda Máriának és azt nőül is vette. Akkor nem volt Jarmatzkynak ügyvédi oka.

vele, úgy volt, hogy az ügyvédi vizsgát leteszi, fel is jött Budapestre, de ez a vizsga nem sikerült neki. Ekkor az öreg Haverda Boldizsár azt az ajánlatot tette a fiatal párnak, illetve dr. Jarmatzky Sándornak, hogy mint ügyvédjelölt maradjon az ő irodájában, járjon el tárgyalásokra s ezért tiszteltdíj fejében a teljes ellátáson kívül évente 800 forintot fizet neki. Haverda Boldizsárnak ez az ajánlata azonban nem tetszett a fiatal asszonynak, Jarmatzkynénak s megmondta az apjának, hogy férje, Jarmatzky Sándor Pesten 2400 forint évi fizetést kaphat, miért kell akkor neki Szabadkán 800 forintért szolgálnia. Haverda Boldizsár és felesége úgy tervezték, hogy a fiatal házaspár közös háztartásban fog majd velük élni, 4000 forint ára butort is vettek a részére és a családi házában nagyobb szabású átalakításokat végeztek.

— Tud-e arról, hogy miféle differenciák merültek fel Jarmatzkyné és Haverda Boldizsárné között?

— Igen. Első sorban megemlítem, hogy a közös háztartás ideje az első differenciát. Jarmatzky és felesége kifogásolták a kosztot.

— Melyik kifogásolta? Jarmatzky-e vagy Mariska, aki ebben a kosztban nőtt fel.

— Azt nem tudom. Haverda Boldizsár ekkor a feleségével abban állapodott meg, hogy a fiatalokat a Bárány vendéglőben abonniáltatja és fizeti az étkezési költségeit. Ebből újabb differencia keletkezett. A fiatal pár zsurokat rendezett s az étel- és italneműket rendszeren a Bárányból, az abonoma számlájára hordatták. Az öreg Haverda Boldizsár, amikor az abonómát fizetni ment, ekkor a zsurokért rendszeren többre rugott, mint az étkezés rendszer költsége. Differenciát idézett elő a családi életben az is, hogy Jarmatzky, a vő, szemrehányást tett apósának, Haverda Boldizsárnak, hogy nem olyan családi életet élt, mint amint élni kellene. Ezért a szemrehányásért Haverda Boldizsár nagyon aprehendált. Ezen előzmények után távoztak el a fiatalok hazulról. Azt az öregektől tudom, hogy a távozásuk is nagyon rideg volt. Az öregek kint voltak a szőlőben, mikor a butorokat koscsikra rakatták és elvitték. Az öregek, amikor megtudták, mindketten sirva fakadtak.

— Tud-e Ön arról, hogy Haverda Mária folyton pénzért zaklatta az apját?

— Igen. 1902. évben le is jött. Az apja azonban haragudott rá, mert azokban a levelekben, amelyekben a havi 100 forintos apanázst megköszönte, sohasem említette az anyjának a nevét.

— Haverda Boldizsár megmutatta önnek ezeket a leveleket?

— Igen, megmutatta. S ekkor mondotta el azt is Haverda Boldizsár, hogy Mariska csak ő tőle bucsuzott el, de az anyjától bucsu nélkül vált el. Jarmatzky pedig sem tőle, sem az anyósától nem bucsuzott el. Ezért neheztelt Haverdáné leányára és vejére.

— Mi történt Haverda Boldizsár temetésén?

— Amikor meghalt Haverda Boldizsár, lementek Szabadkára Jarmatzky és felesége is. Reggel érkeztek meg. Haverdáné bent ült az udvari szobában, a ravatal pedig az első szobában volt felállítva. Bementek férjével mindketten oda, ahol az öreg asszony ült több nő társaságában és a leány megfogta anyja kezét és meg akarta csókolni, Haverdáné azonban elhuzta a kezét. Erre Tóth Istvánné, az unokatestvére, karonfogta Mariskát és a ravatalhoz vezette. A temetés délután volt. Amikor eljötték ide Jarmatzky és felesége, kint álltak meg az udvaron. Amikor pedig a temetésnek vége volt, este hat órakor elutaztak.

— Miért szüntette be Haverda Boldizsárné férje halála után az apanázst?

— Haverda Boldizsár halála után két nappal egy kötelezvény érkezett, hogy fizessen 20.900 koronát. Az asszony felhíborodásának adott kifejezést, hogy egy nő ily követeléssel lép fel vele szemben. Egészen magánkívül volt és kikelt az ura emléke ellen, annyival is inkább, mert az ura még életében azt mondta neki, hogy senkivel sincs viszonya. Az asszony erre azt mondta, hogy ha rájön arra, hogy valaha is megcsalta, vele egy kriptába nem fog feküdni. Ez esemény után azt mondtuk, hogy ez a legjobb alkalom arra, hogy Mariskát és az édesanyjával kibékítsük. Irtunk is neki és Mariska tényleg le is utazott. Lehozta kétféle gyermekét is, majd a vő is megérkezett. Körülbelül két-három hétig maradtak ott és ekkor Mariska fürdőbe ment. Ekkor állott elő az anyagi kérdés az apai hagyaték miatt. Az asszony kijelentette, hogy hajlandó a köteles részt átadni és 25—30.000 koronát ajánlott fel nekik. Mariska és férje kikelték ez ellen és ekkor az asszony látta, hogy nem lehet velük boldogulni. Ezután elutaztak. Mindezt hallomásból tudom, 1907-ben egyszer hazament Mariska és kijelentette, hogy válni készül férjétől, mert rosszul bánik vele. Az öreg erre azt mondta, hogy ezt rosszul teszi.

— Igaz-e, hogy Haverda Mária egy kérdészködött anyja után, hogy: Mit csinál az a vén dög?

— Én így hallottam: Mit csinál az a budárné?

— Haverdáné 1909. április elején leutazott

önökhöz és a husvétii ünnepeket ott töltötte. Panaszkodott ekkor a leány?

— Nem volt szó róla.

— **Ügyész:** Szerették a szülők leányukat leánykorában?

— Szerették és ellátták minden jóval.

— **Elnök:** Fukar emberek voltak az öregek Haverdáék?

— Takarékos ember és spórolós asszony voltak.

— Erkölesileg szigorú felfogású volt Haverdáné másokkal szemben?

— Másokkal szemben tulszigorú. Megvetett, megutált mindenkit, aki ő szerinte laza erkölcsű volt.

— Hol ismerkedett meg Vojthával?

— Először Szabadkán mutatták be.

— Nem beszélt később Haverda Boldizsár Vojtháról?

— De igen, egyszer, egy vásárnap délután szölt róla, hogy az a Vojtha Toncsi egy bitanga. Hozzátette, hogy már gimnazista korában is rossz gyerek volt, ki is csapták az iskolából, később pedig az anyját is tönkre tette.

— Vallásos emberek voltak Haverdáék?

— Igen. Mikor Mariska betegségéből felgyógyult, két párnát adtak a templom oltárára, azonkívül egy keresztet állítottak fel a palicsi uton.

— **Dr. Szeghő Gábor védő:** Mikor szerzett ön tudomást arról, hogy az öreg asszonyt meg akarják ölni?

— 1908. szeptemberében, amikor is Rónayné felkereste Mariskának egy volt nevelőnőjét s figyelmeztette, hogy adja Haverdánának tudomására, hogy vigyázzon, mert baj van készülöben.

— **Dr. Balassa:** Ha olyan komolynak tartották ezt a hírt, miért nem jelentette a rendőrségnek?

— Nem voltam benne bizonyos, hogy tényleg mondták-e.

— Ismerte-e ön Mariska és Jarmatzky házassági körülményeit, jelen volt-e az esküvőn?

— Házassági körülményeit ismertem, az esküvőn ott voltam, amely zárt ajtó mellett történt, mert Mariskát féltették egy előbbi udvarlójától, egy főhadnagytól.

— A védő kérdésére kijelentette, hogy nincs tudomása arról, hogy a házasság azért nem jött volna létre a főhadnaggyal, mert Haverdáné nem akarta megadni a kezeit.

— Van-e Önnek arról tudomása, hogy az öreg Haverdáné azért öhajította megakadályozni ezt a házasságot, mert azt kívánta, hogy a főhadnagy a szeretője legyen.

— Az **elnök** megtiltotta a tanúnak, hogy erre a kérdésre választ adjon.

— Van-e Önnek arról tudomása, hogy mennyi készpénz kintlévősége volt Haverdánának?

— Nincs tudomásom, nem intéztem az ő dolgait. A kapitány egy alkalommal azt kérdezte tőlem, hogy mennyi a mi vagyonunk és én elég gondtalanul őszintén megvallottam neki.

— Mit tud Ön arról, hogy Haverdáné halála után egy 25.000 koronás kötelezvényt beperelték?

— Én fizettem le.

— **Dr. Gál Jenő:** Mit tud ön arról, hogy a végrendelet alkalmával kik képezték a szorosabb családi tanácsot?

— Kevesen voltunk; Haverda Mátyás és neje és én a nőmmel.

— Volt-e önök és Haverda Boldizsár között bizalmasabb rokoni viszony és megbeszélte-e Haverda Boldizsár önökkel a végrendelet részleteit?

— Volt ugyan bizalmasabb viszony köztünk, de a végrendeletéről előzőleg nem tudtam.

— **Balassa** védő indítványozza, hogy azokat a leveleket, amelyeket Dengl Alajos a szegedi tárgyaláson felmutatott, tekintettel arra, hogy ezek Dengl vallomásának mintegy kiegészítő részei, olvassák fel.

— **Dr. Nagy Béla** ügyész nem ellenzi a levelek felolvasását.

— **Haverda Mariska:** Dengl nem ismerem, leánykoromban házukhoz nem is járt, mert nagynénem, az ő mostani felesége, akkor még Vinczéné volt, és csak azután hallottam meg, hogy elvált férjétől és szobauruk felesége lett.

— A családhoz bejáratos sosem voltam, ezt nem is említettem, de Haverda Boldizsárnéval állandó összeköttetésben álltam és vele gyakran találkoztam is.

— **Haverda Mariska:** Honnan merítette a tanu ur azt a következtetést, hogy édesanyám félt tőlem és hogy nem mert velem egy házában aludni? Hiszen éjjelen át sosem maradtam anyám házában, kivéve azt a két hetet, amikor gyermekemmel a kibékülés után nála voltam. A konyhába pedig egyáltalán sosem jártam s így nem értem azt a vádat, hogy én meg akartam volna mérgezni az anyámat.

— **Elnök:** Elég baj az, hogy nem járt ön többet a konyha táján.

— **Balassa** védő kérelmére a bíróság elrendelte, hogy a tanu megesketése előtt felolvastatja a le-

veleket és csak azután fog határozni Dengl esküre bocsátása tárgyában.

— Ezután megkezdtek a levelek felolvasását. Ezekben a levelekben Haverda Mariska az anyját „Kedves, édes, jó anyám” megszólítással illeti s arra kéri, hogy vigyázzon az egészségére, a kertben ne járjunk sokat s gyümölcsöt keveset egyék. Megemlíti, hogy kis unokája sokat gyűjti a puszikat, amelyeket nagyanyjának szánt.

— A levelek alá Haverda Mariska a következőket írta: „Szerető leánya, Mariska.”

— Haverda Mariska egy másik, anyjához címzett levelében sajnálatának ad kifejezést, hogy nem akar vele kiegyezni, mert így csak az ügyvédek járnak jól. További levelében bocsánatot kér anyjától, ha valamit elkövetett, de annak Jarmatzky az oka, akitől különben gorombasága miatt el is akar válni, nyakra-főre csinálja az adósságot, jó állást pedig nem kap.

— Ezután Haverdáné leányához írt levelét olvasta fel a bíróság és ebben az asszony kijelenti, hogy leánya csak akkor találkozhat vele, ha nem lesz adóssága. Kijelenti azt is, hogy a pénz miatt vagy pörösködjének, vagy pedig beleegyeznek abba is, hogy vagyonukat pénzre tegyék és egy negyed részét átengedi leányának. Az aláírás a következő: „Ha nincs adósságod, csókol anyád.”

— **Haverda Mária:** Megjegyzem, hogy e levelekre soha választ nem kaptam, az itt felolvasotton kívül.

Dr. Vécsey tanuyallomása.

— Következik dr. Vécsey Samu tanu kihallgatása. Az általános kérdések után a viszonyról tudakozódott az elnök, amely közte és Haverdáék között volt.

— A tanu elmondja, hogy fiatal jogász korában került Haverda Boldizsár irodájába és ott maradt majdnem az ügyvédi vizsga letévétségig. De még ezután is bizalmas viszonyban volt Haverdáékkal.

— Milyen embernek ismerte ön Haverda Boldizsárt?

— Határozottan nagyon jó embernek ismertem, az asszony kissé rideg természetű volt, de családi életük boldog volt.

— Tud-e ön arról, hogy Haverda Boldizsár feleségének tulságosan befolyása alatt állott.

— Nem állíthatom, hogy valami különösebb befolyást gyakorolt volna az asszony férjére.

— Ön ott volt-e akkor, mikor a végrendeletet megosinálta Haverda Boldizsár?

— Igen, ott voltam, sőt az első végrendeletet magam írtam, amelynek az volt a tartalma, hogy Haverda Mária nem hagyományoz semmit, mert a köteles részt már régen kiadta neki.

— Tud-e ön arról, hogy Haverda Boldizsárné ellen bünvádi feljelentést tettek?

— Arról tudok, hogy ismeretlen tettesek ellen tették a feljelentést, de bizonyos, hogy Haverdáné ellen irányult. Az ügyészség azonban a nyomozást megszüntette.

— Mit tud ön arról, hogy gyermekkorában mennyire szerették Haverda Mária szülői?

— Saját tapasztalatomból tudom, hogy nagyon szerették, szinte bálványozták.

— Mi tette feszültté köztük a viszonyt?

— Közvetlen tudomásom nincs róla, csak hallomásból tudom, hogy nagyon költségesek voltak, lekicsinyelték az öregeket, mert nem voltak előkelők, azért vált közöttük a viszony feszültté.

— Járt-e Önhez Vojtha?

— Eleinte járt, később nem láttam és csak Haverda Boldizsártól hallottam, hogy ki van tilva, mert az öregeket valamilyen váltó-zsírú ügybe belekeverte.

— Szölt-e önnek Haverda Mária, hogy szeretné az ügyet békésen elintézni?

— Igen, de ekkor súlyos jogi akadály játszott közbe, amennyiben egy egész sereg foglalás érkezett ellenük.

— Tud-e ön arról, hogy Haverda Boldizsárnak viszonya volt és erre a viszonyra sok pénzt adott ki?

— Igen, saját tapasztalatomból tudom.

— **Dr. Gál Jenő:** Vojthával érintkezett-e személyesen?

— Igen, régebben is ismertem, gyakran beszéltem is vele.

— Tud-e ön saját tapasztalatából valami olyant, ami Vojtha becsületébe vagy jellemébe vágó dolog volna?

— Saját tapasztalatomból nem tudok, csak hallottam egyet-mást.

— Igaz-e az, hogy Haverda Boldizsárné férje viszonyáról életében nem tudott?

— Igen, saját tapasztalatomból győződtem meg róla, hogy erről a viszonyról Haverda Boldizsár életében nem tudott.

— **Dr. Balassa Ármin:** Magáért a viszonyért haragudott-e Haverdáné férje viszonya miatt, vagy pedig azért, mert halála után jelentékeny összeget kellett kiutalnia.

— Erről nincs tudomásom.

— Tud-e ön arról, hogy Haverdáné a végrendeletet meg akarta változtatni?

— Igen, tudtam róla, de nem volt alkalma. Mondtam is neki, hogy erről a tervről egyáltalán ne beszéljen, nem is tudott róla Denglékon kívül senki.

— Tudott-e ön olyan végrendeletéről, amely szerint a vagyon fele az asszonyé, a fele Mariskáé?

— Ilyen tervről sohasem beszéltem.

Dr. Gál védő: Denglék honnan vettek tudomást a végrendelet létezéséről?

— Nálunk volt a végrendelet, de lezárva.

Az ügyész kéri, hogy azokat a leveleket, amelyek dr. Vécey Samu csatolt az iratokhoz, olvassák fel.

Miután a védő nem ellenezte a levelek felolvasását, a bíróság helyt adott a kérelemnek és felolvastatta ezeket a leveleket. A levelek Vojtha Antalnak Haverda Boldizsárhoz intézett pénzkérő levelei. A levelek felolvasása után negyed órai szünet következett.

Szünet után.

A szünet után dr. Fischer Jákó szabadkai ügyvédet hallgatta ki a bíróság. A tanu arról adott felvilágosítást, hogy Haverda Boldizsár halála után egy ügyfele megbízásából ő mutatott be egy 25.000 koronás kötelezvényt az örökösöknek. Haverdáné kifogásolta ennek a kötelezvénynek a valóságát, s azon a réven, hogy ez turpis causa, megtagadta a fizetést. Erre perre került a dolog, ügyfele a pert megnyerte, végrehajtást is vezetett Haverdáné ellen, aki a 25.000 koronát közvetlen az árverés előtt fizette ki takarékpénztári könyvvel.

— Tudott-e Haverda Boldizsárné arról a szerelmi viszonyról, amelyet férje Haverda Boldizsár folytatott, s amelyből kifolyólag adta ezt a 25.000 koronás kötelezvényt?

Tanu: Több jeltől következtettem, hogy erről nem tudott.

Következett Kertész Ignác szabadkai ügyvéd, tanu. Elmondja, hogy tíz évig dolgozott Haverda Boldizsár irodájában, mint jelölt. Akkor is ott volt, amikor Mariska férjhez ment. Az öreg Haverda nagyon szerette a leányát, Haverdáné is szerette, de nagyon erősen fogta. Haverdáné erős, akaratos asszony volt, akivel szemben gyöngye férje a családi béke érdekében mindig engedni volt kénytelen. Elmondta a tanu, hogy Haverdáné mily keményen bánt a leányával. Az öreg Haverdáné jellemzésére a tanu elmondta, hogy adósaival szemben rendkívül szigorú volt, s azt, aki nem fizetett neki rendszeren, nem perelte, hanem leszedette az ajtót és az ablakot. Ezt egy alkalommal télvíz idején egy kis csecsemővel megáldott adósával is megtette.

Vojtha kérdésre a tanu kielenti, hogy Haverdák Vojthát emlékezte szerint két ízben igen szívesen fogadták. Vojtha erre meglegyzi, hogy nem való az, hogy őt Haverdák kitiltották volna a házból.

A tanu Haverda Boldizsárnak és feleségének vagyonát 500.000 koronára teszi. Megjegyzi, hogy amíg ő az irodában volt, az ő tudomása szerint Haverda Boldizsár kintlévőségei 160—180.000 koronára rugtak. Halálakor azonban csak 32.000 korona kintlévőséget találtak.

A következő tanu Apró Ferenczné, aki előadja, hogy Haverdák varrónője volt és így majdnem mindennap megfordult Haverdák házában, sőt három évig Haverda Boldizsárnak házában lakott.

Elnök: Milyen asszony volt Haverdáné?

— Fukar volt.

— Haverda Mariskáról beszélt a tanuak?

— Több ízben egyedül volt és ilyenkor este fthívogatott magához, mert félt a lakásban egyedül aludni és ilyenkor elmesélte, hogy Haverda Mariska többször hazajött bocsánatot kérni, de ő soha meg nem fog bocsátani neki.

— Milyen volt a viszony Haverdáné és Mariska között akkor, mikor ez gyermekét is magával hozta anyja házába?

— Erre bővebben válaszolni nem tudok, csak arra az egyre emlékszem, hogy mikor egyszer a szőlőbe kimentem. Haverda Boldizsárné kinyitotta az ajtót és ablakokat és ezt mondotta: „Hadd menjen ki az a bűdös levegő, amit a leányom idebean terjesztett.”

A tanu megesketését sem a védelem, sem a vád nem kívánta s így a bíróság ezt mellőzi.

Haverda Mária nagynénje.

A következő tanu özv. Stephán Jánosné, aki időközben Winkler Déneshez ment feleségül. Elmondja, hogy Haverda Mária nagynénje.

Az elnök figyelmezteti arra, hogy a közeli rokonság felmenti őt attól, hogy vallomást kelljen tennie és így a vallomástételt megtagadhatja.

A tanu kijelenti, hogy vallomást akar tenni. Elnök: Milyen rokonságban van Ön Vojthával?

— Az anyja nővére vagyok.

— Mikor találkozott Ön Vojthával Hódmezővásárhelyen?

— Akkor ott laktam, azt hiszem gyümölcsoltó boldogasszonykor, márczius 25-én volt ott és aznap este együtt is vacsoráztam vele.

— Beszélt ott valamit?

— Azt mondotta, hogy visszautazik Pestre. Akkortájt háborus hírek hallatszottak és tekintve, hogy pénzem és részvényeim Szabadkán voltak elhelyezve, elhatároztam, hogy én is Szabadkára utazom és magammal hozom értékeimet. Megállapodtam tehát Vojthával, hogy ugyanazon a vonaton vele együtt utazom.

— Mikor volt ez az utazás?

— Másnap, márczius 26-án. Azóta sem látam Vojthát, mert Szabadkán a vonatról leszálltam, a városba siettem, hogy sürgős ügyeimet elintézhessem.

— Látt-e ön Vojthát Szabadkán is?

— Láttam, ugyanaznap délelőtt, az utca másik oldaláról köszönt és tovább sietett.

— Milyen viszonyban volt ön Haverda Boldizsárnéval?

— Gyakran voltam náluk, ott is kosztoltam, betegségeik alatt is én ápoltam őket.

— Milyen asszony volt Haverda Boldizsárné?

A tanu nem felel, felkel székéről és arcát zsebkendőbe rejtve sir.

Az elnök újból figyelmezteti arra, hogy nem föteles vallomást tenni, azonban nem értheti azt, hogy ha Haverda Boldizsárné oly rossz asszony volt, miért türte meg mégis őt házában?

— Mert fizettem és dolgoztam. Haverdáné nem szeretett senkit.

Előadja továbbá, hogy Haverdáné azért haragudott lányára, mert budárnéknak csufolta. Mikor Haverda Mátyásné megérdezte a beteg Haverda Boldizsárné, hogy óhajtja-e a lányát látni, Boldizsárné kiereszkolta azt a választ férjétől, hogy nem.

Befejezés előtt.

Grósz Dezső a következő tanu, arról teszi vallomást, hogy ő Pusztaiával beszélt, aki azt mondta neki, hogy a gyilkosság napján látta Jánossyt és Vojthát a Park-kávéházban és Jánossyt nagyon izgatottnak találta. Mikor vallomását tette, akkor saját bevallása szerint gondolt arra, hogy a két-zer korona jutalmat megkapja.

Denneberg Henrik, az utolsó tanu, elmondja, hogy a gyilkosság utáni napon, április 20-án reggel hét órakor érkezett Budapestre, hogy sógorával, Bíró Árminnal, aki Klein Pál Lipótnál volt alkalmazva, üzleti ügyeit bonyolítsa le. Felkereste lakásán és csak később tudta meg, hogy Bíró Ármint és Klein Pál Lipót is éppen abban az időben Szabadkán voltak. Felment Klein Pál Lipót lakására és ott találkozott Haverda Máriával, akivel már egyszer régebben is beszélt, tehát már ismerte.

Ezután az automobil-utról beszélt a tanu. Dr. Szegheő Gábor és dr. Balassa Ármint intétek egy-néhány kérdést még a tanuhoz és azután Jánossyval szembesítették. A tanu szemébe mondja Jánossynak, hogy tőle Szegeden pénzt kért és azt mondta, hogy ha nem kap pénzt, megboszulja magát Haverda Mariskán. Jánossy elismeri, hogy pénzt kért, de tagadja az utóbbi nyilatkozatokat. A tanu megesketését sem a vád, sem a védelem nem kívánta.

A tárgyalás folytatását az elnök este nyolc órakor holnap reggel kilencz órára halasztja.

TÁVIRATOK.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

	Newyork,	okt. 7.	okt. 6.	okt. 5.
Buza helyben	102 $\frac{3}{8}$	103	103 $\frac{1}{4}$	
decemberre	106 $\frac{1}{8}$	106	106 $\frac{1}{2}$	
májusra	110 $\frac{1}{2}$	110 $\frac{3}{8}$	111 $\frac{1}{8}$	
Tengeri decemberre	57 $\frac{3}{8}$	58 $\frac{1}{8}$	58 $\frac{1}{8}$	
májusra	60 $\frac{1}{8}$	61	61 $\frac{1}{8}$	
Chicago.				
Buza októberre	—	95 $\frac{1}{4}$	—	
decemberre	98 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{1}{8}$	98 $\frac{3}{8}$	
Tengeri decemberre	49 $\frac{1}{4}$	49 $\frac{3}{8}$	50 $\frac{3}{8}$	

Newyork, október 7. Gyapot Newyorkban, helyben 14.50 (14.15). Gyapot novemberre 14.38 (14.02). Gyapot januárra 14.49 (14.29). Gyapot New-Orleansban, helyben 14 $\frac{1}{8}$ (13 $\frac{3}{8}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Stand white Philadelphianban 7.40 (7.40). Petroleum Refined in Cases 9.40 (9.40). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 13.20 (13.25). Zsir Rohe és Brothers 13.40 (13.50).

Chicago, október 7. Zsir októberre 12.97 (12.90). Zsir januárra 12.65 (12.77). Szalenna short clear 11.81 (11.81). Sertésus januárra 17.65 (17.82).

Halálos gyógybor.

— Sztrichninmérgezés Köröshegyen. —

Budapest, október 7.

A Balaton mellékéről, egy kies, kedves fekvésű kis magyar falucskából borzalmas mérgezési esetek rémhíre érkezett. A körös-hegyi patikában Budapestról rendelt és küldött gyógybortól megrendítően pusztult el két emberi élet, egy harmadik áldozatnak az állapota is súlyos.

A halottak boncolásánál megállapították, hogy sztrichnin-tartalmu volt a gyógybor. Most a vizsgálatnak Budapesten kell megállapítani, hogy a borzalmas mérgezésnél ki s milyen mértékben bűnös.

A megdöbbentő esetről és a nyomozásról részletes tudósításunk a következő.

A budapesti halálos gyógybor.

A köröshegyi gyógyszerártnak Zsalcz István a tulajdonosa. Zsalcz egy héttel ezelőtt gyógyborokat rendelt Budapestról egy drogériából, amely gyógyborokkal kereskedik. Érdekes, hogy Zsalcz a kolera miatt rendelte a borokat. A falusi emberek ebben a hitben vannak, hogy az alkohol jó a kolera ellen. Ezért rendelt a gyógyszerész ilyen borokat és már előre jelezte a kuncsaftoknak, hogy jön a jó bor Pestről — a kolera ellen. A láda, amelyben az inkriminált borok voltak, tegnapelőtt érkezett meg Balatonföldvár postaállomásra. Köröshegynek nincsen postahivatala, a csomagot innen vitték el a czimzettnek.

Tegnap délelőtt, tíz óratájban történt. A láda megérkezett a patikába. Zsalcz István gyógyszerész azonnal felbontotta a ládát. A patikában ekkor hárman voltak: a gyógyszerész, Szórádi Sárika, a gyógyszerártnak alkalmazott kisasszony és Beitner József, a bálványosi uradalom intézője, aki vendége volt a patikusnak. A csomagot felbontották, a gyógyszerész a kisasszony segítségével kiszedte az üveget a szalma közül és a pultra állította őket.

— Kóstoljuk meg! — mondta a gyógyszerész.

Fel is bontott azonnal egy üveget a kisasszony három poharat hozott, Zsalcz öntött. A három pohár egy tálcán volt. Először Zsalcz ivott, aztán a kisasszony, legutoljára az intéző. Ekkor történt a katasztrófa.

A gyógyszerész felhajtott egy pohárkával a gyógyborból. Egyszerre elsápadt, halotthalvány lett, aztán elkéültek az ajkai, görcsösen rángatózni kezdtek a szemhéjai és a szája széle, hányni kezdett, vérbeborultak a szemei. A gyógybor megmérgezte. Annyi ereje volt, hogy lehanyatlott egy székre és elhaló hangon, szemmeláthatóan óriási erőlködéssel ezt mondotta:

— Ott... az... ellenmérge...

Mutatóujjával a gyógyszerállvány közepe felé mutatott, de nem volt, aki odaadja az ellenmérget. A gyógyszerész, aki a legnagyobb adagot vette be, néhány pillanatnyi görcsös kintlódás után meghalt. A kisasszony, Szórádi Sárika, alig huszonegyesztendő, kedves, csinos leány, csak egy félpohárral ivott. Egy néhány perczel tovább birta. Láttá, hogy a gyógyszerész hogyan pusztul el, sirni kezdett, görcsösen zokogni és ezt kiáltotta:

— Jaj, jaj, meg kell halnom! Aztán a halottat kezdé rázni: — Gyógyszerész ur, meg... kell... halnom?...

A kisasszonyon néhány perc mulva ugyanazok a tünetek mutatkoztak, mint a gyógyszerészen. Rettenetes kínok, heves görcsök között őt percczel a gyógyszerész halála után szintén meghalt. Beitner József nem ivott a borból. Amikor ezeket a rettenetességeket látta, ő maga se tudta, hogy mit csinál, meggondatlanságból vagy kíváncsiságból a szájához emelte a poharat és egy cseppnyit a nyelvére vett. Ő is rosszul lett, most súlyos betegben fekszik apusztán és a mérgezés ellen kezlik.

Nyomozás Budapesten.

Az eset tegnap történt s a köröshegyi szolgabíró azonnal távirati jelentést küldött a budapesti rendőrségnek és tudatta a ládát feladó cég nevét. Ma aztán expressz megérkezett az aminózus láda fuvarlevelei is. A rendőrség azonnal hozzáfogott a nyomozáshoz. A detektívek megállapították, hogy a ládát feladó fővárosi nagy droguista cég a gyógyborokat egy budapesti, gyógyborokat nagyban gyártó gyógyszerártól *leólmokupakciva és borítékla ragasztva szerezte be.* Így tehát a sztrichnin semmiesetre sem a droguizletben került bele, hanem az illető gyógyszerár laboratóriumában.

A nyomozás során ma az illető gyógyszerárban már házkutatást tartottak. Ott nagy meglepetést keltett a felfedezés és csakis egy súlyos és végzetes természetű cseréről lehet szó. Az elcserezés többféleképpen történhetett. A legvalószínűbb az a felfedezés, hogy *pepsin* helyett *strichnint* tettek a malaga, illetőleg tokaji borba.

Ez a cserélés annál végzetesebb lehet, mert egyszerre 4—500 üvegre való gyógybort szoktak készíteni, úgy hogy ezek szerint 4—500 halálhozó itallal töltött üveg került forgalomba. Miután egy üvegben 15—20 pohárára való gyógybor van, *hat-tíz ezer ember élete* fog kockán.

A rendőrség a nyomozás és vizsgálat érdekében nem nevezheti még meg sem a drogu nagykereskedőt, sem a gyógyszerárt. Hanem első dolga volt lefoglalni az összes raktáron levő gyógyborokat. Beszerezte azoknak a fővárosi és vidéki gyógyszeráraknak a címét, amelyek a legutóbbi időben gyógyborokat hoztak ugyanaból a forrásból. Távirati intézkedéssel lefoglalták ezeket a küldeményeket és vegyi vizsgálat alá fogják venni.

Előreláthatólag ebben az ügyben holnapra letartóztatás lesz, amennyiben a gyógytár gondnokát gondatlanságból elkövetett emberölés címén letartóztatják.

Sztrichnin-mérgezés történet.

Az nyilvánvaló volt az első pillanatra, hogy mérgezés történt. Az is, hogy vagy *sztrichnin*- vagy *cziankali*-mérgezés, mert a halál *rendkívül gyorsan* állott be. Köröshegyen nincs hatóság. Az első, aki a vizsgálatot megejtette, dr. Molnár Elek köröshegyi körorvos volt, aki megállapította, hogy *sztrichnin-mérgezés* történt. A gyógyborban — azt nem tudták megállapítani, hogyan — *sztrichnin* volt és ez ölte meg a gyógyszerészt és a kisasszonyt. Dr. Molnár azonnal kezelés alá vette a súlyosan beteg Beitnert, a sztrichnin ellenmégét adta be neki. Beitner már meg van mentve, bár még mindig nagyon beteg és nagy fájdalmai vannak, erős hányogóresei, de *életveszedelem már nincsen.* Dr. Molnár Elek körorvos azonnal jelentést tett az esetről a csendőrségnek, a főszolgabírónak, ahonnan viszont a tabi járásbíróhoz, illetőleg a kaposvári büntetőtörvényszék vizsgálóbírájához és ügyészségéhez tették át az ügyet. A vizsgálóbíró a bűnügyi vizsgálat sürgős fogantatását rendelte el, elsősorban a bűnjel lefoglalását és a hullák felboncolását.

Ma délelőtt boncolta fel a törvényszéki bizottság jelenlétében Köröshegyen dr. Molnár Elek körorvos Zsález István és Szorádi Sárka holttestét. A boncolás kétségkívül megállapította, hogy *sztrichnin-mérgezés* történt. Most jön a hivatalos bűnügyi vizsgálat szerepe. Az kétségtelen, hogy a gyógyborok Budapestről valók, *egy budapesti gyógyborok készítésével és forgalombahozatalával foglalkozó gyógyszer-üzlet* küldte a borokat Zsáleznek. Most azonban még nem lehet tudni, hogy a mérge hol került a borba. Budapestben,

ahol a gyógybor készült és ahonnan feladták? Akkor egy igen súlyos ügyről van szó, mert még tömeges mérgezések is követhetik ezt az egyet és akkor, mint a fa-szeszt, sürgősen ki kell nyomozni, hová szállították belőle és országosan elkoboztatni, nehogy a pancsolt, gyilkos bortól mások is elpusztuljanak. Lehetséges, hogy a mérge ott lenn, Köröshegyen, esetleg magában a patikában került már az üvegbe és ekkor egy *súlyos bűntény* forog fenn. Az eset mindenképpen homályos és rendkívül súlyos. Mindenképpen sürgős és rendkívül szigorú vizsgálatra van szükség. Két emberéletéről van szó. És esetleg még ki tudja hányról?

A boncolás után a törvényszéki bizottság a holttesteket kiadta a hozzátartozóknak. Zsález István és Szorádi Sárkát holnap délután két órákor temetik el. Köröshegy három óra járásra való egész környéke készül a temetésre. Szép temetés lesz.

A kolera.

Budapest, október 7.

Budapesten nem történt újabb kolera megbetegedés. Az országból is kedvezőbb hírek érkeznek, úgy látszik, hogy a lappangva bujkáló járványt sikerült megfékezni, az ország területéről kiirtani. Újabb jelentéseink a következők:

Budapesten.

A főváros területén az utolsó huszonnégy órában koleraeset nem fordult elő és a kórházba sem szállítottak senkit.

A vidéken.

Mohácsról jelentik, hogy ott a koleraveszedelem, úgy látszik, ma teljesen megszűnt. Immár a negyedik napja, hogy egyetlen megbetegedés sem történt és a járványkórházban levő betegek állapota is a legkielégítőbb és a legnagyobb része a biztos javulás stádiumában van. A járványorvosok csak azért időznek teljes számban Mohácsra, hogy esetleg a szomszédos *Dunaszekcsőn*, ahol néhány nappal ezelőtt több megbetegedés történt, az újabb eseteknél segídhessenek. Orvosi szakkörökben úgy vélekednek, hogy remélhetőleg újabb eset nem fog előfordulni. Már a legutolsó megbetegedéseknél sem tapasztaltak az orvosok oly frappáns koleratüneteket, mint a korábbiaknál. Kíváncsok volna, hogy a *járvány megszűnését*, ha a legutolsó beteg felgyógyulásától számított tíz nap elteltével újabb eset elő nem fordulna, *hivatalosan is kimondják*, hogy így a már hetek óta munka nélkül álló iparosok és kereskedők árucikküket elárúsíthatják és így kétségbeesztő helyzetükből szabadulhassanak. A lakosság körében a nyugalom már helyreállt és mindenki megnyugszik a hatóságok rendelkezéseiben, amelyeknek igen nagy része van a betegség megszűnésében.

Mohácsról táviratozzák, hogy a városban egyetlen egy megbetegedés sem történt és a járványkórházban fekvő betegek állapota is kielégítő és a legnagyobb része a biztos gyógyulás stádiumában van, a Mohácsra rendelt *hatósági közegek egy része visszautazik* a holnapi nap folyamán Mohácsról Budapestre. Természetes, hogy az egészségügyi övintézkedések a kedvező állapot dacára is teljes erejükkel érvényben maradnak, a permanens hatósági és orvosi szolgálat nem szűnik meg.

Alsólendváról írják, hogy tegnap reggel Weisz Zsigmond alsólendvai ruhakereskedőhöz egy segéd érkezett Mohácsról. Amikor a főszolgabíró ezt megtudta, a ruhakereskedést azonnal becsukatta, a házhoz két esendőt állított és az egész házat öt napig vesztézárr alá helyeztette. A Mohácsról érkezett segédnek azonban sikerült megugrania és így még azt sem lehet konstatálni, hogy egészségesen vagy betegen érkezett-e Alsó-Lendvára.

A belügyminisztériumhoz ma a következő kolera-ügyes megbetegedésekről és halálesetekről érkezett jelentés:

Gombos (Bácsbodrogm.): egy megbetegedés.
Mélykut (Bácsbodrogm.): egy megbetegedés.

Bácsujfalu (Bácsbodrogm.): egy megbetegedés, egy halál,
Pomáz (Pestmegye): egy megbetegedés,
Váczrátót (Pestm.): egy megbetegedés,
Crepája (Torontálm.): két megbetegedés,
Nagymajtény (Szatmárm.): egy megbetegedés, egy halál,
Tapolca (Zalamegye): egy megbetegedés.

Hivatalos intézkedések.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés az egész országból kapott panaszokat arra nézve, hogy a közigazgatási hatóságok, elsősorban a vármegyék alispánjai oly vidékeken is eltöltötték az országos vásárokat, ahol a kolera száz kilométernél nagyobb távolságban nem fordult elő és ahol a vásárok megtartása, melyeknek közönsége mindíg egy bizonyos körzetre szorítkozik, komoly veszélyt nem jelentene. Ugyancsak panaszok merültek fel abban az irányban, hogy egyes vármegyék alispánjai már most betöltik az október végére és november elejére eső vásárokat, Labár most még teljességgel lehetetlen azt előre megállapítani, hogy 20—30 nap múlva lesz-e egyáltalán övintézkedésekre szükség és minőkre. Ezen intézkedések rendkívül súlyosan érintik messze vidékek kereskedelmét, mert nálunk, túlnyomóan mezőgazdasági lakosságú államban a nép az őszi vásárokon szerzi be szükségletét és eme bevétel elmaradása rendkívül károsan érintené a kereskedőket, sőt sokaknak tönkremenésével volna egyértelmű. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés felhívja tagjait, hogy a cérelmes vásárbetöltéseket jelentsék be a központnak s emellett oly esetekben, mikor a vásárok betöltését a viszonyok nem indokolják, sürgősen forduljanak az alispáni hivatalokhoz a tilalom visszavonása iránt. Oly helyeken pedig, ahol a további veszély fenforgása kizártnak látszik, pótvásár engedélyezése iránt tegyék meg illetékes helyen a lépéseket, mert a kereskedelmi minisztérium kilátásba helyezte, hogy a pótvásárok engedélyezése tekintetében a legnagyobb előzékenységet fogja tanusítani.

Hivatalos jelentések.

Fiuméből jelentik: A reprezentancia egyik közelebbi ülésén a kolera elleni védekezés költségeire tetemesebb összeget szavazott meg. Egyben elhatározta, hogy elkülönítő állomást létesít. A tisztifőorvosi hivatal a város elhagyottabb helyein 40 személyre alkalmas megfigyelő és elkülönítő állomást rendezett be.

A Máv. igazgatóságától vett értesítés szerint az Ausztriába rendelt élelmiszerek közül csak a friss gyümölcs, friss főzelék és tejkeverékek látandók el származási igazolvánnyal.

Külföldön.

Rómából jelentik, hogy az elmúlt 24 órában Nápoly városában 11 kolera megbetegedés és 6 haláleset, a vidéken 14 megbetegedés és 2 haláleset, Apuliában 1 megbetegedés fordult elő. A bakteriológiai vizsgálat hét esetben állapította meg az ázsiai koleraét.

KÖZIGAZGATÁS.

A pestmegyei ellenzék október 10-én déli egy órákor a Sas-kör földszinti éttermében szervezkedő gyűlést tart. Az értekezletre szóló meghívót *Babó Mihály*, gróf *Benyovszky Sándor*, *Földváry Elemér*, *Förster Aurél*, *Gosztonyi Tibor*, *Hederváry Lehel*, *Holló Lajos*, *P. Horváth István*, *dr. Huppert Jakab*, *Kossuth Ferenc*, *Kovács Kálmán*, gróf *Keglevich Miklós*, *Lévay Mihály*, *Muzsa Gyula*, *Palugyay Móricz*, *Pozsgay Miklós*, *Preszly Elemér*, báró *Prónay Gábor*, *Révész Béla*, *Szemere Huba*, gróf *Vigyázó Ferenc*, *Zlinszky István* ellenzéki vezérfiúk írták alá.

Ugocsa megye őszi közgyűlése. Beesky Emil főispán elnöklésével ma tartotta meg Ugocsa vármegye őszi rendes közgyűlését, amelyen az elnök bejelentette, hogy a király születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából a megye ezer koronás alapítványt létesített. Horthy Vilmos főispáni tag indítványára elhatározták, hogy a király nyolcvanadik születésnapjának emlékére az 1907. észtendő a vármegyei alkalmazottak nyugdíjazásánál kétszeresen számítassék be. A korcsmák és italmérési üzletek vasár- és ünnepnapokon való

**Minden kávéházban kapható
poharanként 6—8 fillérért**

természetes, baktériummentes, szénsavdús BORHEGYI és BORSZÉKI ásványvíz.

zárvarlása tárgyában elhatározták, hogy feliratilag fordulnak a képviselőházhoz, továbbá a bel- és pénzügyminiszterekhez, akiknél ennek keresztülvitele tárgyában kérvényezni fognak.

Hajóvizsgáló-állomás Pozsonyban. A belügyminisztérium leirat érkezett Pozsony város közönségéhez, mely rendeletet tartalmaz, hogy a Pozsonyba érkező hajók ezentúl nemcsak rendőrvizsgáló, hanem egészségügyi orvosi vizsgálatnak is alávetendők. Utóbbi intézkedés sokkal behatósabb és a hajó egész állapotára kiterjed. A rendelet végrehajtásának tárgyában a polgármestert helyettesítő Mitterhauser Károly városi főjegyző a szakelődöket értekezletre hívta egybe, amelyen elhatározták, hogy a hajóvizsgáló állomást azonnal életbe léptetik.

UJDONSÁGOK.

Király a pinczében.

Ilyen nagy napokon, amikor koronák hullanak a porba és trónok dülnek föl, a hisztórikusok nagy studiumokat végezhetnek. Nem mondhatják, hogy a fákat nem látják az erdőből. Középről láthatnak mindent s föl is jegyezhetik az okokat az okozatokkal együtt az utókor számára, hogy századok múlva is tisztán láthasson a gondolkozó emberiség ebben a dologban.

Ez azonban a hisztórikusok feladata. A krónikást ebben az esetben a részletek érdeklik. Az én figyelmemet többek közt egy momentum kapta meg. Az a momentum, mikor a király az ő szorongatásában a pinczébe menekült.

Bizony, ez a momentum eléggé felfűti a fantáziát. Egy király, aki kíséretével együtt (királyt még ilyen helyzetben sem lehet kíséret nélkül elképzelni), a pinczébe menekül, még ebben a korban is, amikor pedig minden lehetséges, igazán nem a mindennapi látványosságok közé tartozik.

S ha már tudjuk, hogy ott volt, hogy ott keresett menedéket, az a kérdés izgatja a fantáziát, hogyan, mily fejedelmi méltósággal viselkedett ott? A méltóság, felebarátim, igen kegyes dolog. Olyankor pedig, amikor hadihajók ágyai dörognék és röpitik a gránátokat a királyi palota felé, amikor minden egyes dördület egy-egy szörnyhalált is jelenthet s a veszedelem ott ólálkodik minden szögletben, a méltóságos magatartást nehéz megőrizni. A rettegés befészkelődik a csontokba és esetleg a fogak is vacognak egy kicsit, ha azok mindjárt legfelsőbb, vagy felső fogak is. És könnyen ki lehet esni a méltóságos tartásból.

S kérdés továbbá: mi sok mindenféle juthatott eszébe az üldözött és a halál elől menekülő felségnek, miközben ott guggolt a pincze sötétjében? Eszébe juthatott, hogy ime, az isten kegyelméből valókból mi válhatik, ha isten kegyelmén kívül a nép kegyelme nem jut neki osztályrészül? Csak most, ily pillanatokban, a dohos szagú pinczében, mialatt tűz és füst járja be odakünn a levegőt, lehet igazán mérlegelni, hogy mi jelentősége van a nép kegyelmének. És megvilágnak az agyvelőben a gondolat, hogy milyen jó lett volna a nép kegyelmét megnyerni addig, amíg lehetett volna és szolgálni a népet, amíg el nem késnek vele! Mert a népek kezes bárányok voltak és azok is maradnak mindaddig, amíg fejedelmek jól bánnak velük. S csak akkor válnak rettenetessé, ha türelmük szakad s a fejedelmek maguk nem tépik rongyokká a népek hűségét.

Es eszébe juthatott az is, hogy a földi nagyság milyen mulandó. Aki még tegnap a trón magaslatán ült, az im: ma a pinczébe menekül és itt várja bizonytalan és rettentős sorsának végső fordulását.

Ami pedig a kíséretet illeti, mely vele együtt leszállt a pinczébe, vajjon hol, mikor feledkezett meg a felségnek még ilyenkor is talán kijáró reverenciáról? Mert a halálfé-

lelem általános emberi dolog. S ha a felség is félti a bőrét, miért ne félhetné ugyanannyi okkal és joggal a kíséret minden tagja a magát is? Már pedig, amikor a rettegés ott ül a szivekben és agyakban, kissé bajos a spanyol etikette szabályait betartani. Vajjon ki, hogyan hajolt meg a boroshordó mellett ülő király előtt az udvari előírás szerint, ha valami mondanivalója volt neki és ki hogyan felejtkezett el pillanatnyira az ugynevezett udvari nyelvről, mely a világ minden más nyelvtől különbözik?

Mind ezek a dolgok a legelénkebben foglalkoztatják a képzeletet, de választ legfőképpen akkor lehet majd kapni azokra, ha a kíséret valamely irmi tudó tagja később, amikor a vihar elmúlt, memoirjaiban leírja élményeit a pinczében.

Egyelőre csak a faktumot lehet emlékeztetni tartani, hogy volt egy uralkodó király, aki egy kifosztott, kizsárolt, a végsőig kizsákmányolt nép felkorbácsolt haragja föl a pinczébe menekült. Eddig ezt egyetlen megszorult fejedelem sem tette. Lajos és Mária Antoinette a Temple-ben várta be a halált. Károly az angolok királya szobájában időzött, amíg ki nem vitték a háza elé, hogy fejét lecsússk. Dom Pedro egyenesen a palotájából ment le a hajóra, amelyen a kegyelmes nép hazaküldte. De pinczébe csak most menekült egy király. Ez is oly jelenség, melyet a modern kor produkált.

(t.)

NAPIREND. Naptár: szombat, október 8. — Róm, kath.: Brigitta assz. — Prot.: Etelka. — Görög-ország: szeptember 25. — Eufroz. sz. — Zsidó: Tihari 5. — A nap két reggel 6 óra 8 perczkor, nyugszik este 5 óra 25 perczkor. — A hold két délelőtt 11 óra 21 perczkor, nyugszik este 7 óra 38 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.
Könyves Kálmán (Nagymező-utca 37-39.) szalonja rendezés miatt zárva. — Lovasversy délután fél 3 órakor. — Tibor Emlék gyűjteményes kiállításának bemutatása a sajtó meghívott képviselői előtt egész nap a Művészklubban (Váci-utca 9.) — Petőfi-ház, (Bajza-utca 21.) 10-2. Belépődíj kedd kivételével, egy korona. — Uránia kiállítása (Kisgyő-tér 1.) 9-8. — Házipari Szövettség kiállítása (Kisgyő-tér 1.) 9-8.

Nyitvalező múzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9-2. — Aquinumi Múzeum 9-4-ig. — Erzsébet Múzeum 9-4-ig. — Iparművészeti Múzeum 9-1. — Mezőgazdasági Múzeum 10-7. — Ráth Múzeum 10-4. — Széchenyi Múzeum 10-12. — Tanszermúzeum 3-7. — Technológiai Múzeum 9-1.

Nyitvalező könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 9-7. — Egyetemi Könyvtár 9-12. — Fővárosi Könyvtár 9-12-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9-12 és 6-8. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9-1-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3-7. — Statisztikai Könyvtár 9-2.

Nyitvalező képtárak: Tölgvessy képkiallítása a Műcsarnokban 9-4. Belépődíj 1 korona. — Glatz képkiallítása a Nemzeti Szalonban 9-5. Belépődíj 1 korona. — Szépművészeti Múz. grafikai osztálya 10-2.

— **Személyi hír.** Klebucsár Vilmos, a magyar honvédség főparancsnoka, ma Bécsből Budapestre érkezett.

— **Kossuth Ferencz állapota.** Kossuth Ferencz, a 48-as függetlenségi Kossuth-párt elnökeinek egészségi állapotában a javulás csak igen lassan halad előre. Ma erős csuzos bántalmi daczára Kossuth Ferencz elhagyta szobáját, hogy résztvegyen Pest vármegye állandó választmányának ülésén.

— **Vilmos császár Brüsszelben.** Brüsszelből jelentik: A szociáldemokrata párt nagytanácsa elhatározta, hogy Vilmos császár érkezése alkalmából tiltakozó népgyűlést fog rendezni.

— **Várossy érsek állapota.** Kalocsáról táviratozzák, hogy Várossy érsek állapotában lényeges változás nem állott be. A beteg a nap legnagyobb részét öntudatlan állapotban tölti.

— **Ferencz József-tér Berlinben.** Berlinből jelentik: A városi tanács elhatározta, hogy javasolni fogja, hogy a törvényhatóság az operatort I. Ferencz József-ről nevezze el.

— **Az unitárius püspök aranylakodalma.** Ferencz József, a magyarországi unitárius egyház püspöke, a hónap 15-én ünneplő házasságának 50 ik évfordulóját, mely ünnepélyes alkalomból nemcsak a család minden tagja, de az unitárius egyházak kiküldöttei és képviselői is Kolozsvárra gyűlekeznek, hogy résztvegyenek a köztisztelőnek ürvendő püspök és neijének örömnepén.

— **Vilma királynő gyermeke.** Bájós kis eset történt Vilma királynővel. A királynő, Hágában, kis leánykája, Julia trónörökös nő társaságában különböző bevásárlásokat végzett. Az egyik üzletben az eláruló leányok egyike a gyermek kinyújtott kezét megragadta és *összeecsköltte*. Amikor a királynő ezt meglátta így szólt az illető eláruló kisasszonyhoz:

— **Hogyha szeretetből csókolja a gyermek kezét, úgy semmi kifogásom sincs ellene.** De ha hódolatát akarja ezzel kifejezni, úgy arra kérem, hagyja abba. Nem szeretném, ha a gyermeket ezekkel az időelötti hódolatnyilvánításokkal elrontaná. Elég korán fogja megtudni, hogy hercegnő és inkább a kötelességtudást ismerje meg előbb, mint a tömjénezést.

— **Egy milliomos fővárosi polgár hagyományai.** Lapunk tegnapi számában megemlékeztünk Laky Adolf fővárosi magánzó elhunytáról és egyben arról is, hogy a csendes visszavonultságban élt agastyán mennyit áldozott titokban jótékony cselekedetekre. Ma került nyilvánosságra az elhunyt nagy emberbarát végrendelete, melyben a megboldogult a legkülönbözőbb jótékonyági és közmívelődési intézetekről igazán fejedelmi bőkezűséggel emlékezett meg. Alábbiakban adjuk a végrendelet idevonatkozó intézkedéseit és a részvényekben történt hagyományokat, ami a tőzsdéi árfolyam szerint 2,535.000 koronát tesz. A hagyományozott összeg különböző egyesületek között a következőképen oszlik meg:

A budapesti ref. egyház templomépítési céljaira 520.000 és két Hazai Takarékpénztári részvényt (40.000), összesen 560.000 korona. A budapesti ref. főiskola tanulói segélyezésére 75 000 korona. Szegény teológusok segélyezésére 30 drb rimamurányi részvény 21.000 korona. A zuglói ref. templom (4 drb Hazai Takarékpénztári részvény) 80.000 korona. A Magyar Tud. Akadémia (20 drb Hazai Takarékpénztári) 400.000 korona. Magyar Hirlapírók Orsz. nyugdíj (30 drb Rimamurányi) 21.000 korona. Magyar Irók Segélyegylete (30 drb Rimamurányi részv.) 21.000 korona. A Nemzeti Színház nyugdíjalapja (30 drb Rimamurányi részv.) 21.000 korona. E. M. K. E. (60 drb Rimamurányi részv.) 42.000 korona. F. M. K. E. 20.000 korona. Tüdőbetegek szanatóriuma (15 drb Hazai Takarékp. részv.) 300.000 korona. Szegény gyermekórház (1 drb Hazai Takarékp. részv.) 20.000 korona. Bethesda-kórház (50 drb Hazai Bank-részv.) 15.000 korona. Poliklinika egyes. (8 drb Hazai Takarékp. részv.) 160.000 korona. Protestáns orsz. árvaház (4 drb Hazai Takarékp. részv.) 80.000 korona. Orsz. tanítói árvaház (30 drb Rimamurányi részv.) 21.000 korona. Josefimum fuárvaház (80 drb Hazai Bank-részv.) 24.000 korona. Erzsébet leányárvaház (25 drb Leszámitoló Bank-részv.) 15.000 korona. Fehégy-Kereszt Lelenczgy. (10 drb Hazai Takarékp. részv.) 200.000 korona. Orsz. vakok intézet 21.000 korona. Gazdasszonyok egyesülete (30 drb Rimamurányi részv.) 21.000 korona. Mentőegyesület (12 drb Hazai Takarékp. részv.) 240.000 korona. Nagypéntek ref. társaság (350 drb Hazai Bank-részv.) 105.000 korona. Debreczeni ref. főiskola (20 drb Rimamurányi részv.) 14.000 korona. Pápai ref. főiskola (20 drb Rimamurányi részv.) 14.000 korona. Budapesti arany- és ezüst-üves iparosok nyugdíjalapja (800 drb Hazai Bank-részv.) 240.000 korona. Összesen 2,535.000 korona.

Ilyen nagy összeget magyar kulturális intézményekre ritkán adományoztak. A derék, puritán érzelmű és gondolkozású iparos nemcsak életében, de halálában is a humánus és közmívelődési intézmények nagylelkű pártfogójának mutatta magát. Temetése, mely iránt már most nagyméltó részvét nyilvánul, szombaton, 8-án délután 3 órakor lesz az Erzsébet királyné-uti 25. sz. alatti villájából. A temetési szertartást dr. Antal Gábor dunántúli ref. püspök, Petri Elek és dr. Szabó Aladár budapesti ref. lelkészek végzik.

— **Koholmány.** A Clevelandban megjelenő Szabadság gróf Apponyi Albert állítólagos amerikai korteskötürja felől kérdést intézett a híresztelésben érdekelt Roosevelthez. A kérdésre a következő választ kapta:

„Roosevelt rendkívül lekötelezettnek érzi magát udvariasságáért, hogy táviratot küldött neki és válaszképpen kijelenti, hogy a kérdéses értesülés olyan lehetetlen koholmány, hogy voltaképpen nem is érdemes rá figyelmet fordítani. Természetesen ezekben sem lehetett gróf Apponyinak arra gondolni, hogy Roosevelt érdekében résztvegyen a választási küzdelemben.

Frank Harper, elnök.

— **A vértanuk emlékezete a Demokrata Körben.** A Központi Demokrata Körben a holnap esti összejövetele keretében üli meg az aradi vértanuk emlékét. Az emlékbeszédet Szalay Mihály fővárosi bizottsági tag fogja tartani.

— **Nyugdíjazás kitüntetéssel.** Linhart János I. osztályú tengerész főhadbíztos, a saját kérelmére megejtett felülvizsgálat eredménye alapján mint rokkant a nyugállományba átvételét és a király neki ez alkalomból a Ferencz József-rend tisztí keresztjét adományozta.

— **Az udvari fényképész kellemetlen kalandja.** Kellemetlen kalandja volt Debreczenben az ösmertnevű Letzter József udvari fényképésznek. Tegnap éjszaka esendőrök hatoltak Letzter lakásába és felmutatták a szegedi 46. gyalogezred parancsnokságának elfogató parancsát, mely szerint Letzter, mint öt év óta körözött katonaszökevényt, le kell tartóztatni. Letzternél éppen családi ünnepély volt, mikor a esendőrök beléptek lakásába a főlzólították, hogy kövesse őket. Letzter, aki tudta előre, hogy tévedésről lehet szó, a két esendőrrel a rendőrség bünyügyi osztályára ment s okmányokkal igazolta, hogy ő a 46. gyalogezred tartalékos hadnagya. A esendőröknek azonban ez nem volt elegendő. Másfél óráig tartott, amíg végre több tekintélyes debreczeni ember igazolta, hogy Letzter nem azonos a körözött katonaszökevényvel. Erre aztán szabadon bocsájtották. Ilyen a rend és a pontosság a császári és királyi hadseregben.

— **Német asszonyok Vilmos császár ellen.** Heidelbergből jelentik, hogy a „Német nőegyesületek szövetsége” most tartja kilencedik közgyűlését, amelynek tegnap megkezdett tanácskozásain elsőnek Lischnevszka asszony és társai sürgősségi indítványt terjesztettek a közgyűlés elé. Az indítvány arra irányul, hogy a szervezett német asszonyok határozatilag méltó választ adjanak Vilmos császár köingsbergi beszédjére. A döntés előtti helyzetet érdekessé tette az a körülmény, hogy közvetlenül a sürgősségi indítvány előterjesztése előtt, az üldözések során, a badeni kormány képviselője, a hallgatóság tüntető tetszésnyilvánítása közben a nagyhercegségi kormánynak a feminista kérdésben elfoglalt és a császári állásfoglalással szemben félre nem érthető ellentétben álló modern álláspontot ismertette. A szavazás előtt a hangulat rendkívül élénk volt. Az észak-német konzervatív csoportok küldöttjei, a közgyűlés tagjainak élénk ellentmondása közben napirendre terítést indítványoztak, mindamellett a közgyűlés óriási szótöbbséggel hozzájárult a sürgősségi indítványhoz. A sürgősség megindoklásában Lischnevszka asszony gyújtó szavaiban kifejtette, hogy nem lehet némán elhaladni a német császár ama követelése mellett, amely az asszonyt a családi tüzhelyhez rendeli, holott ő maga, más oldalról a hivatalnoknok ezreinek hűségesküjét elfogadja. A sürgősségi vita során Müller Paulina, az evangélikus női szövetség kiküldöttje hevesen kikelt az ilyen határozat hozatala ellen, amivel szemben monarchikus érzése a legélénkebben tiltakozik és amit az óvatosság sem enged meg. Utána Zietz kisasszony is élénken tiltakozott a sürgősségi indítvány ellen, majd Weber Marianne asszony szólalt fel és általános helyeslés közben kifejtette, hogy semmiféle áloportunitás vissza nem tarthatja a szövetséget attól, hogy az asszonyok ellen a császár szavaiban rejlt súlyos jogtalansággal szemben, bátor tiltakozásukkal első ne álljanak. Különösen pedig azért kell tiltakozniok, mert a létfentartás küzdelmébe kényszerített asszonyok milliói a legfelsőbb helyről erőt ilyen kijelentések után önbizalmuktól megfosztatnak és sorsuk súlyos voltát még nyomasztóbbnak fogják érezni. A közgyűlés, mint fentebb már említettük, Lischnevszka asszony sürgősségi indítványát nagy többséggel magáévá tette. Az indítvány fölött előreláthatólag heves vita fog megindulni, amely elé már most is feszült érdeklődéssel tekintenek.

— **A főispán és a szerkesztő afférje.** A zemlénmegyei politikai harcokból keletkezett ez az ösmeretes affér is, a főispán és szerkesztő afférja. Most újabb határpoathoz jutottak. Ugyanis a Meccner Gyula zemlénmegyei főispán és Buza Barna szerkesztő között felmerült becsületbeli ügyben ma délután ítélték meg Andrassy Gyula gróf elnöklésével a párbajbírótság s egyhangulag kimondotta, hogy *tényleges sértés történt és elégtétel adandó.*

— **Dühöng a bóra.** A fumei Kvarnerón tegnap dél óta óriási bóra dühöng. A parti hajózás egészen megakadt. Az Ungaro Croatanak Tatra gőzösével Brioniba kirándult utasok az éjszakát Polóban töltötték, mert a hajóskapitány nem akarta kitenni az utasokat a vihar veszedelmének.

— **Tisza István a szövetkezetekről.** A Bihar-megyei gazdasági egyesületnek a szövetkezeteket szervező bizottsága ma Nagyszalontán gróf Tisza István elnökletével nagygyűlést tartott. Gróf Tisza István megnyitójában fejtegette a hitelszövetkezetek fontosságát és üdvös működését. Kiemelte, hogy a szövetkezet oly alukulat, ahol rend van anélkül, hogy fejtelenség volna, majd azután hangzott, hogy a szövetkezetek eszméjének meg kell nyerni az értelmes és vagyonos középosztályt. Rámutatott, hogy Geszten, Ugrán és Zsadányban az általa alapított szövetkezetek kitünően prosperálnak, és ha sikerül az intézményt megalapozni, akkor késő utódok áldják a szövetkezetek megteremtőit. Gróf Tisza István beszédét a nagyszalomban megjelent gazdaközönség hosszas éljenzéssel és tapsal fogadta. A gyűlés után banket volt.

— **A költő gyermekkori szobra.** A francia La Ferté-Milonban Racine szülővárosában mult vasárnap leplezték le a nagy francia klasszikus szobrát, amelyik abban különbözik a többi Racine-szobortól, hogy a nagy költőt mint *hétéves fiút* mutatja be. XIV. Lajos udvari költőjét nem is fűzték más szálak ehhez a kis városkához, mint gyermekkori emlékei.

— **Egy gróf Fekete házassága.** Az amerikai újságok egy újabb magyar főúri házasság hírét közlik. Azt írják, hogy gróf Fekete István eljegyezte Hoffmann Fracé detroiti gazdag butorkereskedő leányát. Gróf Feketék csakugyan vannak Magyarországon, bár ritkán hallani róluk. A hír azért mégis különös és kérdés, nem ültette-e föl valami kivándorolt szélhámos a grófi címre éhes gazdag amerikai családot. Az amerikai újság mindenesetre megjegyzi, hogy a grófnak óriási vadászterületei vannak, ahol Széchenyiék, Vanderbilt Gladys is szoktak vadászni és hogy a gróf jobbágyai nagyban készülnek uruk és ifju neje fogadására, mert az amerikaiak szemében vadászterület és jobbágy nélkül nincs magyar gróf.

— **Váltóhamisító árvaszéki ülnök.** Kecskeméten kinos letartóztatás történt. Ma délelőtt egy 34 év körüli, elegáns úriember jelentkezett Gyulokay Sándor ügyésznel. Szegő József czeglédi árvaszéki ülnöknek mutatta be magát s felkérte az ügyészt, hogy mivel váltóhamisításokat követett el, tartóztassa le őt. Majd a meglepődött ügyésznek következőleg részletezte bűnét:

— Évek óta állok, mint árvaszéki ülnök Czegléd szolgálatában. Fizetésem csekély volt, de szerettem uriasan és kényelmesen élni. Az utóbbi időben kártyáztam is, hogy így jussak pénzhez. De a kártyaasztalnál sem volt szerencsém: Ekkor bűnös utra léptem és több váltót hamisítottam. Czeglédi barátaim, ügyvédek, városi tisztviselők nevére váltókat hamisítottam és ezeket czeglédi bankoknál leszámítottam. A néhány száz koronás váltók összege körülbelül háromezer koronára rug. Eleinte törlesztettem a váltókat, sőt nehányat be is váltottam, most azonban lejár egy négyszáz koronás váltóm a Czeglédi Takarékpénztár Egyesületnél és nincs pénzem sem kiváltani, sem meg hosszabbítani. A váltókra dr. Traub József és Piro Gyula czeglédi ügyvédek nevét hamisítottam. Minthogy a hamisítás ki fog derülni, öngyilkosságot akartam elkövetni, de nem volt elég lelkierőm hozzá s inkább eljöttem ide, hogy feljelentsem magamat.

Az ügyész azonnal telefonált az említett czeglédi bankhoz, ahonnan megerősítették Szegő vallomását. Czegléden Szegőt nagyon intelligens, kedves embernek ismerték. Mint szegény fiú tanulmányait Kecskeméten végezte kiváló eredménnyel. Czegléden úri életet folytatott, de nem gondoltak arra, hogy a pénz bűnös uton szerzi. Családja nincs. A két czeglédi ügyvéd szintén megerősítette Szegő vallomását, kijelentvén, hogy a váltót ők nem írták alá. Az ügyesség azonnal letartóztatta Szegőt, aki ehbe belenyugodott.

— **A Hraba-ügy.** Bécsből jelentik: Ma ült össze a vizsgálóbizottság a Hraba-ügyben. Hraba nem jelent meg, hanem maga helyett terjedelmes levelet küldött, amelyben kifejtette, hogy méltó felháborodásában emelte a vádakát Azmann és Eichelhauerek ellen. A vizsgálóbizottság, miután Hraba nem jelent meg és nem bizonyította vádjait, az ügyet befejezettnek jelentette ki és sajnálkozását fejezte ki azon, hogy Hraba olyan könnyelműen vádaskodott a város vezetői ellen, anélkül, hogy bizonyítani tudna.

— **A váltós szerelem.** Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy Tarján Mihály dr. fővárosi ügyvéd a főkapitányságon egy leadványban elpanaszolta, hogy egy fővárosi kereskedőnek a felesége Bethlen Sándor 20 éves államvasuti hivatalnokba beleszeretett és ennek a fejét teljesen megzavarta. A feljelentés szerint állítólag az ifju anyjának sirjánál egy drámai jelenetet is jelenetezett az asszony a fiatal emberrel, akit megeskettett anyja emlékére, hogy örökre hű lesz hozzá és ezt írásban is ki vette tőle. Az eskü szövege ez volt: „Átok szálljon a fejemre, ne találjak sem életemben, sem holtomban nyugalmat, ha eskümet megszegném! A feljelentés szerint az asszony egy tízezer koronás váltót is vett biztosítékul a fiatal embertől, mely kitöltetlen volt és akkor vált volna esedékessé, ha a fiatal ember esküje ellenére szavát megszegné. A feljelentés folytán a rendőrség megindította a nyomozást és a megvádolt asszonyt ma délelőtt kihallgatta. A kihallgatás során kiderült, hogy a megvádolt asszony 30 éves és a fiatal ember pedig 27 éves. Az asszony egy nagykereskedőnek volt a neje, akinek halála után egy korosabb vállalkozóhoz ment nőül. A főkapitányságon — a kihallgatás során — azt vallotta, hogy nem érzi magát egyáltalában vétkenek, mert Bethlen — kívül véletlenül ismerkedett meg — az ismeretség után azonnal üldözni kezdte szerelmi ajánlataival, később pedig meg is kérte és rávette az asszonyt, hogy váljon el a férjétől. Az asszony hosszas vívódás után belement ebbe a tervbe és a helyzetét öszintén feltárta a férje előtt. A férje — ki már korosabb ember — látva azt, hogy az asszony minden áron válni akar, bele egyezett a tervbe, csak azt kötötte ki, hogy minden botrány nélkül végezzék el az ügyet s ha lehet, várjanak addig, míg felnőtt lányát férjhez adja. Nem tagadja azt sem, hogy 10,000 koronás anyagi biztosítékot kért, de ezt nem zsarolási szándékból tette, hanem azért, mert attól tartott, hogy Bethlen esetleg elhagyhatja s akkor annak lesz kitéve, hogy a férje elváltik tőle és támasz nélkül marad. A váltót pedig, amelyet kapott, nem tartotta magánál, hanem átadta ügyvédjének azzal, hogy a követelés csak akkor válik esedékessé, ha tényleg Bethlen elhagyja s ebből folyólag családi köre is fel lesz teljesen dülva. A temetőben lefolyt jelenetre vonatkozólag pedig kijelentette, hogy Bethlen vitte őt ki a temetőbe egy alkalommal és ott minden kényszer nélkül esküdött örök hűséget a sirhant fölött. A váltót — mely még most is az ügyvédnél van — az asszony nem akarja kiadni. Nem azért, mert zsarolni volna czejlja, de attól tart tényleg, hogy miután Bethlenhez semmi reménye nincs már, férjét is elvesztheti és így beteljesül aggodalma, hogy támasz nélkül marad egymagára.

— **A szászvárosi ref. Kun-kollegium ünnepe.** A szászvárosi ref. Kun-kollegium, ez a tisztán nemzeti-ségi vidéken fekvő harmadfélszázados tanintézet, nevezetes ünnepre készül. Október 31-én fogja díszes, új gimnázium-épületét felavatni, amely közel félmillió koronába került. A felavatást dr. Kenessey Béla, az erdélyi részek fardadhatatlan buzgalmu ref. püspöke, fogja végezni. Növeli az ünnepély jelentőségét, hogy ugyanakkor fogják az intézet néhai, nagy főgondnokainak és pártfogóinak: gróf Kun Kocsárdnak és gróf Kun Gézának szobrát leleplezni. A két szobor az új gimnáziumi épület előtt elterülő parkot fogja díszíteni. A szobrok Horváth Géza fiatal szobrászművésztinknek jeles alkotásai. Az ünnepség igazi magyar kulturális ünnepélynek ígérkezik.

— **Örült kabaréénekes.** Berlinből jelentik: Szerdán este Danny Gürtler, az excentricitásáról ismert kabaréénekes St.-Goadhausenbe érkezett. Éjjel bejárta az utcákat és egy nagy trombitát harsogtatott, mikor pedig a lakosság álmából felriádvá az ablakhoz futott, Gürtler Heineből szavalt költeményeket. Ma reggel a kabaréművész kiment a piacra és mikor legnagyobb volt a forgalom, pörére vetkőzött. A rendőrök elhúrozolták és bevitték a tébolydába.

— **Házasság.** Kolozsmegye Tuzs falujában Balázs Iduskát, Balázs István református lelkész leányát feleségül vette Kosch Károly budapesti műépítész.

— **A karmelita főnök megszökött.** Nápolynak nagy szenzációja van. A nápolyi karmelita rend priorja megszökött egy fiatal özvegyasszonynyal, de előbb megdezsmálta a kolostor pénztárát.

Szublimátmérgezés ellen.

Ma este hat óraker megjelent a főkapitányságon ifj. *Reölk* István gépgyári főtisztviselő és szenzációs feljelentést tett. Elmondta, hogy ma délben meg akarták mérgezni szublimáttal, másfél éves leánykáját, Erzikét. Ma délben fél egy óraker jött haza a kislány a sétáról dadájával, *Rosch* Krisztiniával. Miután a dajka a gyermeket átöltöztette, kiszólt a szakácsnőnek, a huszonnégy éves *Rothbauer* Máriának, hogy hozza be a kis leány számára az ételt. A szakácsnő behozta az ételt. A levesnek és a répának rózsás színe feltűnt a dadának. Megkóstolta s fanyar kesernyének találta. Erzike néhány kanállal evett csak a levestől, de azonnal rosszul lett. A dada megijedt s elmondta a dolgot a közben hazaérkezett *Reölk* Istvánnak. *Reölk* rosszat sejtve, kiment a konyhába s kutattak az edények s az ételmaradék után, de azokat akkorára az izgatottan viselkedő szakácsnő már eltüntette. A kutatást azonban tovább folytatták s ekkor meglepő eredményre bukkantak: a kis leány játszó asztalán egy darab piros szublimátaszaltilla feküdt. Mialatt a házi orvos eljött és a gyermek segítette a szakácsnő megszökött. Feljelentés folytán a rendőrség nyomozni kezdett és megállapította, hogy *Rothbauer* Mária egy rokonánál rejtőzik a Külső váci-ut 104. számú házban. A detektívek előállították. Előbb tagadta bűnét, de később bevallotta, hogy azért akarta megmérgezni a gyereket, mert a dajkára szerelemféléstől kifolyólag haragudott s azt akarta, hogy a dada bajba jusson. Az elvetemült teremtést előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölési kísérlet ezimen letartóztatták.

A czár istálló mestere végrendeletét hamisította.

Pétervárott a czár istálló mestere, *Kollanijarszki* gárdaezredesnél, tegnap hét óra hosszat házkutatást tartottak, amelynek végn az ezredes letartóztatták. Az ezredes apja annak a gárdakapitánynak, akit néhány hónappal azelőtt *Oginszki* herceg végrendeletének hamisítása miatt elfogtak. Most kitént, hogy az ezredes részben volt fia büntetésében.

Hírek a karánsebes-orsovai vonalról.

A múlt, igazgatóságától vett értesítés szerint a karánsebes-orsovai vonalon Domasiakörnyé és Jablonica állomások között az összefoglaló folyó hó 9-én újabb megnyílik. Jablonica és Orsova között azonban az összefoglaló még továbbra is szünetel. Ennél fogva Budapest és Orsova között a 701 és 702. számú expressz-vonatok, valamint Karánsebes és Orsova között a 703. és 704. számú gyorsvonatok egyelőre még nem közlekedhetnek.

Nagy utcai harc sebesülésekkel. Ma este nagyszabású külföldi háboruban volt részük az úgynevezett Csikágóbelieknek. Este tíz óraker békeesen mendegélt a Garay-utcán Keresztes II. János szabadnapos rendőr polgári ruhában. Amint a Munkás-utczába ért, hirtelen három ember termett előtte. Az egyik ökölbeszorított kézzel rontott neki és megütötte. „Ismerlek, gazember!” — kiáltotta s mindhárom olyan fenyegető magatartást tanúsítottak, hogy Keresztes elszaladt segítségért. Vissza is tért Hornyák Sándor 185. számú lovasrendőr és két társa, Dávid polgári rendőr és Csepreghy rendőrelőnök vezetése alatt álló rendőrháranggal. Akkorra már negyven főre emelkedett a békétlenkedők tömege. Valóságos utcai harc tört ki. A rendőrök karddal rontottak a kövel támadó esőcselékre. Hornyák karján és fején, Keresztes a fején szenvedett súlyos sérüléseket. Végre a két főizgága embert behúzták. De az egyik a rendőrkardtól olyan súlyos sérülést kapott, hogy mielőtt kitért megállapíthatták volna, elvesztette az eszméletét. A mentők a raktórházba szállították.

Gázmérgezés a Rókus-kórházban. A Rákóczi-ut-i híres sárga ház a főváros szegénye. Nemhogy egészségügyileg nem felel meg a ezének, hanem határozottan káros az odakerülő betegekre. Tegnap este a 40. számú teremben súlyos gázomlás volt, mire a teremben kelet összes betegek, köztük az éppen akkor megoperált *Geiger* Lajosné állapota súlyosbodott. A betegek valamennyien elájultak, a mérgezés összes tünetei ütöttek ki rajtuk. Legsúlyosabb *Geiger* Lajosné állapota. Hozzá tartozói elvitték a kórházba és otthon ápolják.

Felfüggesztett végrehajtó. Elő János, a budapesti ötödik kerületi járásbírósnál több elszámolási szabálytalanságot követett el. Ezért megindították ellene a fegyelmi eljárást és állását felfüggesztették. Egyelőre *Pataky* József végrehajtó helyettesíti.

Az annexió évfordulója. Belgrádból jelentik, hogy a boszniai annexió évfordulója alkalmából a főiskolai ifjuság felszólítást intézett a közönséghez, hogy lömegesen vegyen részt a mai tiltakozó gyűlésen, a hatóság azonban csak úgy engedélyezte a gyűlést, ha azon hivatalnok nem vesznek részt. Csak kevés egyetemi és gimnáziumi tanuló jött el. Nehány beszéd elhangzása után a gyűlés beveződött és egy csoport diák a gimnázium elé vonult, hogy kényszerítse az ottani ifjuságot, hogy velük menjen. Az igazgató ezt megtiltotta. Erre a tüntető egyetemi ifjak erőszakkal behatoltak a tantermekbe és amikor a tanárok eléjük állottak, összeverték őket. Rendőrség jött és szétzárta a tüntető ifjakat.

A kének királyát meggyilkolták. Néhány napja híre terjedt s megirtuk, hogy a hírhedt Azevet, az orosz kének rettegett vezéralakját meggyilkolták. Most Pétervárról is megerősítik ezt a hírt. Tényleg igaz, hogy Azevet Wiesbadenben megölték. Szeptember 23-án Azevet Ostenbe érkezett. Mindjárt feltűnt neki, hogy vele együtt jött három titokzatos turista s ugyanabban a fogadóban vett lakást. Rosszat sejtett. Már két nappal később elutazott Ostendéből. Frankfurtba akart menni, hogy ott egy Weinberg nevű család birtokán elrejtőzzék. Páztornak öltözött s így utazott Wiesbadenbe. A három titokzatos turista lépten-nyomon követte és Wiesbadenben három revolverlövessel megölték Azevet.

A templomrabló gyilkos szerzetést elfogták.

A lengyelek szent kegyhelyén történt rejtélyes templomrablásról megemlékeztünk. Most azt jelentik Krakóból, hogy a censischovi fogadalmi templomban elkövetett betöréses lopás és azóta kiderült gyilkosság titkát sikerült felfedni. Megvan állapítva, hogy Macsoch lelkész fivérének segítségével fosztotta ki a fogadalmi templomot és segített kettőjüknek egy lodzi telefonkezelő is. Macsoch fivére Granicában postahivatalnok volt, a telefonkezelővel pedig a lelkésznek viszonya volt, amiről a fivér semmit sem tudott. A lelkész adta össze a templomban fivérét a telefonkezelővel, de azért titokban folytatták a viszonyt, mignem a megcsalt férj rájött a bűnös együttélésre. Macsoch és a szeretője attól féltek, hogy a postahivatalnok el fogja őket árulni s ezért közös egyetértéssel meggyilkolták bűnrészüket, holt testét pedig bedobták a tóba. Letartóztatták két szerzetést és a fogadalmi templom három szolgáját is, mert erős a gyanu, hogy nekik is részük volt a betörésben. Tegnap este a censischovi rendőrség elfogta Macsoch feleségét, az egykori lodzi telefonkezelőnőjét a határ közelében, mikor éppen menekülni akart. A gyilkos lelkésznek sikerült átjutnia a galicziai határon és állítólag Krakó felé vette útját. A censischovi rendőrség táviratban figyelmeztette erre a krakói rendőrséget, melynek sikerült letartóztatni Macsoch lelkészt, éppen mikor leszállt a vonatról. A bűnös szerzetes törődelmesen bevallotta, hogy megölte fivérét, de tagadja a betöréses lopást. Az egyházi kincsekből semmit sem találtak podgyászta közt.

Boltfosztogatók és orgazdák.

akinek a Rákóczi-ut 12. szám alatt női divatkereskedése van, ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy az utóbbi időben fosztogatják a boltját, mert sok áru hiányzik. A napokban séta közben elment a Mandel Dezső és Társa nagymező-utcai üzletének kirakata mellett és a legnagyobb ámulatára az ő üzletéből származó árukra ismert. A feljelentés folytán a rendőrség nyomozni kezdett és megállapította, hogy a tolvaj Löwinger Ignácné, *Schwimmer* Irén 24 éves varrónő, aki nyolcz éven át volt Weisznál alakalmazva. Löwingerné a lopott holmikat Kovács-Karpen Miksa 34 éves gépügynöknek, kedvesének adta át értékesítés végett. A lopott holmikat Hell Sándor Petőfi-utcai kereskedő vette meg, aki aztán tovább adta. Megállapította a nyomozás, hogy a varrónő és kedvesét Hell biztatta a lopásra. A rendőrség Löwingerné, Kovácsot és Hellt letartóztatta, Mandel ellen pedig folytatja az eljárást. A házkutatás alkalmával ugy Hellnél, mint Mandelnél nagy tömegű lopott holmit találtak.

Dankó Pista síremléke. November elsején Szegeden síremléket állítanak Dankó Pistának. A jövő évben avatják fel szobrát, azonban már az idén a Dugonics Társaság és a szegedi újságírók adakozásából díszes síremlékkel jelölik meg sírját.

Bányák Szerbiában. Belgrádból jelentik: Egy angol bányatársaság, amely a kormánytól engedélyt kapott a kutatásra, gazdag ezüst- és rézérc tartalmú kőzetekre bukkant. A lelet kiaknázását nemsokára kezdik.

Virtuskodó magyarok Amerikában. A virtuskodást különösen értelmezik az amerikai magyarok és szinte naponta érkezik hír magyarok újabb virtuskodásáról. A minap például a newyork-állambeli Oxfordban egy magyar burdosházban, kosztadóhelyen két magyar munkás összeveszett egy üveg pálinka fölött. Az egyik, *Székel* János, az első szóra fogta — mint a vizsgálat iratai mondják — négy és fél inches biciskáját és a barátja ágyékába döfte. Az áldozat nemsokára meghalt. Amikor a vizsgálóbíró megkérdezte a gyilkost, miért követte el tettét, gögösen mondta:

— *That is Hungarian business!* Ez a magyar virtus!

Igazán nem lehet csodálni, ha az amerikai hatóságok ilyenek után gondolkodba esnek a magyar bevándorlás korlátozása fölött.

Az anamita szakács boszúja. A francia Indiában egy tiszt családot ellen megdöbbentő mérényletet követett el egy anamita szakács. Rumilly őrnagy, a hañoi czitadella parancsnoka, ennek felesége, három gyermeke, tisztiszolgája és két benszülött szolgája súlyos mérgezési tünetek között megbetegedtek. Az őrnagy később meghalt. A többiek már tul vannak a veszedelmes. Egy annamita szakácsot, akit az előző napon becsátott el az őrnagy, letartóztattak. Az eset nagy izgalmat kelt, különösen arra való tekintettel, hogy két év előtt benszülött összeesküvést fedeztek föl, amelynek az volt a terve, hogy megmérgezzék a helyőrség összes francia katonáit. Az összeesküvés miatt annak idején számos annamitát kivégeztek.

Hajsza vérebekekkel a gyilkosok után. Az amerikai Fairmont közelében levő Annabelle-bányatelepen agyonlőtték Müller György magyar bányász. A gyilkosok elmenekültek és az üldözésükre indult rendőrök vérebei Varga András és Markovics András magyar bányászokat tepertek le és így a rendőrök ezeket kísérték be a gyilkosság elkövetésével vádolva. Varga és Markovics azonban olyan nyugodtan viselkednek, hogy a rendőrség is kezd hinni ártatlanságukban. A vizsgálat tovább folyik.

Postások sorsjátéka. A magyar postások kulturális és jótékony egyesületeiket közös fedél alá akarják hozni s ezzel kapcsolatban a postai alkalmazottak gyermekei részére internátust óhajtanak állítani. Amde a maguk anyagi erejével ezt az intézményt megvalósítani nem tudják, éppen azért tárgysorsjáték formájában a közönség támogatását kérik. A postásorsjáték húzása október 10-én délután három óraker lesz a postás kaszinóban.

Feljelentés Zacsovics ellen. A gróf Károlyiak rováására szélhámoskodó család, Zacsovics ellen ma feljelentést tett a rendőrségen Hartmann Mór alsóerdősori mézáros, akinél Zacsovics azzal jelent meg, hogy gróf Károlyi Lászlónak kell 4000 korona. A mézárosnak a grófné aláírásával ellátott okmányokat mutatott és Hartmann ezek alapján átadta neki a kért összeget. A rendőrség eljárást indított ellene és el fogják rendelni a kövését.

Beomlott fal. Tegnap este Ujpesten, az Árpád-utca 63. számú ház építésénél egy hat méter magas oldalfal öt-hat méter hosszúságban beomlott. Sebesülés nem történt. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Református pap a zsidó fiu temetésén. Megható temetés történt a somogy megyei Zádor községben. Meghalt Böhm József, egy tizenkilenczéves zsidó fiu. Rabbinus nem volt a községben, a szülők messza földről akartak hozatni, de már késő volt. Már lemondtak minden egyházi temetésről. Ekkor megjelent a halottas házból Buza József református lelkész.

— Én majd eltemetem — mondta a szülőknek — ha megengedik.

El is temette és a zsidó fiu sírjánál grönnyörű beszédet mondott a református pap.

Pályázat a postásoknak. A Magyar Posta Állami Személyzetének Segélyező- és Nyugdíjpótló Egyesülete pályázatot hirdet a dr. Hennyey Vilmos-alapítvány 200 koronát kitevő kamatainak elnyerésére. Pályázhat az egyesület minden nagy családdal megáldott tagja. A választmány az alapítvány kamatait egy 100 koronás és két egyenként 50 koronás segély alakjában adományozza a pályázati kérvények alapján kiválasztandó három segélyre legjobban rászorult egyesületi tagnak. A pályázati kérvények a családi és egyéb viszonyok részletes és hiteles ismertetése mellett az illető főnökének véleményezésével ellátva, október 15-ig az egyesület főtitkárához küldendők be.

— **Ellopott telefonvezeték.** A napokban a Váci-úton a telefonközpont tulajdonát képező kocsiról elloptak 50 kromát erő telefonvezeték.

— **A bolond jegyző Budapest.** A tavaszszal sok szó esett Takács János volt biharmegyei községi jegyzőről, aki a dunaparti korzó egyik főalakja volt. Kiadta magát grófnak, bárónak; ahogy jól esett neki. Sőt pénz kicsalástól sem riadt vissza. Egy uri asszonyt, mint álgróf megkárosított, s miután feljelentették, a rendőrségre került. Ott belátták, hogy bolond emberrel van dolguk, így jutott Takács János az idén augusztus 20-án a lipótmezei tébolydába, onnan bevitték a pécsi elmeegógyint-intézetbe. Takács azonban a múlt hónap 18-án megszökött Pécsről s nem tudtak ráakadni. Ma aztán egy detektív felismerte a Rákóczi-úton és letartóztatta. Vissza fogják szállítani Pécsre.

— **Életuntak.** Tegnap délután Manics Jakab Máté monori községi írnok a monori községi házban a torkába lött. Elettveszélyes sérülésével vonaton behozták a fővárosba és a Rókus-kórházban helyezték el. Tettének okát nem tudják. — Ma reggel Dorozsák Teréz 21 éves nyomdászleány, aki Borsosnyky Ferenc kömüvesseggel közös háztartásban élt, a Munkácsy-utca 33. számú lakásán mellheltte magát. Súlyos sebével a Bethesda-kórházba vitték. Azt mondja, hogy családi viszálykodás miatt akart meghalni.

— **A vasutas sors.** Kecskeméten Pavlik Mihály vasúti fékező tegnap tolatás közben két kocsit ütköztetett közre. Pavlik szörnyethalt.

— **Önkéntesek** eskis Hirsch egyenruházati intézetében, Budapest V. ker., Dorottya-utca 11. szereztek be folszerelésüket.

— **A Steinhardt-Mulatóban** a nagyszerű októberi műsor daczára, szombaton a „Már megint főnök” című Glinger és Taussig öteltes bohózatának lesz a bemutató előadása Steinhardt átdolgozásában. Azonkívül Steinhardt új sláger kuplékról és elsőrendű külföldi attrakciókról is bőven gondoskodott.

— **Halálozás.** Dr. Cservényák Károly körorvos Nagykárolyban meghalt. Hazsini Hassinszky Károly ismert fővárosi gyógyszerész és gyáros, a Józsefvárosi Kör volt elnöke, ma 58 éves korában meghalt Budapest. Temetése vasárnap délután fél négy órakor lesz a Rókus-szilárd-utca 28. sz. gyászházban.

Bothfalvi Both Gyula nyugalmazott ítélőtáblai bíró Asguton 71 éves korában meghalt.

Alsó-léleci és jezerniezei Tarnóczy Béla cs. és kir. kamarás és földbírtokos, volt országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag stb. f. hó 4-én, életének 75-ik évében meghalt Alsó-Lélecon.

Báró Vécsey István, nyugalmazott honvédszázados, József főherceg volt parancsértisztje 47 éves korában meghalt a Vöröskereszt-kórházban. A beszentelés október 8-án délután 11 órakor lesz a Vöröskereszt-kórházban, a temetés pedig szerdán délután 4 órakor a családi sírboltban.

A katolikus egyházi zene egyik leghívatottabb és legbuzgóbb művelője, Kersch Ferenc eszteromi főszékes-egyházi karnagy tüdőgyulladásban meghalt. Az érdemes férfi holttestét ma délután 5 órakor temették el a Bazilika sírboltjában Esztergom város közönségének mely részvételével.

Özv. Heisler Jaroslávna, egyik fővárosi nyomdátulajdonos özvegye ma éjjel rövid szenvedés után a Payor-szanasztoriumban meghalt. Az elhunyt urnó temetése vasárnap délután fél négy órakor lesz a farkasréti temető halottasházából.

Mályusz György, a szegedi kir. törvényszék bírja 54 éves korában az éjjel meghalt.

x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körut 31.** színházi és variété-műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Fodor-féle vívőterem a Koronaherceg-utca 3. szám** alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Szép a hajusz Hajdusági pedrővel.**

x **Keleti J. orvosi műszer- és sérvkötő-gyára** (Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.) a legjobb hírnévnek örvendő cég hazánkban, amelynek szabadalmazott sérvkötői teljes bizalmat érdemelnek.

x **Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Tisztelt olvasóinknak** figyelmét felhívjuk Jászó Sándor régi jóhírű férfi-szabóműhelyére (Budapest, Erzsébet-körut 1., I. em.), aki 30 koronáért készíti mérték után remek szabásban finom gyapjuszövetekből divatos férfi-öltönyt, vagy felöltőt a legfinomabb kivitelesen. Vidékre mintákat kívánatra bérmentve küld.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Sikeres felszállás magyar repülőgéppel.** Horváth Ernő tanár, az ismert magyar aviatikus, akinek gépe két hónappal ezelőtt tudvalevőleg egészen összetört, most újabb készülékkel indult neki a levegő meghódításának. Horváth két hónapig kísérletezett egy újfajta légesavarral, amelyet Papp Károly asztalos csinált és amely pompásan bevált. Tegnap Horváth kétszer körülrepülte a te-

ret és simán leszállt a jelenlevők zajos ovációja közben.

© **Repülési szabályrendelet.** Már ilyen is van. A francziák a kezdeményezők. A szajnai prefektus rendeletet adott ki a légi közlekedési eszközökről. Eszerint: Párisban és a Szajna-departement helységeiben kikötni tilos. Páris és a Szajna-departement területe fölött olyan magasságban kell repülni, hogy a helységeken kívül lehessen kikötni. Ballaszt gyanánt csak finom homokot szabad használni. Kényszerült kikötés esetében a léghajót szét kell szedni és a legközelebbi repülőtérre szállítani.

© **Halálos repülés.** Pétervárról jelentik, hogy a Jevics kapitány ma egy Farman-féle biplánon 4000 méter magasságra szállt fel. A készülék a le-
főben eddig ismeretlen okból eltört. Az aviatikus lezuhant és szörnyet halt.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Ghiberti gróf.

(Színmű 3 felvonásban. Irta: Farkas Pál. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Ghiberti gróf résztvesz abban a nagy mozgalomban, amely az egységes Itáliát akarja megteremteni. Mennyit tett, miben járult hozzá a nagy ügyhöz, azt a darabból nem tudjuk meg, de az talán nem is elsőrangban fontos. Csak annyit tudunk meg, hogy főbenjáró bünbe keveredik, melyért halál jár ki. Azonkívül azt is megtudjuk, hogy Ghiberti gróf nem olasz ember és nem is Ghiberti gróf, hanem magyar emigráns, aki azért harcol Itália egységéért, mert hite és meggyőződése, hogy csak nagy és egységes Olaszország segítheti Magyarországot s csak annak a révén juthat el az álmodott, az áhitott függetlenséghez.

Ennél érdekesebb, hogy miképpen tárul elénk Farkas Pál színművében gróf Ghiberti jellemképe. Akár tudatosan, akár ösztönszerűen rajzolta meg a szerző ezt a karakter-képet, bizonyos, hogy nem sablonos és épséggel nem hétköznapi. Hidegen számító, józanan mérlegelő, mindenben a valóságot kereső és a lehetőségekre törekvő lángoló fanatikus. Ritka összetétel egy és ugyanabban az individuumban. A szélsőségig vakmerő. Elmegy vakmerőségében egészen a halálmegvetésig és halálba is megy anélkül, hogy részketne, mikor a sötét és rejtelmes kapuhoz ér. Amellett szereti az életet és imádja a mozgalmat. Tántorithatatlanul megmarad eszményei mellett s azoknak a szolgálata lebeg szeme előtt akkor is, amikor a látásban már látja a hóhér közeledését. Józan rajongó, aki csak egytől fél: hogy őt valaki, akár nő, akár férfi, netán romantikusnak tarthtán. Ez ellen tiltakozik is néhány helyen, meglehetősen nyomatékkal.

Nagy a gyanum, hogy a főhősnek ez a tiltakozása nem egyéb, mint a szerzőnek a tiltakozása. Ghiberti grófnak, aki tudja, hogy a halálba megy, közömbös lehet, hogy romantikusnak tartja-e a világot, vagy sem. A szerzőnek, ugylátszik, nem közömbös és semmiképpen sem akar romantikus hajlamának látszani. Miért ez a tiltakozás? Én nem tudom. Csak azt állítom, hogy akármennyi józanság és realizmus vesz is körül bennünket, a romanticizmusra való hajlam ott guggol a lelkekben és semmiféle realizmus, vagy realiztikus áramlat nem tudja kitépni onnan. És ha a romanticizmus abban a vad formában, melyben valamikor uralkodott az irodalomban és a színpadokon, nem is fog visszatérni többé, de valamely más, enyhébb, emberileg hozzánk közelebb álló formában nemcsak visszatér, hanem visszatérőben is van. És nem használ az aláhuzott, nyomatékosan kifejezett tiltakozás sem. Ebben az esetben pedig legkevésbé.

Mert im: egy Magyarországból Itáliába emigrált férfi beleveti magát az olasz politikai mozgalmak forgatagába. Álmodik hazájának nagyságáról, dicsőséges győzelméről; álmodik egy jobb korszakról, melynek hazájában be kell következnie és kockáztatja legfőbb kincsét: életét, csak azért, hogy az idegen ország dicsőséges mozgalmát győzelemhez segítse. S a háttérben ott játszódik le a nagyszerű, a világraszóló olasz szabadságharc,

melynek éppen romantikus része adja meg a dráma keretét. Magának az egyének harczi és törekvései tehát összefonódnak nem is külsőlegesen, hanem lényegben a műtűnek romantikus voltaival. Mikor ily összhangba jut a keret a tartalommal, a külsőség a lényeggel és minden együttvéve érinti a romanticizmust, akkor minék a tiltakozás a romanticizmus ellen?

Ebben a keretben játszódik le tehát Ghiberti gróf tragédiája, párhuzamosan, de mégis benső kapcsolatban két más akcióval együtt. Az egyik egy szerelm történet, a másik a státus-akció. Mindkettőtől Ghiberti gróf sorsa el nem választható és ezt az összekapcsolást a szerző szerencsés-
sér meg is oldotta, ha nem is pszichológiai tekintetben eléggé világosan.

Ghiberti gróffal egy estélyen ösmerkedünk meg, melyet egy Piemonthoz közel fekvő lombardiai város ad. A délczeg gróf már az estélyen tisztában van azzal, hogy kelepcebe jutott, mert tudja, hogy a palota előtt, egy kocsit várakozik rá, amely egyenesen a börtönépület elé viszi. Azt is tudja, hogy élete itt véget ér, mert a politikai bün, melybe keveredett, halált von maga után. Az életével tehát leszámolt. Menekülés nincs. A háznak csak egy kijárata van s mihelyt innen kilép, földi vándorlása véget ér. De vannak nála fontos iratok, melyek arra vannak hivatva, hogy nagy szolgálatokat tegyenek az olasz szabadságharcnak. Ezeket félti és ezeket szeretné rendeltetési helyére juttatni.

Egy bárókisasszonyhoz fordul tehát és azt avatja be titkába, kérve a leányt, hogy iratait juttassa el rendeltetési helyére. Itt az indokolással adós marad a szerző. Miért éppen ezt a bárókisasszonyt szemelte ki? Hisz ez arisztokrata lány, aki semmit sem törődik Itália egységével és ezt meg is mondja neki? Ha nagy szerelem fűzné ehhez a nőhöz Ghibertit, megértenék. De ebben a tekintetben végig homályban maradunk. Sőt semmi jele annak. Ehelyett magasabbrendű életezett jelöl a leánynak, ami iránt ennek semmi érke sincs, csak akkor fogadja el a megbízást, amikor őt más indokok ösztökélik.

A bárókisasszonyt ugyanis egy ezredes elcsábította. Azon az estélyen az elbukott leány rá akarja bírni csábítóját, hogy vegye nőül, de ez elutasítja. Mikor a leány fenyegetőzik, a csábító banálisnak mondja őt. A leány esküszik, hogy nem lesz banális. Most megtudja, hogy abban az esetben, ha Ghiberti gróf megbízását végrehajtja, magának a csábító ezredesnek kell őt vagy halálra, vagy megveszőzésre ítélnie és ezért vállalja a megbízást, Igaza volt tehát, amikor azt állította, hogy nem fész banális.

A dolog kitudódik és kezdődik a másik homály. Ghiberti gróftól és a többi kompromittáltat halálra ítélik s a bárókisasszony is a haditörvény-
szék elé kerül. De nem értjük, hogy a leány, mint hadifogoly, hogyan látogathatja meg a harmadik felvonásban Ghiberti gróftól a börtönben? Mi történt vele? Elitelték-e? Fölmentették-e? Vagy mint hadifogoly van szabad bejárása a halálraítéltek börtönébe? Itt cselekménybeli láncolat-hiány van; eseményeket ugrott át a szerző, amelyekkel ő nem látzott törődni, de amelyeknek elhagyása homályban hagyja a közönséget.

Ghiberti gróftól viszik a vesztőhelyre, miután drámai jelenet fejlődött ki közte és a bárókisasszony között. Most a status-akcióra kerül sor a végén, de ez megint homályos. Győznek-e a Garibaldiak, vagy legyőzik őket? Miközben ezt tárlgatja a közönség s az izgalom magas fokra hág, legördül a függöny és senki sem tudja, mi történt voltaképpen kívül és mi fog történni a bárókisasszonnyal? Bizonyos homály marad vissza, melyre választ senki sem kap. Olybá tűnik föl, mintha az épület, melynek sok szép része és díszes ornamentikája van, befejezetlenül maradt volna.

A darab nyelvezete eléggé színpadias, tönör, sőt némely helyen erősen drámai is. Van néhány figyelemre méltó gondolat is a darabban. A jellemfestés pedig minden chablontól mentes. Jó esztendővel festi meg a szerző a Garibaldi-imádatot

is, mely az olasz lelküket betöltötte a nagy szabadságharc idejében és amely még most is benne van Olaszország fiaiban. Farkas Pál színműírói munkásságban a „Ghiberti gróf“ minden körülmények közt emelkedést és haladást mutat.

A közreműködők igyekeztek a szerző intencióinak eleget tenni. Nem egyforma sikerrel járt ez a törekvés. Somlay Artur például nem tudta egészen harmóniába hozni a Ghiberti gróf karakterében foglalt ellentétes elemeket. A józan számított mutatta be s csak ritkán láttuk alakításában egyszersmind a lángoló rajongót. Szinte tulhídeg mérlegelő volt. Paulay Erzsébet a nagy szenvedély hangját csak itt-ott ütötte meg. Játékában inkább az idegességet vettük észre, mint a szenvedély tüzeiben égő nőt. Odrý játszta a csábító főtisztet eléggé előkelően és tartózkodón. Nagyon kitélejtette az illúziót Pethes egy öreg Garibaldista szerepében. S egyetlen jelenetben Rózsahegy-i humort is vegyített a különben komor darabba. Közreműködtek még Gyenes, Hegyesi Mari, Kürthy György, Hajdu és Barthos. Valamennyien szépen illeszkedtek be az összjátékba.

A közönség pedig nyájasan fogadta a darabot s minden fölvonás után többször hívta a szerzőt, aki meg is jelent.

Timár Szaniszló.

(*) Az Operaházban holnap, szombaton dr. Strauss Richard nagyszabású tragédiáját, az „Elektrát“ adják. A czimszerepet ezúttal is V. Krammer Teréz énekli. Klitaemnestra — Fodorné, Chromthemis — Sebeők, Aegisthos — Arányi, Orestes — Szemere, a nevelő — Kornai lesz. A darab többi szerepében Dömötör, Gleviczky, Haselbeck, N. Valent, Váradi M., R. Berts, Szilágyiné, Payer, Kertész Ödön és Kárpát lépnek fel. Vezényel Kerner István karnagy, rendező Alszegehy Kálmán főrendező. Az előadást félnyolczkor kezdik. (Évi bérlet 126. szám.) Vasárnap Lohengrin kerül színre. Medek, Haselbeck, Környey, Róza, Ney B., Venczell, Pichler, Kertész Ödön, Kárpát, Adám közreműködésével. (Bérlétszűnet 31. szám, rendes helyárak. Kezdeté 7 órakor.)

(*) „Karenin Anna“ főpróbája. A Magyar Színházban meghívott közönség előtt ma volt a „Karenin Anna“nak, Tolstoj-Guiraud nagy érdeklődéssel várt drámájának főpróbája, amelynek játékában, a közönség tetszéséből ítélve is, egészen előadás jellege volt. A Magyar Színház legközelebbi ujdonsága Kóbor Tamás háromfelvonásos drámája, az „Egy test, egy lélek“ lesz.

(*) A legfiatalabb zeneszerző. A bécsi Hofoper bemutató estjén egy tizenegy éves fiú, Erich Komgred „A hőember“ című némajátéka került színre. A bécsi kritika nagy elismeréssel szól a kompozícióról, melyet Ysemilsky irt át zene-karra. Berne látják a színházi zene egyik jövő reményességét. Ez pedig igazán hízegő jóslat egy rövidnadrágos kislának.

(*) Az újvidéki műkiállítás. A Nemzeti Szalon 43. kiállítását vasárnap, október 9-én nyitja meg Matkovics Béla főispán és Demetrovics Vladimír polgármester. Az ünnepélyes vernissagera sok művész jelentkezett, akik szombaton délután három órakor indulnak a keleti pályaudvarról. A tárlat, melyen százhusz művész vesz részt negyedszáz műtárggyal, egy hétig marad nyitva.

(*) A budapesti japán kiállítás. A budapesti japán kiállítás egzotikus anyagának első küldeménye már megérkezett az Iparművészeti Múzeumba. A londoni japán kiállítás a jövő héten zárul és akkor külön hajóra csomagolva, azonnal utnak indítják a teljes anyagot Budapestre. A kiállítás, amelynek látogatása teljesen díjmentes lesz, előreláthatólag le fogja foglalni a múzeum egész szabad kiállítási területét, úgy hogy az Iparművészeti Társulat ideai karácsonyi vásárna ebből az okból valószínűleg teljesen el fog maradni.

(*) A Műcsarnok jubiláris plakettje. Jövő évben lesz félszázada annak, hogy az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat megalakult. A vezetőség elhatározta, hogy a társulat ötven éves fennállásának emlékére plakettet veret. A terveket tegnap bírálták el az összes művészeti szakbizottságok. Jendrassik Jenő festőművész, a társulat helyettes-igazgatójának elnöklésével. Az első díjat — a kivitellel való megbízatást — a jury egyhangulag Róna Józsefnek ítélte.

(*) A Kir. Magy. Természettudományi Társulat népszerű természettudományi estélyét 1910. évi október hó 8-án, szombaton este hat órakor tartja meg a Tudományegyetem élettani intézetének tantermében (Esterházy-utca 5.) báró Berget Alfonz, a párisi Institut Océanographique tanára előadást tart „Képek a tenger mélységeiből“ címmel.

Étvágytalanságnál

Dr. Hommel-féle Haematogen biztos eredményű: 30 éves sikert! Ovási A. Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell.

FŐVÁROS.

(*) Az új építési szabályzat. Ma folytatták azt a szakértekezletet, amelyet dr. Bárczy István polgármester az új építési szabályzat ügyében összehívott. Az érkeztelen Bárczy polgármester majd Rózsavölgyi alpolgármester elnökölt. A mai ülés az övezetek kérdésével foglalkozott. Erre vonatkozólag három proporció volt. Az első a köz-munkák tanácsaé, amely hét építési övezet megállapítását tervezi, a második a Mész-é, amelynek az az álláspontja, hogy az övezetbeosztást mindaddig nem lehet elkészíteni, amíg megfelelő szabályozási terv nincsen és végül a harmadik a mérnöki hivatalé, amelyet Devecis Ferenc köz-építési igazgató ismertetett és amely kilenc övezet kiván megállapítani. Maga az ügyosztály a mérnöki hivatal tervezetét pártolja. A megindult vita során Vágó József védte a Mész-álláspontját és ellene volt annak, hogy a beépíthető telkek nagyságát övezetenként meghatározzák; a magasságra nézve bizonyos arány felállítását kívánta. Benedek Dezső azt kívánta, hogy az övezetek kérdésével ma csak általánosságban, elvi szempontból foglalkozzanak. Retter Gyula indítványozta, hogy a magasság kérdését az övezeti rendszertől kiveszve vizsgálják ki. Schiffer Miksa felszólalása után Spiegel Frigyes sürgette a szabályzat középítési részének tárgyalását. Messinger Alajos és Kálinger Mihály felszólalása után Devecis Ferenc középítési igazgató hosszasan reflektált az elhangzott felszólalásokra. Az értekezletet legközelebb folytatni fogják.

(*) A középítési bizottság ülése. A főváros középítési bizottsága ma délután Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklésével ülést tartott. A napirend előtt Szabó József a tervtár rekonstrukciója iránt interpellált és megsürgette annak elkészítését. Ugyancsak ő volt az, aki a belsőre vonatkozó 1:720-as térképnek elkészítését sürgette. Ez utóbbira vonatkozólag Devecis Ferenc középítési igazgató kijelentette, hogy a térkép költségeit már a jövő évi költségvetésbe veszik fel. Ezután áttértek a napirend tárgyalására. A főváros már régebben elhatározta, hogy a Kerepesi-utnak és a Thököly-utnak egy részét préselt gázzal világítja meg. Az előterjesztéshez a bizottság hozzá is járult. A fővárosi közmunkák tanácsa az I. kerület Kelenföld budai belső körút, Budafoki-ut, Déli-vasút és a magyar államvasút összekötő vonala által határolt területnek nivóját igen magasán állapította meg. A magánépítési ügyosztály, illetve a mérnöki hivatal előterjesztést tett a Dob-utca mellékutcainak kiszélesítése iránt. E kérdéssel kapcsolatban Morcsányi Károly dr. azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a főváros tanácsa ennek a tervnek a közgyűlés által leendő elfogadása után azonnal adja ki azokat az építési engedélyeket. — A mérnöki hivatal előterjesztést tett a IV. kerületi Szarka-utca 10 méterre való kiszélesítése iránt. A bizottság ehhez az előterjesztéshez vita nélkül hozzájárult.

Szabó József a legutóbbi történeti liftszerelési-tervvel kapcsolatban indítványt tett a liftsabályrendeletnek sürgős letárgyalása iránt.

Ugyancsak indítványozza a színházak és mulatóhelyek nézőterének túlszűfoltagsága miatt, hogy a bizottság kérje fel a tanácsot ezen közveszélyes állapot megszüntetésére. A középítési bizottság ezt az indítványt egyhangulag elfogadta. Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után az ülés véget ért.

(*) Ankét a huszdrágaságról. A Huszparosok Köre legutóbbi összejövetelén Reisz Dávid bejelentette, hogy a konzum-marhavásár sürgős létesítése dolgában eljár a főváros hatóságánál, ahol azt a felvilágosítást kapta, hogy a huszdrágaság egész anyagát a legközelebb külön bizottság fogja a városnál tárgyalni és akkor foglalkoznak majd a kör javaslataival is. Hosszabb vita indult meg ezután a köser hentesek bevásárló karteje dolgában. A felszólalások alapján megállapítható, hogy a kartel működése következtében felmerült husfeldolgozó telep létesítésének az eszméje mind népszerűbbé válik és kilátás van arra, hogy a közvágóhidon husárműhely-telep létesüljön.

(*) A hűtökongresszus tagjai Budapestén. A bécsi nemzetközi hűtőipari kongresszus tagjait 14-én a főváros látja vendégül.

(*) A tanács köszönete. A tanács elhatározta, hogy felterjesztésben köszönetet mond a földművelésügyi miniszternek és az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, az előbbinek azért, mert a luxuslövására díjakat tűzött ki, az utóbbinak azért, mert résztvett a vásár rendezésében és a zsűri-ben.

(*) Szabályzat az automobil-bércokocsikról. A közlekedési ügyosztály ma újabb átdolgozásban hozta nyilvánosságra az automobil-bércokocsikról szóló szabályrendelet-tervezetét. A szabályrendelet hosszabb bevezetésben elmondja a személyszállítás reformja érdekében végzett tanulmányokat, a közgyűlés határozatát a taxaméteres automobil-bércokocsik forgalombahozatalára vonatkozólag és elhatározat sorsát a belügyminisztériumban, amely azt kívánta, hogy úgy a taxaméter alkalmazása, mint az automobil-bércokocsik forgalombahozatala szabályrendeleti uton biztosítandó. Azután ismerteti a szabályrendelet főbb elveit. A szabályrendelet a viteldíjakat következőképpen állapítja meg:

A) Benzines gépejű bércokocsiknál:

I. díjszabás: az első 1200 méterért 2 korona, minden további 600 méterért 30 fillér; várakozási idő öt perccenként 30 fillér.

II. díjszabás: éjjel és a pályaudvarokról váltalt fuvaroknál az első 900 méterért 2 korona, minden további 450 méterért 30 fillér; várakozási idő öt perccenként 30 fillér.

B) Villamos gépejű bércokocsiknál:

I. díjszabás: az első 900 méterért 2 korona, minden további 450 méterért 30 fillér; várakozási idő öt perccenként 30 fillér.

II. díjszabás: éjjel és a pályaudvarokról váltalt fuvaroknál az első 600 méterért 2 korona, minden további 300 méterért 30 fillér; várakozási idő öt perccenként 30 fillér.

Ha a kocsi visszamenetre nem használtatik, a cizim külön díj nem követelhető. Az este 11 órától reggeli 6 óráig teljesített fuvarok éjjeli fuvaroknak tekintendők. A kocsi belsejében elhelyezhető podgyászért külön díjazás nem követelhető, a gépvezetőnél elhelyezett nagyobb podgyász darabjért azonban 20 fillér pótdíj fizetendő. Temetési menetben résztvevő fuvarok az egygyel magasabb díjszabás szerinti díjat igényelhetik. A városrompótól kezdődőleg az I. díjszabásnál az egygyel magasabb díjszabás szerinti díjak fizetendők. A bércokocsik a fővárossal közvetlen szomszédos községek határára kívül fuvar vállalni nem kötelesek.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Országos Széchenyi Szövetség folyó hó 10-én, hétfőn délután hat órakor saját helyiségeiben (IX. Ráday-utca 16) közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A szünidei bizottság jelentése. 3. Tisztújítás. 4. Esetleges indítványok és interpellációk.

(—) Az Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület tegnap tartotta dr. Hevesi Simon és dr. Neumann Árminné elnöklésével a nyári szünidei első igazgatósági ülését, amelyen dr. Weiller Ernő főtitkár az iskolai pályázatokról számolt be, előadva, hogy az öt iskola részére a 2000 korona évi támogatás már elküldetett. Dr. Hevesi Simon az őszi programot ismertette.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Királyi elismerés. A király megengedte, hogy Becsek Lajos kolozsvári kir. ítélőtáblai bírónak nyugalomba helyeztetése alkalmából sok évi hű és buzgó szolgálatáért legfelső elismerése tudtul adassék.

§ Birósági kinevezések — áthelyezések. A király Székely Ferenc előterjesztésére dr. Szöllösy Ernő nagybecskereki törvényszéki jegyzőt a teteli, dr. Zsigmond Imre nagyatádi járásbirósági jegyzőt a nagyatádi, ifj. Topán József magyarlapposi járásbirósági jegyzőt a magyarlapposi, Bessilla Vilmos alsókubini járásbirósági jegyzőt a zolyomi, Abaházy József a debreczeni ítélőtáblához berendelte bírósági jegyzőt a nagybányai, Tóth Béla, a nagyváradi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a kispénői, Halmi Bódog máramaroszigeti járásbirósági jegyzőt a huszti járásbiróságához, dr. Csopor Sándor szombathelyi törvényszéki jegyzőt a szombathelyi törvényszékhez, Gavallér Lajos dési törvényszéki jegyzőt a nagyilondai, dr. Dékány János beregcsási törvényszéki jegyzőt az ilosvai, dr. Berényi Antal zombori és dr. Baacsinszky Ödön szatmárnémeti törvényszéki jegyzőket a nagysomkuti járásbiróságához albirákká, Fehér Kálmán szolnoki törvényszéki jegyzőt a nyiregyházi ügyészséghez al-

ügyesszé, végül *Bozay Rezső* a marosvásárhelyi ítélőtáblához berendelt bírósági jegyzőt a marosvásárhelyi járásbíróhoz albiróvá nevezte ki. — A király október hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával megengedte, hogy *Unger Geiza* eperjesi járásbíró törvényszéki bírósági minőségben a zilahi kir. járásbíróhoz, dr. *Szabó Alajos* csikszentmártoni kir. járásbíró törvényszéki bírósági minőségben a csikszentmártoni kir. törvényszékhez, *Göllner Frigyes* zólyomi kir. járásbíró a löcsei, dr. *Elemy Sándor* makói kir. járásbíró a szegedi, *Szedlár Ödön* abrudbányai kir. járásbíró a makói, dr. *Wagner Károly* teteli kir. járásbíró a törökbecei és *Zsoldos Benő* székelyudvarhelyi kir. törvényszéki albiró a zombori kir. járásbíróhoz saját kérelmekre áthelyeztessenek, valamint *Kauten Miklós* szinnyérváraljai kir. járásbíró és *Gaál István* kun-szentmártoni kir. járásbíró albiró saját kérelmekre költséghesen áthelyeztessenek.

§ **A peéri petíció.** A peéri választókerület munkapárti képviselőjének, *Németh Károlynak* mandátuma ellen a kisebbségben maradt *Markos* párt az általános választások után a törvényes időben petíciót adott be a Kuriához, amely petíciót azonban a Kuria hiánypótlás végett visszaadta. A hiánypótlás után most újból benyújtották a kérvényt a Kuriához, amely e petíció tárgyalását 1911. márczius hó 14-ére tüzte ki. A kérvényezők négy abszolút érvénytelenségi okot érvényesítenek és 183 *Németh*-párti szavazat megsemmisítését kívánják etetés-ítatás és vesztegetés címén. *Németh Károly* szótöbbsége *Markos Gyulával* szemben összesen 69 volt.

§ **A privígei petíció.** *Rudnay Alajos* prépost, munkapárti képviselő mandátumát, *Brestyanszky Kálmán* néppárti jelöltnek a pártja petícióval támadta meg. A *Rudnay*-párt ellenpetíciót nyújtott be. A Kuria néhány napi tárgyalás után ma elrendelte a vizsgálatot úgy a petíció, mint az ellenpetíció adataira vonatkozóan s a vizsgálatot a pozsonyi kir. ítélőtáblát bízták meg.

§ **Száz korona egy adag félangolos sültért.** *Borsosan* fizette meg *Marházy Miklós* szinigazgató egy vacsoráját. *Marházy* igazgató a múlt hetekben *Békéscsabán* vacsorát rendelt a *Prófeta-szállóban*. Valami sült húst rendelt félangolosan. A pinczér nagyon kisütve szolgálta fel az ételt, amiért az igazgató erősen leszidta a vendéglőst, aki viszont becsületértért pert indított *Marházy* ellen. Az igazgatót a bíróság a *Koronás* ítélté.

§ **Váltóhamisító árvaszéki ülnök.** A kecskeméti ügyészség tegnap önként jelentkezett *Sebők József* egyleti árvaszéki ülnök, bevallotta, hogy váltókat hamisított és kérte letartóztatását. Az ügyészség meggyőződött *Sebők* vallomásának valódiságáról, mire *Sebőköt* letartóztatták. A hamisított váltók értéke háromezer korona. *Sebőknek* nagy tekintélye volt és mint szorgalmas hivatalnokot ismerték. Költségek életmódja sodorta a bűnbe.

SPORT.

Budapesti őszi versenyek.

— Tizedik nap. —

Vége felé járunk a meetingnek és talán ezen körülménynek tudható be, hogy nem éppen nagy nevezésekkel zárultak az egyes futamok. Ugyanazt már konstatáltuk, hogy nagyon sok esetben egy semmisnek ígérkező nap hozza a legjobb sportot s így a holnapi programot sem szabad cleve lebecsülnünk.

Már az a körülmény is a legnagyobb érdeklődést fogja kiváltani, hogy holnap kerül dűlőre a monarchia legnagyobb díjazású sulyelosztó versenye: a *Totalisateur-handicap*, mely egyike azon versenyeknek, ami az őszi meeting értékét emeli. Évről-évre nagy mezőny veszi fel a harcot 20,000 koronás dotációjéért s ugyanígy lesz idén is, amint az indulóknak jelzettek listájából megállapíthatjuk. Starterek: *Szomszéd* (Janek), *Kartacz* (Huxtable), *Dorian Gray* (Ferguson), *Sympathy* (Miles), *Slavery* (Hewitt), *Hüon II.* (Gulyás), *Papucs* (Ulrichshoffer), *Gánna* (Kozuch), *Integrity* (Guttmann), *Tété-de-Chien* (Schuster). A fogadók bizalma leginkább *Szomszéd* és *Slavery* között eszlik meg, de elég híve van *Sympathy*-nek és *Papucs*-nak is. Az tény, hogy ezek mindegyikének van esélye a verseny megnyerésére és így nem ok nélküli az előlegezett bizalom akármelyikük iránt. Hanem egyiknél is, másiknál is találunk oly okokat, hogy ne álljunk föltétlenül mellé bizal-

munkal. *Szomszéd*-nál például a sulyt tartjuk soknak, mert az alacsonyabb régióban nem egy pályázó van, amelynek nem adhat a *Blaskovich-ló* kilókat le, *Sympathy* nagyon megbízhatlan telivér, *Papucs* hős talán más lovas alatt érvényesülhetne. Sokkal jobban tetszik nekünk *Hüon II.* és *Gánna* beállítása a skálába és ezeket föltétlenül elül várjuk a küzdelemben, fölláttván a következő befutási sorrendet: *Hüon II.*—*Szomszéd*—*Gánna*, esetleg *Slavery* változtathat ezen a sorrenden.

Jelöltjeink:

- I. *Plutokrat*—*Bánk-bán*—*Boháka*.
- II. *Rivoli*—*Orsata*—*Bombardon*.
- III. *Hüon II.*—*Szomszéd*—*Gánna*.
- IV. *Chan*—*Gunther*—*Iltis*.
- V. *Pretzner lov.*—*Türelem*—*Ily*.
- VI. *Elgin*—*No de ilyent*—*Pas si béte*.

() **A Magyar Athletikai Club viadala.** A Magyar Athletikai Club nemzetközi viadalának sorrendje: I. nap, szombat: 120 yardos gátfutás, előfutam, diszkoszvetés, 120 yardos gátfutás, döntő, 1 angol mértföldes gyaloglás, 2 angol mértföldes síkfutás, 300 yardos síkfutás, rudugrás, 1000 méteres síkfutás, gerelyvetés, 1 angol mértföldes síkfutás, helyből magasugrás. — II. nap, vasárnap: 100 yardos síkfutás, sulydobás, 1500 méteres síkfutás, egynegyed angol mértföldes síkfutás, magasugrás, 4×100 méteres stafétafutás, egy fél angol mértföldes síkfutás, 220 yardos síkfutás-handicap, előfutam, távolugrás, 220 yardos síkfutás, döntő, olimpiai staféta-futás.

() **Nemzetközi uszóverseny.** A MAC, MAFC és a Sportfutár uszóversenye már holnap, szombaton este félhét órakor kezdődik, mert az öt aranyérmes és kilenc tiszteletdíjat nyújtó kiírásra a nevezések egy külföldi, mint belsőföldi oly szokatlanul nagy számban érkeztek, hogy a verseny első részét, ideértve a klasszikus számok néhányát is, szombaton fogja a rendezőség lebonyolítani. Előfutamon lesz a 60 méteres juniorversenyben, a 60 méteres mell és 60 méteres hátuszás-handicapban, valamint a 200 méteres handicapben is, amiről a rendezőség ezután értesíti az érdekelteket. A klasszikus versenyek közül megemlítést érdemel a 100 méteres hátuszás, melyben *Arnold* (SSC Hellas), *Wendelin* és *Pois* fog az elsősegért küzdeni; *Arnold* a legjobb német hátuszók közé tartozik és a magyar bajnoknak ugyancsak jó időt kell kiusznia, ha győzni akar; a 60 méteres gyorsuszásban remek küzdelem várható a Berlinben holtversenyt elért *Brandt* és *Ritter*, *Kempfe* és a bajnokságot még nem nyert magyar sprintergárda elnöke, *Peterdy*, *Rimanóczy*, *Erdős*, *Schwendtner*, *Belezny* stb. között. A 400 méteres főverseny ugyan *Zachár* biztos zsákmánya, de a magyar 100 yardos bajnok fel fogja venni holnap este 100 méteren is a küzdelmet *Ritter*rel, aki mint a német 100 méteres reprezentatív tagja, jelenlegi kiváló formáját tekintve nagyon komoly és erős ellenfél lesz. A sprintversenyek érdekes összehasonlításra fognak alkalmat adni a német és a magyar crawl temps közt. A verseny végén szerepel még a tányérkeresés és vízpoló mérkőzésen kívül egy 200 méteres kizárásos verseny, melyben *Ritter* be akarja bizonyítani, hogy 200 méteren egyenrangú legjobb másodosztályú középtávusóinkkal, kik közül főként *Belezny* és *Ádám* vannak színeink képviselőire hivatalva. A 4×60 méteres vegyes staféta verseny mintegy izlelítőül szolgál a másnapi szeniorstaféta-küzdő remekművekhez és ugyancsak kétes, hogy a MAFT, MAC, MTK, vagy BAK közül bármelyik is képes lesz-e a magdeburgi Hellas győzelmét akadályozni. Az uszósport népszerűsítése érdekében a rendezőség elhatározta, hogy az este 7 órakor a Rudasfürdőben megtartandó uszóversenyen belépődíjat egyáltalában nem szed csak az igen mérsékelt áru program (szombaton 80 fillér, vasárnap 1.—K mindkét napra 1.50 K) megvételét teszi kötelezővé. A fedett csarnok, melyben kellő számú ülőhelyről is történet gondoskodás, természetesen lehetővé teszi a meetingnek kedvező idő esetén való megtartását is.

Nyiltter.

Érdeklődőknek oem vállai telefonát a szerkesztőség.

Járványok fellépésénél bevált profilaktikus szer

MATTONI-FEL
GISSHÜBLER
Természetes érvényes
SAVANYÓVIZ

KÖZGAZDASÁG.

A nemzetközi munkapiacz.

— A Középeurópai Közgazdasági Egyesületek Budapestén. —

Budapest, október 7.

Nagy jelentőségű, külső vonatkozásaiban és belső tartalmában egyaránt fontos tanácskozással színtere ma Budapest. A Középeurópai Közgazdasági Egyesületek kezdték meg ma tanácskozásiakat az Akadémia üléstermében a munkapiacz szervezésének óriási horderejű kérdéséről. A ma elhangzott beszédek igen magas nivójuk voltak, méltók a tanácskozó testületek vezető pozíciójához. Az értekezleten a három egyesület számos képviselője jelent meg. Az elnöki emelvényen ült *Wekerle Sándor* titkos tanácsos, a magyar egyesület elnöke, mellett jobbról és balról *Günther Ernő* schleswig-holsteini herceg, a német egyesület elnöke és báró *Plener Ernő* titkos tanácsos, az osztrák egyesület elnöke, *Günther Ernő* herceg mellett a magyar királyi kormány képviselőjében *Hieronymy Károly* kereskedelemügyi miniszter foglalt helyet. A jegyzőkönyvet *Bosányi Endre* királyi tanácsos, a magyar egyesület titkára vezette. Az értekezleten a magyar földművelésügyi, belügyi és kereskedelemügyi minisztérium, a magyar mezőgazdasági és ipari testületek, Budapest székesfőváros, valamint a német, osztrák és magyar egyesület vezetőségei és delegáltjai jelentek meg igen nagy számban. Az értekezlet résztvevői között gróf *Serényi Béla* földművelésügyi miniszter megbízásából ismertető könyvet osztottak szét „A mezőgazdasági munkás és a magyar mezőgazdasági politika” címen, melyet a földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági munkássági osztálya állított össze. A konferencia minden egyes tagja a főváros képes diszalbumát kapta.

Dr. *Wekerle Sándor* elnök nyitotta meg a tanácskozásokat:

— Tisztelt Uram! A Középeurópai Közgazdasági Egyesületeknek Berlinben megtartott tavalyi értekezlete a munkapiacz szervezésének tárgyalását ez elé a külön értekezlet elé utalta. Amikor ennek az értekezletnek a tárgyalásait megnyitni van szerencsém, mindenekelőtt benső köszönetet mondok megjelenésükért. Valamennyiüket a legszívebben üdvözlöm és a kormányok kiküldött tisztelettel felkérem, hogy kormányaiknak kiküldetésükben jelentkező előkezeségükért felsőbb helyen köszönetüket kifejezésre juttassák.

Általános elismert igazság, hogy az emberi munkaerő nem elszigetelten jelentkező helyi erő, hanem a nemzetközi forgalomnak legbecesebb árucikke, olyan árucikk, amelyet nem lehet úgy, mint a többi, akár a mezőgazdasági árut, szaporítani, olyan árucikk, amelyet, ha nincs meg, idegenből kell megszerezni. Eppen ez az elkülönítettség, ez a korlátok közt való mozgás teszi a nemzetközi forgalom legértékesebb árucikkévé, amelyet nem exportálunk, hanem még felesleg esetében is megtartani igyekszünk. (Helyes!) Eppen ezért a nemzetközi forgalomban szabályozásra szorul, még pedig különösen az egész társadalmi, köz-, sőt az állami életre való visszahatása tekintetében. Az emberi munka kicserélésében, azaz, minthogy a kicserélés többnyire csak egyoldalu: forgalmában két irányt figyelhetünk meg. Az oceánontuli irányzatot és a kontinentális munkaerő-cserét, amely a kontinentális államok, főképpen pedig a középeurópai államok területén bonyolódik le. Mindezen államok érdekei, ha nem is azonosak, de mindenesetre kölcsönösök. (Ugy van!) Az Oceánontulra való irányzat tartós jellegű, amelyvel többnyire a munkapiacz teljes elvesztése jár együtt, míg a kontinentális irányzat inkább időközi jellegű és a munkapiacz koronkénti kihasználásában jelentkezik. És éppen ebben rejlik a középeurópai államok kölcsönös érdeke, az exportáló államnak az az érdeke, hogy az anyagot ne veszítse el egészen. Nagy eredményt látok abban a jelenségben, hogy egyértelműen elismertük a kérdés sürgős nemzetközi szabályozásának szükségességét és mint ahogy az előadó urak jelentései bizonyítják, kölcsönös álláspontjainkat, kívánságainkat és panaszainkat nyíltan előadtuk és kölcsönösen megismertük. (Élénk helyeslés.) Ez egyúttal garancia, hogy az első lépést követi majd a többi és hogy a nemzetközi viszonylatokban tényleg a kölcsönös érdekeknek megfelelő és nagyon kívánatos meggyezésre jutunk majd. Ebben a reményben és ezzel a

kívánsággal megnyitották jelentem ki a tanácskozást. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Az elnöki megnyitó után *Günther Ernő* schleswig-holsteini herceg a német. *Plener* báró titkos tanácsos pedig az osztrák küldöttek nevében köszöntö meg a meleg fogadtatást. Ezután *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszter emelkedett szólásra:

— Kegyelmes uraim! Mélyen tisztelt értekezlet! Van szerencsém a magyar királyi kormány nevében a fenséget, a német egyesület elnökét és a mélyen tisztelt urakat szívesen üdvözölni és munkálatainknak a legjobb eredményt kívánni. Mi magyarok nagyon erősen vagyunk a munkapiac nemzetközi szervezésének kérdésénél érdekelve. Ismeretes ugyanis, hogy munkásainknak és polgártársainknak, sajnos, nagy része kivándorol és hogy ez a dolog nálunk még égető kérdéssé vált. Ha tehát ebben a reánk nézve oly fontos kérdésben intézkedések fognak történni, amelyek által ez a kérdés szabályoztatva és enyhítve és a helyes útra terelve lesz, mindenesetre nagy köszönettel tartozunk Ausztriának és Németországnak kiküldötteinek, hogy oly nagy számban vesznek részt ezekben a munkálatainkban. Mert a szociálpolitikai intézmények és rendelkezések sokkal jobban ki vannak ugy Németországban, mint Ausztriában fejlődve, mint nálunk és mi e két állam küldötteitől hasznos javaslatokat és kezdeményezéseket várunk. Előre is köszönöm ezt a közreműködésüket. A munkapiac nemzetközi szervezésének kérdése tulajdonképpen csak azóta nyert nagy jelentőséget, hogy a közlekedési eszközök tökéletesedése, az utazás olcsóbbá tétele által lehetővé vált, hogy a munkakereső népeség nagy távolságokra juthat, hogy idegen országban foglalkozást keressen. Azt hiszem, semmiféle testületre sem előnyös, ha nagymennyiségű munkacérot vonnak el tőle, de hát Európa kulturáncpei már régen meggyőződtek róla, hogy ezen a bajon erőszakos, kényszereszközökkel segíteni nem lehet. Az egyetlen lehetőség, hogy ezt a bajt korlátozzuk, egészséges gazdasági politikában rejlik, mely azon igyekszik, hogy a lakosság idehaza jusson munkához. De egy ilyen politikának az eredményei nem jelenkeznek rögtönösen; az intézkedések és eredmények közt bizony nagy idő telik el. Ha már most egyrészt ez a követendő gazdasági politika nem járhat rövidesen eredménnyel, másrészt pedig kényszereszközök is ki vannak zárva, ebből az a mindinkább terjedő meggyőződés következik, hogy minden államnak kötelessége, miszerint polgárain akkor is segítsen és megvédje őket, ha idegen országokban vannak elfoglalva. Azt hiszem, ebben rejlik a kérdés megoldásának alapelve, amelyre ennek az értekezletnek foglalkoznia kell. Azok az intézkedések és javaslatok, amelyek ebben a tekintetben történhetnek, oly sok érdeket, oly sok általános vonatkozású kérdést érintenek, hogy nézetem szerint helyes megoldások csak úgy érhetők el, ha ezeket a kérdéseket kontradiktórium módon oly férfiak beszélnek meg, akik teljes életüket a gazdasági és szociálpolitikai kérdéseknek szentelték. Más módon a kormányok sincsenek abban a helyzetben, hogy a kérdéseket megoldják és azért újból üdvözölöm az igen tisztelt értekezletet abban a biztos reményben, hogy bölcsességüknek, tapasztalásuknak és tudásuknak sikerülni fog, hogy ebben a reánk nézve is annyira fontos kérdésben a leghelyesebbet javasolják. (Élénk helyeslés és tetszés.)

Ezután még a német birodalmi kormány és a porosz kormány nevében *Lusenszky* fő kormánytanácsos, az osztrák miniszteriumok nevében pedig *Schullern* lovag köszöntö meg a szíves üdvözletet, mire az értekezlet áttért a napirend tárgyalására.

Dr. *Voltz* német delegátusnak az ügyrendre vonatkozó megjegyzései és *Wekerle* Sándor elnöknek felvilágosítása után dr. *Mischler* udvari tanácsos, osztrák delegátus emel szót a az előadói bizottság nevében indokolja az értekezlet elé terjesztett előadói referátumot. *Fürer* lovag előadó, az osztrák földművelésügyi minisztérium kerületi biztosa terjesztette ezután elő az állami központokra és az államoként szervezendő állandó bizottságokra vonatkozó előadói tervezeteket. Kiemeli, hogy a munkapiac viszonyai állandóan növekedő expanzívitást mutatnak. A munkapiac megváltozott viszonyai az eddigi munkaügyi intézményeket elavultakká tették és új intézményekről kell gondoskodni. Az egész munkaközvetítést új alapokra kell fektetni. Az előadói bizottság evégből a következő intézkedések szükségszerűségében állapodott meg:

I. Ajánlatos, hogy valamennyi közép-európai államban központi intézmény (Zentralstelle) állítsák fel. E központnak kötelessége volna amaz államok munkapiacjai tényleges helyzetének áttekintése, amelyek hasonló központi szervezetet létesítenek; további feladata volna a munkapiac mindenkori helyzetéről jelentéseiket kicserélni.

II. Gondoskodni kell arról, hogy valamennyi közép-európai államban a munkapiac megítélésére állandó bizottság szerveztessék. Arra nézve, hogy ez a bizottság az I. pontban említett központhoz vagy más állami, avagy nem állami intézményhez csatlakozzék-e, az egyes államok külön intézkedése alá tartozik.

III. Azokban a közép-európai államokban, amelyekben kivándorlási tanács nincs, kívánatos ilyeneket felállítani.

IV. A munkaközvetítés középponti szervezése az egyes közép-európai államoknak külön-külön feladata marad.

Stojentin dr. német delegátus a központi intézmény felállítását mellett emel szót, míg *Wolf* dr. titkos tanácsos, a német egyesület ügyvezető alelnöke elismeréssel adózik a magyar törvényhozásnak, amely az állami munkasintézmények központosításában a legmesszebbre ment. *Agoston* Péter dr. jogakadémiai tanár a munkapiac szervezésének kérdését nem csupán a munkaadók, hanem a munkások érdeklődésénél is kívánja megoldani. *Miklós* Ödön nyugalmazott államtitkár szerint a kérdés nehézségei abban vannak, hogy a különböző közép-európai államoknak kulturális, gazdasági és munkaviszonyai igen lényegesen különböznek. Nemzetközi intézmény létesítéséhez azért nem járul hozzá a azt kívánja, hogy a létesítendő szervezetek országaiak specifikus érdekeit elsősorban védelmezzék. Ezután felszólt még *Voltz* dr. német delegátus, *Mattekovits* Sándor, *Lázár* Pál, *Mischler* dr. udvari tanácsos, osztrák delegátus, *Bueck* német kiküldött, *Gürtler* dr. osztrák delegátus hozzászólása után *Wekerle* Sándor elnök a felszólalás után a tanácskozást félbeszakította, s folytatását délután három órára tűzte ki.

A délutáni tanácskozás.

A délutáni értekezletet *Wekerle* Sándor elnök három órakor nyitotta meg. Elsőnek *Létay* Gusztáv miniszteri tanácsos, a munkapiac szervezését állami kézben összpontosítva véli keresztülvihetőnek.

Laehno Hugó annak szükségét hangoztatja, hogy a hazai munkasanyagot védeni s a hazai munkasziükséglet számára megtartani kell.

Fürer előadó reflektál ezután a szónokok felszólalására.

Messinger osztrák delegátus indítványt nyújtott be az első pont módosítására s a II. III. és IV. pont elhagyására. Az indítványok fölött a tárgyalásra szánt anyagról folytatott vita végén dönt az értekezlet.

Dr. *Caro*, dr. *Hager* német kiküldött, *Miklós* Ödön, *Mischler* hozzászólása után *Wekerle* Sándor utat arra, hogy a berlini konferencia az amerikai kivándorlás kérdését is a szakértekezlet elé utalta, úgy, hogy az értekezlet nem térhet ki e kérdés elintézésére elől.

Az V. és VI. szakasza az előadói referátumnak, amely ezután tárgyalásra került, a következőképen hangzik:

V. A kivándorlásnál az iparszerű munkaközvetítés tilalmának bevezetése a kormányok figyelmébe ajánlatik.

VI. A fent említett tilalom gyakorlati keresztülvitelénél — amennyiben az egyes államokban még nincsenek szigorúbb intézkedések — különösen az olyan ügynökök büntetőjogi üldözése fogantatandó, akik korcsmai ipart üznek, hasonlóképen az illetéktelen vándorügynökök, valamint szállítási vállalatok proviziós ügynökei vagy pedig tengerentúli államok olyan ügynökeinek üldözése, akik fejéknént való díjazásért dolgoznak.

Mischler udvari tanácsos, előadó kifejtette, hogy a javaslat tendenciája az, hogy a munkaközvetítést a magánosok kezéből kivége és az állam kezébe juttassa, hogy ezzel az ügynökök számtalan visszaéléseinek végét vessenek.

Báró *Busche-Kessel* óva int attól, hogy az ügynökök működését tiltásuk és állami közvetítő intézeteket állítsanak föl. Dr. *Caro*, *Mischler* udvari tanácsos, *Günther* Ernő schleswig-holsteini herceg azt hiszi, hogy ezt a kérdést az egyes államok saját hatáskörükben kell, hogy rendezzék. Dr. *Voltz* hozzászólása után *Hegedüs* Lóránt közvetítő indítványt nyújtott be, hogy az V. és VI. pontot a következő szövegezéssel vonják egybe:

„A kivándorlásnál az iparszerű munkaközvetítés tilalmának keresztülvitelég a kormányok figyelmébe ajánlatik, hogy az olyan ügynökök büntetőjogi üldözése fogantatandó, akik korcsmai ipart üznek, hasonlóképen az illetéktelen vándorügynököknek, valamint szállítási vállalatok proviziós ügynökeinek vagy pedig tengerentúli államok ilyen ügynökeinek üldözése, akik fejéknént való díjazásért dolgoznak.”

Az eredeti szöveg ellenzői fönttartották maguknak, hogy dr. *Hegedüs* közvetítő indítványához a tárgyalás későbbi folyamán foglalhasanak állást. Este hat órakor a tanácskozást félbeszakították s. holnap délelőtt tíz órakor folytatni fogják.

Az értekezlet résztvevőinek tiszteletére gróf *Károlyi* Mihály, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elnöke ma fényes estélyt adott, amelyen a három állam teljes számban megjelent delegátusai, közöttük *Günther* Ernő schleswig-holsteini herceg is, résztvettek.

Miért emeli alaptőkéjét a Magyar Ruggyantaárügyár R.-T.? A hivatalos lap mai száma közli, hogy a Magyar Ruggyantaárügyár R.-T. október 17-ikére közgyűlést hívott össze alaptőkéjének felcímzése ügyében. Az alaptőkét 2,500.000 koronáról 3,500.000 koronára emelik fel. Ebben az alaptőkeemelésben rendes körülmények között nincs semmi feltűnő, elvégre, ha a Ruggyantaárügyár terjeszkedni akar, az alaptőkeemelés a legszokottabb ut erre. Hanem ma az alaptőkeemelés körül olyan dolgok pattantak ki, amelyek miatt ez az összehívott közgyűlés minden érdeklődésre igényt tarthat, mert nem másról van itt szó, mint arról, hogy a Wiener Bankverein, a Ruggyantaárügyár főkezelője ezáltal meg akarja ismételni azt, amivel annak idején ugyancsak egyik vállalatánál próbálkozott — sikertelenül. Az október 17-ére összehívott közgyűlésre ugyanis a meghívó szerint október 12-ig kellett lenni a részvényeket. Ebben az ártatlannak látszó kis terminusban azonban nagy támadás van a részvényesek egy jelentékeny része ellen, mert azok, akik az utóbbi napokban, vagy ma és holnap vesznek ruggyantaárügyári részvényt, egyszerűen elűtetnek szavazati joguktól, mert hiszen a tőzsdé szabályai szerint a most vett részvények csak 14-én szállítandók. És a Wiener Bankverein éppen azért tűzette ki az igazgatóság által 12-ére a részvényletételi határidőt, hogy a részvények új birtokosai ne szavazhassanak. Mert a szavazatoktól oka van félni az intézetnek. És pedig azért, mert a Wiener Bankverein az utóbbi időben, a kínálkozó árfolyamnyereségre való tekintetből, igen sok Ruggyantaárügyári részvényt adott el a tőzsdén, úgy hogy egész váratlanul elvesztette a társaságnál való többséget. Hogy ennek következményeitől szabaduljon, hirtelen összehívta a társaság közgyűlését, de gondoskodott a 12-iki deponálási terminussal arról is, hogy a kezei közül kibocsájtott részvények ne lehessenek rá nézve kibocsátásosak. De másképen is igyekszik a Ruggyantaárügyár r. t. elnyomni a részvényeseket. Általános szokás, hogy egy-egy alaptőkeemelés előtt az igazgatóság ülést tart, s ennek határozatait, az új kibocsátás feltételeit stb. akár körlevélben, akár a lapok útján közli a részvényesekkel, hogy azok a rájuk eső új részvények átvételére elkészülhessenek. A Magyar Ruggyantaárügyár r. t. igazgatósága azonban mellőzte ezt a régi kereskedelmi szokást s egyszerűen fait accompli elé állítja a részvényeseket a 17-iki közgyűlésen. Természetesen kérdés az, hogy mit fognak szólni ehhez a részvényesek.

Élelmiszer-küldeményekhez — egészségi bizonyítvány. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelt köröket, hogy az osztrák részről tett intézkedés következtében, amely szerint a koleraveszélyre való tekintettel Magyarországból érkező élelmiszer-szállítmányok csak egészségi bizonyítvány kíséretében fogadhatók el, — a Budapesti feladott küldeményekhez a fővárosi tisztviselő fogja a szükséges bizonyítványokat kiállítani és igazolni, hogy az áru koleramentes helyről származik. — Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatósága közli, az Ausztriába rendelt élelmiszerek közül csak a friss gyümölcs-, friss fozelék- és tejküldemények látandók el származási igazolvánnyal.

Az Osztrák-Magyar Bank nem emeli fel a kamatlábat. A mai nap legérdekesebb pénzügyi híre az, hogy az Osztrák-Magyar Bank legközelebbi ülésén nem fogja felemelni a kamatlábat. Ismeretes, hogy a német birodalmi és az Angol-Bank kamatlábemelése után már befejezett dolognak tekintették, hogy az Osztrák-Magyar Bank is fel fogja emelni a 4 százalékos bankkamatlábát 5 százalékra és a lombard-kamatlábát 5 százalékról 6 százalékra. A pénzpiac helyzete az utóbbi napokban azonban enyhült s a magánkamatláb Bécsben is, Berlinben is csökkent, úgy, hogy a fűtanács október 13-án tartandó ülésén Pranger főtitkár azt a kellemes kijelentést fogja tenni, hogy a fűtanács „ezidősze-

rint nem látja fenforogni az okot a kamatláb fel-emelésére. Ez annál kellemesebb lesz, mert a főtanács legutóbbi ülésén Pranger azt jelentette, hogy „a bankjegyek bő érzékedezetére való tekintettel a bank főtanácsa a hazai közgazdaság érdekében ezuttal a pénz árnak emelésétől még eltekintett; azonban minden jel arra vall, hogy a bankkamatláb emelése már nem lesz sokáig elkerülhető.“ Ugy látszik tehát, egyidőre a pénzpiac megszabadul ettől a béklyótól is, ami annál nagyobb értékkel bír, mert a kétévi belpolitikai válság után, melyet a hosszú ex-lex is súlyosított, végre most indul meg nálunk az üzleti élet.

A Romániába szóló postai csomagok felszerelése. A román vámhatóság — közli velünk a magy. kir. postaindítóság — megkívánja, hogy a Romániába szóló mindennemű postai csomagokhoz cenzurát az eddig is szükséges két darab árubevalláson (vámnyilatkozaton) kívül a feladó a csomagban elhelyezett árukról szóló eredeti számlát is mellékelje. Az a tekintetben hiányosan felszerelt csomagokat a román vámhivatalok visszautasítják.

Az Agrárbank és a Kereskedelmi Bank. Mai számunkban megírtuk, hogy a Magyar Agrár- és Járulékbank és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank között néhány nap óta tárgyalások folynak oly irányban, hogy ezen két intézet között a helyi érdekű vasut-üzlet terén folytatott működésükre vonatkozólag érdekközösség létesíttessék. Ezt az üzletágat úgy a Kereskedelmi Bank az általa affiliált Magyar Helyi Érdekközösség Vasutak R.-T. utján, valamint az Agrárbank, mindig különös nagy gondozásban részesítették s így a két eddig párhuzamosan működött intézet egyesítéséből csak haszon származhatik. Tőzsdéi körökben már arról is beszéltek, hogy a Kereskedelmi Bank teljesen a saját égisze alá fogja vonni az Agrárbankot, bár különálló jellegét megtartja. Mivel azonban az Unionbanktól átveendő és a bank saját tárcza-részvényeinek megváltása óriási tőkét igényelnek, hír szerint, a Kereskedelmi Bank újból fölemeli alapitóját. Az újonnan kibocsátandó Kereskedelmi Bank részvények névze, állítólag, a régi Agrárbank részvények is kapnának elővételi jogot. Bármiképen alakulnak is a viszonyok, az az egy bizonyos, hogy itt olyan óriási tranzakció készül, aminőre évtizedek óta nem volt példa s amiből nemcsak a két intézetre, hanem a hazai közgazdasági életre is csak előny származhatik.

A nép gazdasági képzése. Hogy az okszerű gazdálkodás ismeretei a kisbirtokos nép között terjedjenek, a földművelés munkaszünetét, a telet arra használják fel évek óta, hogy sorozatos gazdasági előadásokat rendeznek. Ez évben gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter támogatásával ezek a gazdasági tanítások még kiterjedtebb munkaterületen folynak, mert összesen 2455 gazdasági előadásra van kész program. Az akezióban résztvesznek az ország gazdasági egyletei, feltűnő nagy számú előadást rendez a torontáli, mely százötven ilyen népies gazdasági előadást fog ez évben rendezni, mellé sorakozik a nyugatmagyarországi gazdasági egylet, mely száz közszeg kigazdált gyűjti össze, hogy az újabb gazdasági ismereteket elterjessze. De általában nagy perspektívájú kulturális munka indul a gyakorlati szükség jegyében. Hogy az előadók megfelelő vezérfonállal rendelkezzenek, a földművelésügyi miniszter megbízta Szabó István, Kovács Béla, Berger K. Lajos, Faber Sándor, Groffics Gábor, Balogh Sándor, Ritter Gusztáv, Koerfer István, Kovács Antal, Pottenhoffer Sándor, Barna Balázs, L'Hullier István és Kövy Józsefet, hogy gazdasági képzésére gyakorlati alapon, a legszükségesebb ismeretekre kiterjedve és a hazai viszonyok szemmel tartásával írjanak ilyen vezérfonalakat. A téli oktatás egyébként megmozgatja a tanítás legnagyobb eszközeit: a közvetlen szemléletet is s ez okból az előadásokat vitetett képekkel is vonzóbbá és érdekesebbé teszik.

Az Athenaeum-részvények emelkedéséhez. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. részvényei iránt az utóbbi időben élénk érdeklődés nyilvánul meg az értéktőzsdén s ezek a részvények ma is 17 koronával emelkedtek 355 koronáig. Egyesek az emelkedést azzal akarják indokolni, hogy a társaság a jövő évben az ez évi 15 koronás osztalék helyett 20 koronát fog fizetni. Ezt megállapítani már most, teljesen lehetetlen, s nincs az a „jós“, aki megmondná, hogy a társaságnak 1911 márcziusában lezárandó mérlege „biztosan“ olyan jó lesz, hogy ilyen nagy eltérésű osztalékot fog tudni fizetni. Ma még 1910 október eleje van, a társaság tehát még csak 6 hónapig dolgozott, csak nem lehet

feltételezni azt, hogy már ezen 6 hónap alatt elérte azt a horribilis nyereséget, amelyből ilyen osztalékot fog fizethetni. Hiszen még 6 hónap hátra van, s ezen idő alatt sok minden történhetik. De nem is azért üressik a részvényeket. Egészen másért. Ismeretes ugyanis — s mi már egyízben megírtuk, — hogy báró Herzog Mór és a Mercur bank vásároltatják, azaz vásárolják a részvényeket. Vásárolják pedig azért, hogy a társaság igazgatóságában nagyobb erővel képviselhesék érdekeiket, természetesen, vannak bizonyos céljaik is, eltekintve attól, hogy ezek a részvények jó kamatozásuk miatt is keresettek. Ettől eltekintve pedig a befentesek tudnak a társaság egy olyan patentjáról, amely szerint a nyomdagépiparban, a rotációs gépeknél olyan változtatásokat értek el, amelyek szerint cenzurát minden képes (elicsés) nyomtatványt ki-tűnően lehet előállítani rotációs gépen is. Ettől a patenrtől vár sokat az a két csoport, amely most a részvényeket vásároltatja.

Az osztályorszájáték mai húzásán a következők nagyobb nyereseményeket sorsolták ki:

Negyven ezer koronát nyert:	62386.
Tízötven ezer koronát nyertek:	22237 73699.
Ötven ezer koronát nyertek:	98092 99493 107290.
Kétszáz ezer koronát nyertek:	2588 5586 13347 15009
18590 22951 23061 26367 36244 4785 70792 73883 77321	73383 86335 98690 103790 105260 106100.
Ezer koronát nyertek:	790 4967 5419 6001 1532
11067 12528 15634 15658 16324 17213 17393 19072	20232 20519 20960 24847 27074 30347 33959 36139
44061 46195 46657 48655 50133 50510 5286 57520	59979 61242 62001 62018 67571 71619 77252 79119
80309 85314 85532 91835 93776 96236 99017 103618	105297 105940 107371 108865.
Ötven ezer koronát nyertek:	877 3115 3814 4082 4842
6272 6303 6354 6466 9720 11301 13992 14934 15484	17287 19560 19990 21545 22539 25040 33532 34087
35708 37193 39040 44737 44994 44508 45584 46021	47168 50043 51104 53626 55586 55657 56206 57202
57070 59379 59504 64517 66795 67627 68114 68451	68464 69821 70015 70379 71578 77742 78221 79029
79328 80562 80924 81652 83674 84168 84362 86305	87311 87730 89619 92300 93812 95224 97851 98955
105157 105230 108032.	

Kiss szerencsése Nagy! Az osztályorszájáték mai húzásán a 15.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa bankháza (Kossuth Lajos-u. 13.) szerencsésévei nyerték a 22.237 számú sorsjeggyel.

A főváros tejfogyasztása. Ismeretes, hogy gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg, a jeghiányra s a fővárosnak ez által fenyegetett közlekedési és közegészségügyi érdekeire való tekintettel május hó 1-től kezdve az államvasuti vonalakon üzembe helyezett hűtő-gyűjtő kocsiknak jéggel való ellátását kezelésébe vette. Ennek az akezióknak eredményéről a Budapesti Levelező a következők értesülést veszi: Folyó évi május hó 1-től kezdve szeptember hó 30-ig 13 hűtőkocsi közlekedett a magyar államvasutak vonalain. Ezek közül 16 a Budapest-Józsefvárosi pályaudvaron, 5 a Budapest-nyugoti pályaudvaron, 5 Dombóváron, 7 Szolnokon látott el jéggel a földművelésügyi miniszter intézkedéséből. A hűtőkocsik közlekedése mindig szakszerű felügyelet és ellenőrzés alatt állott már csak amiatt is, mert a hűtőkocsik eddig rendszerint úgy használtattak, hogy a feladó állomáson lezárattak és csak a rendeltetési állomáson nyitattak fel. A hűtő-gyűjtő kocsik azonban a feladó állomás és Budapest között többször, némelyik 8—10-szer nyitnak meg a tejszállítványok felvétele végett. A felügyelő szakközvegek megállapították, hogy még a legköszabb ideig 10—12 óráig átuton levő kocsik hőmérséke sem emelkedett 10 fokon felül. Megállapították továbbá azt is, hogy a Budapestre való tejszállításban érdekelt 248 gazdaság közül alig néhánynak volt otthon jége. A tej általában 13 fokos hőmérsékkel került a hűtőkocsikba. Mivel a tej 16 fokon túl igen hamar romlani kezd, bizonyos, hogy a múlt nyáron a hűtőkocsik nélkül a fővárosban igen kevés tej érkezett volna fel romlatlan állapotban. A hűtőkocsik nemcsak Budapestre, hanem a főváros környékén levő nyaraló telepekre is nagy mennyiségű tejet szállítottak. Ilyenek: Zebegény, Nagymaros, Viscs, Vercse, Verőce, Rákosliget, Budafok. A hűtőkocsikban naponként átlag ezerszázhétven kanna tej érkezett. Kannánként 25 litert számítva ez öt hónap alatt 3.127.500 liter tejnek felel meg, aminek teljes értéke minimális számítással 20 fillérrel számítva literjét 6.225.000 korona értéket tett. Ez érték megmentésére a következő jégmennyiségek használtattak fel:

Dombóváron	781.000 kg.
Szolnokon	600.000 „
Budapesten május hóban	419.281 „
„ június „	525.872 „
„ július „	557.725 „
„ aug. „	539.045 „
„ szept. „	347.360 „

A minisztertanács a jéginség enyhítésére 150.000 koronát bocsátott a földművelésügyi miniszter rendelkezésére, amely összegből a hűtőkocsik jéggel való ellátására, félreesebb tejszállítók hűtőberendezésére, közérdekű élelmiszer-vállalatoknak adományozott jégre, berakási, szállítási, felügyeleti és ellenőrzési költségek keretében száznegyvenhatezer korona adatott ki, vagyis nem egészen 5 százalékka még a Budapestre szállított tej értékének.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket közli: Pálmónostor Albert kereskedő, Balassagyarmat; — Kálmán Jenő kereskedő, Szabadka.

Az Assicurazioni Generali 1910. évi szeptember hóban az életbiztosítási osztálynál 1673 ajánlat 13.202.088 korona 72 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1442 kötvény 11.656.703 korona 16 fillér biztosítási összegre állított ki. F. évi január 1-je óta 16245 ajánlat 130.952.386 korona 01 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 14114 kötvény 113.867.265 korona 81 fillér biztosítási összegre állított ki. Az 1910. január elseje óta bejelentett károk összege 7.979.244 korona 82 fillérre rag. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1909. december hó 31-én 139471 kötvény után 1.034.103.236 korona 09 fillér tőkét és 1.955.478 korona 64 fillér járadékot tett ki, amire készpénzben 304.144.877 korona 43 fillér van tartalékba helyezve. Az 1909. évben az életbiztosítási osztály által teljesített kifizetések 22.531.982 korona 22 fillér telettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831.) az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 977.344.967 korona 32 fillér tesznek ki. A biztosítás minden pótjíz nélkül érvényben marad a teljes összeg erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be. A betöréscsopás elleni biztosítási osztálynál ugyanezen hónapban 72 káreset jelemtett be 28.214 korona összeggel, f. évi január 1-je óta 1133 káreset 387.327.43 korona összeggel került bejelentésre.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE Gabonatőzsde.

Budapest, október 7.

A készáru-piaczon ma csendes volt az irányzat, Mérsékelt kínálattal szemben a malmok kissé tartózkodók voltak, de azért mégis meglehetősen jó árat fizettek, csak hogy keveset vásároltak. Ilyen körülmények között a forgalom korlátozott maradt, mindössze mintegy 21.000 q buza kelt el szilárdan tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 10.95 korona volt 79.5 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.17 és fél korona 75 kilós dunai buzáért. Egyéb gabonaneműek árai nem változtak. Forgalomba került: 1400 q rozs 7.37 és fél—7.42 és fél koronás áron, 2400 q zab 8.05—8.35 koronás áron és 200 q tengeri 5.85 koronás áron. A határidőpiaczon a mai üzlet barátságos hangulattal és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. Kezdetben igen jó vételkedv mutatkozott, minek folytán mérsékeltlen javultak az árfolyamok, amelyek később aztán csendes irányzat és nyugodt hangulat mellett pár fillér keretén belül ingadoztak. Az októberi buza 10.24 koronán indulva, 10.22 és 10.26 között változtatta a jegyzését, később 10.31 koronáig emelkedett és zárlatkor 10.28 koronán maradt. A tegnapi zárlatához viszonyítva végeredményképpen ma az októberi buza 5 fillérrel, az októberi és az áprilisi rozs 1—1 fillérrel javult, az áprilisi buza változatlan maradt, ellenben az októberi zab és a májusi egy-egy fillérrel, az áprilisi zab pedig 2 fillérrel gyöngült.

Az októberi ügyletekre buzából semmit sem mondtak fel, ellenben zabból 17.000 métermázsát, rozsából 3000 métermázsát és tengeriből 1000 métermázsát jelentettek be folyó hónap 12-iki szállításra.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 600 q 79.5 k 21.90 K Budára, 100 q 79.5 k 21.60 K, 400 q 79.5 k 21.80 K, 300 q 80 k 21.60 K, 200 q 79.5 k 21.60 K, 100 q 79.4 k 21.65 K, 1100 q 79 k 21.90 K, 100 q 79 k 21.70 K, 1000 q 79 k 21.70 K felső, 100 q 79 k 21.50 K felső, 200 q 79 k 21.40 K, 500 q 79 k 21.10 K, 100 q 78.5 k 20.95 K, 100 q 78 k 21.45 K, 100 q 78 k 21.20 K, 100 q 78 k 20.85 K, 500 q 77 k 21.50, 2000 q 76.3 k 21.30 K.
Pestvidéki: 500 q 78 k 20.90 K, 600 q 75 k 20.50 K.

Hartai: 1135 q 76.3 k 21 K.
 Bácskai: 1700 q 76.5 k 20.85 K, 1500 q 75.5 k 20.85 K.
 H.-M.-Vásárhelyi: 2100 q 77.4 k 21.45 K.
 Fejérmegyei: 200 q 79.5 k 21.95 K, 200 q 78 k 21.10 K, 100 q 76.5 k 20.60 K.
 Dunai: 2300 q 75 k 20.35 K rozsos.
 Felsőmagyar: 100 q 79 k 20.40 K sárga.
 Rozs: 100 q 14.85 K pp., 400 q 14.85 K pp., 200 q 14.75 K pp., 500 q 14.85 K pp.
 Zab: 200 q 16.10 K kpf, 450 q 16.25 K kpf, 300 q 16.65 K kpf.
 Tengeri: 200 q 11.70 K kpf.
 1910. október 6-áról:
 Zab: 350 q 16.15 K kpf, 100 q 16.30 K kpf, 350 q 16.30 K kpf., 100 q 16.70 K kpf., 400 q 16.10 K kpf., 200 q 16.15 K kpf.

Az árak 100 kilogrammonként, koronaértékben értendők.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a követőre:

Érték	klón	ára 100 kg.	klón	ára 100 c.
Tiszavidéki	75	—	79	21.10—21.65
"	76	20.50—20.90	80	21.20—21.75
"	77	20.60—21.—	81	—
"	78	20.70—20.10	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	21.—21.45
"	76	20.40—20.80	80	21.10—21.60
"	77	20.50—20.90	81	—
"	78	20.70—20.95	82	—
Festvidéki	75	—	79	21.05—21.55
"	76	20.45—20.85	80	21.15—21.65
"	77	20.65—20.95	81	—
"	78	20.65—21.—	82	—
Lászlósi	75	—	79	21.10—21.55
"	76	20.50—20.85	80	21.20—21.70
"	77	20.60—20.95	81	—
"	78	20.70—21.05	82	—
Bácskai	75	—	79	21.10—21.60
"	76	20.50—20.90	80	—
"	77	20.60—21.—	81	—
"	78	20.75—21.10	82	—
Rozs Irendü új	—	—	—	14.95—15.15
középmínőségű új	—	—	—	14.75—15.—
Arpa takarmány Irendü	—	—	—	14.50—14.90
Irendü	—	—	—	13.70—14.30
Zab Irendü	—	—	—	16.40—16.70
Irendü	—	—	—	16.10—16.40
Tengeri beföldi új	—	—	—	11.75—11.95

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg-kint) 1910-re:

Buza októberre	10.24—22—29—25—31—29—
Buza áprilsra	10.44—46—48—48—45—
Rozs októberre	7.46—51—48—
Rozs áprilsra	7.78—81—78—
Zab októberre	7.96—97—93—
Zab áprilsra	8.32—26—31—
Tengeri májusra	5.57—58—53—55—

7 óra 30 perces zárulási:

Buza októberre	10.28—10.29
Buza áprilsra	10.45—10.46
Rozs októberre	7.48—7.49
Rozs áprilsra	7.78—7.79
Zab októberre	7.92—7.93
Zab áprilsra	8.31—8.32
Tengeri májusra 1911-re	5.54—5.55

Budapesti gabonaforgalom.

1910. okt. 5-től 1910. okt. 6-ig.

	Érkezett	Elszállított
	méter mássa	
Buza	17645	—
Rozs	512	—
Arpa	6031	—
Zab	610	102
Tengeri	93	1459
Liszt	612	20148
Korpa	—	2643

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde ma kellemesen szilárd volt. A spekuláció jó vételkedvet tanúsított és mivel ezzel szemben a kínálat meglehetősen csekély volt, az árfolyamok, ha mérsékeltlen is, de javulnak. A két hitelrészvény ma élénkebben volt keresve, ennek folytán ezekben meglehetősen forgalom fejlődött ki, az Államvasut ellenben annyira el volt hanyagolva, hogy ebben az egész üzleti idő folyamán egyetlenegy üzletkötés sem fordult elő. A helyi értékek piacán nagy élénkség uralkodott, sürgősen keresték első sorban az Athenaeum-részvénye-

ket, amelyek gyors tempóban 17 koronával emelkedtek; ezenkívül élénk vételkedvet mutatkozott a Drasche és a Danubius iránt is, amelyek közül az előbbi 1 koronával, az utóbbi pedig 6 koronával javította az árfolyamát. Az Agrárbank iránt szintén jó érdeklődés mutatkozott. Forgalmába került: Agrárbank 512.50—515 koronán, Magyar Bank 750.75—751.25 koronán, Hazai Első Takarékpénztár 19.800—19.820 koronán, Kereskedelmi Bank 3920—3925 koronán, Ujlaki 418—410 koronán, Drasche 655—660—656—660 koronán, Nicholson 250 koronán, Danubius 407.50—503 koronán, Athenaeum 337—354 koronán, Ruggyanta 376 koronán, Atlantika 315.50—313.50 koronán, Salgó 640 koronán, Általános közszén 651 koronán, Hazai Bank 305 koronán, Nasiczi tannin 506 koronán.

Az előtőzsdén kötött: Osztrák hitel 666.75—667.50—667, Magyar hitel 853.75—855—854.50, Leszámitolóbank 611—612—610—610.50, Jelzálogbank 489—491.50—490.50, Rimamurányi 606.50, Városi villamosvasut 408.75—408.25—408.75, Közuti 765.50—765—765.50 koronán.

A déli tőzsdén kötött: Osztrák hitel 667.25—667.50—666.75, Magyar hitel 854.50—855.25—854.25, Leszámitolóbank 610.50, Jelzálog 491—492.25, Rimamurányi 606.50, Közuti 765.75—766.25, Városi villamosvasut 408.50—408 koronán.

Utőtőzsde. Osztrák hitel 667.25, Magyar hitel 854.25, Államvasut 761, Jelzálog 491.25, Leszámitolóbank 609.50, Rimamurányi 606.50, Közuti 766, Városi 407.50.

Bécsi gabontőzsde.

Bécs, október 7. (Saját tudósítónktól.) Az amerikai gyengült árfolyamok nem voltak hatással az itteni irányzatra, amely a budapesti tőzsde hatása alatt áll és szilárd magatartást tanusít. Az előző buza árát 5—10, rozstét 5 fillérrel emelték árpa és zab jól tartott, tengeri nyugodtan ártartó volt.

Jegyzetelt buza: Tiszavidéki 10.05—11.65 bánati 10.70—11.25, székesfehérvári 10.50—11, mosoni és győri 10.40—10.80, felsőmagyarországi 10.40—10.95, déli vasuti 10.40—10.85, márcsfieldi 10.10—10.55.

Rozs: Felsőmagyarországi 7.95—8.15, csepei 7.90—8.10, pestmegyei 8—8.20, déli vasuti és különféle magyarországi 7.90—8.10, ausztriai 7.80—8.15.

Arpa: Móraújszászi 8.60—9.40, márcsfieldi 7.70—8.70, bécsvidéki 7.90—8.50, felsőmagyarországi 7.55—9.50, csepei 7.50—9, győri 7.60—8.75, közepdunai állomások 7.25—7.75, déli vasuti 7.50—8.60, északmagyarországi 7.25—9, takarmány 605.—7.

Magyar tengeri 6.45—6.70.
Magyar zab 8.40—8.90, válogatott 8.80—9.10, ausztriai 8.40—8.60.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 7. Szilárd külföldi jelentésekre az előtőzsde szilárd irányzattal nyílt meg. Kullisztértekek közül a két hitelrészvény és alpesi részvények jelentékenyen élénkültek. Magyar bankrtekek és építkezési részvények javultak. A heti ellátás simán ment, a bankok 5 és egynolcad százalékon reportáltak. A déli tőzsde megnyitáskor az irányzat szilárd, anélkül, hogy a forgalom nagyobb terjedelmet vett volna. Később az árfolyamok alig változtak. Berlin is szilárd irányzatot jelentett.

10 óra 40 perceskor: Osztrák hitel 667, Magyar hitel 855, Laenderbank 533, Union 627, Államvasut 761.50, Déli vasut 117.50, Alpesi 769.50, Magyar Leszámitolóbank 610, Magyar Jelzálogbank 490.50, Dunagőzhajózási 1076, Török sorsjegy 257, Magyar Agrárbank 517.

1 óra 30 perceskor: Osztrák hitel 667.25, Magyar hitel 858, Bankverein 558, Osztrák földhitelintézet 1305, Union 626.75, Laenderbank 533, Magyar Jelzálogbank 491.75, Államvasut 765.50, Déli vasut 117.20, Alpesi 769.50, Rimamurányi 606.50, Orosz járadék 103.85, Török sorsjegy 256.75.

Bécs, okt. 7. (Magyar értékek zárulata). 4 százalékos arany-járadék 111.65, Tiszal és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.50, Magyar hitelbank részvény 856.— Magyar leszámitoló és váltó részvény 607.50, Rimamurányi 606.75, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.65, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Magy. nyerem.-kölcs. sorsjegy 225.—, Kassa-Oderbergi Vasutészv. —, Magyar jelzálogbank 491.50, Magy. kereskedelmi bank —. Az irányzat szilárd.

Bécs, okt. 7. (Osztrák értékek zárulata). 4.2 százalékos papír-járadék 96.10, 4 százalékos osztrák arany-

járadék 115.40, 1860-as sorsjegy 168.—. Osztrák hitel-sorsjegy —. Angol-osztrák bankrészvény 315.25, Bécsi Bankverein 567.—, Osztrák magyar bank 18.55— Déli vasut 117.10, Dunagőzhajózási társ. 11.78 Dohány-részv. 374.50, Cs. k. arany (vert) 11.36, Német bankv. 117.57, Osztr. Lloyd 577.— 4.2 száz ezüst jár. 93.10 97.05, Osztr. koronajáradék 93.10, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 667.10, Union-Bank 627.60 Osztrák Landerbank 532.65, Osztrák-magyar államvasut 760.50, Elhevölgyi vasut —, Alpesi részvény 769.25, 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 210.45, Lipótkohó 538.— Török sorsjegy 256.—.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 7. (Értéktőzsde.) Támaszkodva a magasabb newyorki jegyzésekre, a szilárdulás itt ma tovább tartott, de a forgalom ismét szűk határok közt maradt, bár a legtöbb érték magasabban indult. Nagyobb érdeklődés volt Canada Pacific, villamosági, Nationalbank für Deutschland és varsó-bécsi részvények iránt, de utóbbiak később a tegnapi záróárfolyam alá estek. Nyomottak voltak gelsenkircheniek a tegnapi igazgatósági ülésével kapcsolatban. A további folyamatban a forgalom lényegesen korlátozódott és a tőzsde könnyen gyengült árfolyamok mellett engedő irányzatban zárult. Bányáértékekre az amerikai és rajna-vesztfálii vaspiazcáról érkezett jelentések is kedvezőtlenül hatottak. Canada-részvények iránt azonban az érdeklődés nem csökkent és orosz bankok is szilárdabban voltak. A 3 százalékos portugál járadék 66.30-ra emelkedett. Zárlat felé az összirányzat kissé megszilárdult. A készáruipiac ipari értékei nyugodtak és túlnyomórészt szilárdak voltak. Napi pénz 3 és fél százalék, magánkamatláb 3 háromnegyed százalék.

Berlin, okt. 7. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.20, osztrák hitelrészvény 209.20, Déli vasut 22.10, orosz bankjegy 216.70, 4 százalékos új orosz kölcsön 94.60, Disconto Commandit 179.60, Dinamitstruzt 180.48, Harpeni 190.60, Unifikált török járadék 94.40, 4.2 százalékos ezüstjár. 93.20, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.80, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar államvasut 162.60 Bécsi váltóár 550.—, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 223.—, Gelsenkircheni 219.30, Laurakohó 178.—.

Frankfurt, okt. 7. Zárlat. 4.2 száz-os papírjáradék —, 4 száz-os osztr. ar.-jár. 98.30, Magy. ar.-jár. 93.80, Osztr. hitelint. részv. 209.10, Osztrák-magyar államvasut 162.75, Északnyugati vasut —, Buntshrad vasut —, Londoni váltóár 204.20, Bécsi Bankverein 140.85, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 76.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 97.15, Osztrák koronajáradék 93.35, Magyar koronajáradék 91.65, Osztrák-magyar bank 134.50, Déli vasut részvény 22.3/4, Elhevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 849.60, Párisi váltóár 810.33, Union bankrészv. 160.— Alpesi részv. —.

Hamburg, okt. 7. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 96.60, 1860. sorsjegy 176.—. Déli vasut 22.—, 4 százalékos aranyjáradék 99.10, Osztrák hitelrészvény 209.15, Osztrák-magyar államvasut 162.50, Olasz járadék —, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 94.—.

London, okt. 7. Angol consol 80.3/8.

Páris, okt. 7. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 97.27, Osztr. aranyjáradék 98.— Magyar aranyjáradék 95.60, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 507.— 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 286.—, 5 százalékos marokkói járadék 620.— 4 százalékos 1890. román kölcs. 96.40, 4. százalékos amort. románjár. 1905. 93.45, 5 százalékos orosz járadék 106.35, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 101.40, 4 százalékos spanyol jár. 94.—, 4 százalékos unifikált török jár. 93.—. Török sorsjegy 218.—, Török dohányrészvény 398.— Osztrák földhitelintézet —, Osztr. Landerbank 574.— Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris —, Banque Ottomane 685.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 12.— Meridionalvasut 668.—, Hartman gépgyár 651.— Rio Tinto 17.09, Sucrerie d'Egypte 77.—, Tula 411.— Urikányi közszén 192, Chartered 42.60, De Beers 435.50 East Rand 134.—, Jagersfontein 222.—, Trans. Land Comp. 66.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 209.12, Váltó német piacokra (rövid) 123.31, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 1/10, Olasz arany-váltó rövid 11/10, Váltó Svájcra (rövid) 3/10, Csekk Londonra 252.85, Magánkamatláb 2.7/8.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAN**

Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorhajosoknak és székeszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az előzetes gyomorteljesítés után 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szurómarhavásár.

Október 7. Felhajtott 477 drb élős borju, (közte 58 rugott.) Elsőrendű élős borjúkért 128-140 fillérig, kivételesen 142-150 fillár, középmínőségű élős borjúkért 110-126 fillérig, szilány és rugott borjúkért 68-100 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat élénk volt, az árak 6-10 fillérrel krgint emelkedtek.

Kőbányai sertésplacc.

Árjegyzés. Október 7. Hízott sertésárak. I. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 kg-on felül) 147-149 fillérig. fiatal közép (páronként 251-320 kg-ig) 152-154 fillérig. II. Magyar szedett: közép (páronként 240-280 kg-ig) 154-158 fillérig. Kőnyű (páronként 240 kg-ig) 160-164 fillérig. Sertéslétszám: 1910. év október 5. napján volt készlet 33870 drb, október 6. napján felhajtott 144 drb, október 6. napján elszállított 760 drb, október 7. napjára marad készlet 33254 drb. A hízott sertés üzletirányzata kellemes.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 7. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Vrbancz Károly adóhivatali segédet a petrinjai adóhivatalnál a X. fizetési osztályban való megbonyolása mellett adóhivatali ellenőrré a daruvári adóhivatalhoz és Navarra Pál vezérzeti adóhivatali gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté a petrinjai adóhivatalhoz, Molnár Gyula miskolci lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a miskolci pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez, Békési Gyula díjtalan pénzügyi számgyakornokot a nagyenyedi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétség mellé ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká a komáromi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez;

az igazságügyminiszter Zsiedy Gyula soproni országos fegyintézetit tiszti irnokot a budapesti országos gyűjtőfogházhoz helyezte át, Uray Árpád váci országos fegyintézetit díjmentesen a soproni országos fegyintézethez és dr. Udvardy Jenő rákospalotai ügyvédjelöltet a budapesti országos gyűjtőfogházhoz büntetőügyi fogalmazókká, végül Asóth László országos gyűjtőfogházi közfegyőrt, eddigi alkalmazása helyén, valóságos főfegyőrre;

a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Deák Julianna okleveles tanítónőt a petőczyi, Kurz Sándor okleveles tanítót a nagybattyáni, Rády Margit okleveles tanítónőt a vághashtali, Jeney Erzsébet okleveles tanítónőt a magyarlapadi, Csöky Gusztáv okleveles tanítót a pankotai, Szentirmay Gyula és Rózsa Aranka okleveles tanítót, illetve tanítónőt az óbessenyői, Imre József okleveles tanítót a belényesi, Márton Gyula okleveles tanítót a nagysemlaki, Ballay Jenő okleveles tanítót a zalaeszkai állami, Jaksa Mária okleveles tanítónőt a pest-újhegyi, Bazsó Károly okleveles tanítót a valealungai, Fábian Lajos okleveles tanítót az algyői, Lengyel Rezső okleveles tanítót a nagygyulási, Balogh Ida okleveles tanítónőt a gyulai, Dorogi Károly okleveles tanítót az apáthegyaljai, Lupán Mária okleveles tanítónőt a

nagyalmási állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetőleg tanítónökké nevezte ki

Áthelyezések. A magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Vidacs Aladár baranyavármegyei és Bodnár Zsigmond győrvármegyei segédtanfelügyelőket, továbbá Boldizsár Boldizsár turócsvármegyei és Pesthy Jenő háromszékvármegyei kir. tanfelügyelői tollnokokat eddigi minőségükben kölesönöshen, ezenkívül Nagy Mária nagypestényi állami elemi iskolai tanítót a lippai, Dobrossy Lajos sonkolyosi állami elemi iskolai tanítót a belényesi, Banyai János komáromi állami elemi iskolai tanítót a bárczai, Príncipe Ágoston aranyidai állami elemi iskolai tanítót a komáromi állami elemi iskolához, végül Pfeifferné Papp Gizella patóházi állami óvodnőt a szatmárnémeti II-ik számú állami óvodához eddigi minőségükben áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Stoczek Bruno szabaddai lakos Szászra, kiskoru Gutmann Dénes máramarosszigeti lakos Gálra, Klein József budapesti lakos saját, valamint József, Béla, Mária és Gizella gyermekei Kisre, kiskoru Glück Emi: ungvári lakos Gálra, kiskoru Moskovics Sándor és Gyula, valamint kiskoru Moskovics Aranka budapesti lakosok Merőre, Blumstok Károly budapesti lakos saját, valamint Andor Béla nevű kiskoru gyermeke családi nevének Bókora kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. Hódmezővásárhely polgármesteréhez rendőri állásra november hó 18-ig; a máramarosszigeti ügyészséghez díjnoki állásra október hó 20-ig; a pestvidéki törvényszék elnökéhez a ráczkevei járásbírósnál betöltendő irnoki állásra négy hét alatt; a dévai törvényszék elnökéhez a körösbányai járásbírósnál betöltendő végrehajtói állásra két hét alatt; a beregszászi pénzügyigazgatósághoz hivatal-szolgái állásra november hó 20-ig; a miskolci pénzügyigazgatósághoz fogalmazói állásra két hét alatt; dícsöntmártóni pénzügyigazgatósághoz az ottani adóhivatalnál betöltendő pénztárnoki állásra két hét alatt nyújtandók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

VIZÁLLÁS.

okt. 7. okt. 6. okt. 7. okt. 6.

Table with columns for location (Mn, Ónna, Tisza, Körös, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Ung) and names of candidates with their scores.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi huszonnegy óra a déli részeken volt helyenként eső, másutt az idő a nyugaton előfordult reggeli ködöktől eltekintve száraz és jobbára derült volt. A hőmérséklet maximuma Marosvásárhelyen 21 fok C, minimuma Tatrafüreden 1 fok C volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Száraz, nappal enyhe és éjjel hűvös idő várható.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, Hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmér-séklet max. min.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: PAJOS MATYÁS.

Advertisement for KULCSÁR SÁNDOR Bronzárú- és csillárgyár, featuring a chandelier illustration and text about lighting fixtures.

Large financial table titled 'BUDAPESTI ERTEKTŐZSDE' containing various market data, interest rates, and exchange rates.

KÜLÖNFÉLÉK.

Levél.

Merengsz-e még a csillagokba olykor,
Ha lelkekre is esendes éj borul? ...
Meggobban-e szíved felve, titkon,
Ha egy-egy csillag lobbanva lehull?

Hiszed még, hogy szebbre vál az élet,
Megasókol még halkan a remény? ...
... Oh! hisz' akkor százszor boldogabb vagy,
Mint, — hit, remény hajótöröttje: — én!

Zivuska Andor.

(Amerikai pap az idegenek ellen.) Az amerikai közvéleményt, mint newyorki levelezőnk írja, az az imádság foglalkoztatja, melyet Rev. James M. Murphy presbitériánus lelkész tartott a penszilvániai Oliphanton, egy magyaroktól, tótoktól, ruténektől, románoktól és olaszoktól sűrűn lakott bányatelepen, az egyik községi iskola fölavatása alkalmából. Rev. Murphy az új iskolát a következő imádsággal avatta föl, illetve áldotta meg:

„Ó, Mennyei Atya, Mindenható Isten, alázatosan esedezünk hozzád, hogy áldd meg és szenteld meg ezt az iskolát a tanítókkal és tanulókkal együtt, kik benne fognak tartózkodni és lakozni a bölcsesség lelke állandóan falai között. Nyissa föl a jóságos Uristen az amerikai asszonyok szemét. Lássák be, hogy nem hazafiasak, ha megengedik önző, fényűző életük által, hogy a nemzet iskoláit külföldi származású szülők gyermekei töltsék meg és ha eltűrik, hogy az amerikai otthonokban üres bölesök álljanak. Az Ur Isten nem fogja büntetés nélkül hagyni az önző amerikai asszonyokat, akik nem hajlandók benépesíteni ezt a köztársaságot egészséges amerikai gyermekekkel. Ó, ti amerikai apák, akik testileg gyondolgozókat magatokat, hogy szükségtelen vagyont hátrahagyásával örökithettek meg neveteket és hirtelét, éreztessé veletek az Ur, hogy néhány egészséges gyermeknél értékesebb vagyont nem hagyhatok örökségképpen ennek az országnak. Ti bennük fogtok élni és ők tibennek. Még holtan is élni fogtok. Kérünk Téged óh Atyánk, ne engedd a nemzet őseinek eme dicső örökségét idegenek és külföldiek kezébe jutni és értesd meg minden amerikai asszonnyal, hogy mint egy régi, jó népfaj leányai

kötelesek Isten és ember előtt benépesíteni ezt az országot értelmes, erényes és erős gyermekekkel, hogy azok Isten segítségével felszűrölve, — gy felsőbb rendeltetésű népfaj férfivá váljanak. Kérjük téled Urunk Teremtőnk, áldd meg őket a Te fiad, a Jézus Krisztus által, Amen.“

Es Rev. Murphy ma ünnepelt férfit Amerikában. A lapok nemcsak az imádságát, de az arcképét is közlik s mi több: vezércikknek róla. Nem csoda. Rev. Murphy az amerikaiak szívéből beszélt, mikor arra kérte az Istent, hogy ne engedje Amerikát az „idegenek kezébe jutni“ s ugyancsak az amerikai közérzésnek volt tolmácsolója akkor mikor azért könyörgött az Istenhez, hogy értesse meg az amerikai asszonyokkal, „hogy mint egy régi, jó népfaj leányai kötelesek az országot benépesíteni értelmes, erényes és erős gyermekekkel.“

(Hol van a szerencsés feltaláló?) A francia főváros népszerű rendőrfőnökének, Lepine-nek, mindenre kiterjed a figyelme és minden jó ügy számára van a szívében szeretet. Neki jutott eszébe az is, hogy Párisban egész csomó olyan találatum tengődik kicsinyes nyomorúságban, akitől ötletes, jó dolgok is származhatnának, ha a homályból előkerülhetnének. A derék rendőrfőnök tehát megalapította a felfedeztetlen felfedezők versenykiállításának intézményét, amelyet az ő nevével nevezett is el a párisi utcanyelv. A „Concours Lepine“ minden esztendőben sok kuriózzal, sok érdekességgel, de néha igen komoly értékekkel is szolgál, amelyeket aztán a kiállítás zsürije minőségük és értékük szerint jutalmaz különböző kitüntetésekkel. Az idén szintén akadt a felfedeztetlen feltalálók között jutalomra érdemes. Egy bányatársaság modellje kellett szakkörökben olyan komoly érdeklődést, hogy igen nagypénzű gyárosok valószággal versenyeztek a találmány gyakorlati értékesítéséért. Lepine roppant örült, hogy egy ismeretlen értéket megint kibányászott a mélyből és azonnal elküldött a feltaláló lakására, hogy magához hívassa. A küldönc azonban azzal tért vissza, hogy az illető már egy hete eltűnt a lakásáról, ahol nem tudott fizetni s azóta nem tért vissza.

Hát most hol lehet az a boldogtalan? — mérgeledött Lepine. Nem soká tépelődött azonban, hanem nekifutott és egész Páris felhajtatta detektívjeivel a feltaláló miatt, akit végre meg is találtak egy hid alatt, a traverzek között, ahová bekvártélyozta magát. Éppen aludt a szerencsétlen flótás. Mikor közölték vele a szerencsésjét, majd megbolondult a boldogságtól. Elmondta, hogy már egy hete nincs lakása, a hid alatt aludt egy-egy

órát. Nancyból jött fel a találmányával, amelylyel pénzt remélt szerezni. Felesége és gyermeke nyomorogva várják Nancyban a jó hírt. Már tegnap vízbe akarta magát ölni nyomorúságában. Erről azonban most már természetesen szó sincs. Lepine maga mutatta be a feltalálót a gyárosnak, aki rögtön pénzt adott a hálálkodó embernek, hogy a külsejét rendeztesse és hogy végre egyszer ismét jól lakjon. Rögtön szerződést is kötött vele a találmány kihasználására. Fele haszorban állapodtak meg. A tulboldog ember legelső dolga az volt, még mielőtt maga egy falatot evett volna, hogy a postára futott és 1000 frankot küldött Nancyba a feleségének táviratilag, hogy a gyermek és a szerény, nyomorgó asszony is vele egyszerre élvezhesse a nagy szerencse boldogságát. Ez a derék ember tehát igazán megérdemli a szerencsésjét.

(Villámcsapás a szabadban.) A francia mezőgazdák és mezőgazdasági iparúzó lapjában olvassuk az alábbi érdekes összeállítást: Szabad mező: zivatar alkalmával ha állunk, de különösen ha futunk, ki vagyunk téve a villám ütésének. Minden kiálló fa, torony, egyedül álló épületek csúcsai szintén emelik azt a potenciál-különbséget, mely a felhő és a föld között fennáll. Maga a nagy területű erdő belseje kevésbé veszélyes, de igenis az erdőszélen futni vagy járni nem tanácsos. Érdekes megfigyelni, hogy a szabadon tanyázó nomád emberek, azonkívül a gazdaság pusztán élői: a pásztorok, csöszök, csikósok a közelgő zivatar idején tüzet gyújtanak, de nem száraz anyaggal, hanem nedves ággal és gallyal fedik be a tüzet, hogy nehéz szinü, göztartalmu füst szálljon az ég felé és helyesen vélekednek, hogy ezzel a villámütés ellen kellően meg vannak védve. Ezt a babonának látszó szokást az új kutatás igazolta. A füst és az égési termék, különösen a füst páratartalma csökkenti azt a feszültséget, mely szükséges, hogy a villám a levegőt átüttesse. Végéreményében tehát a házak füstölő kéményei lassu, de biztos leszerelők a villámok. A nagy városok óriási területén füstölő számtalan kémény magyarázza az aránylag kicsiny számú villámütést. Még a gyári kémény is a villámhárító mellett füstölőgésének köszöni azt, hogy a villámcsapás oly ritkán üt beléje. 1000 templomra csak átlag 0.3, 1000 szőlőmalmra 8.5, 1000 gyárkéményre 0.3 villámcsapás. Igaz, hogy a gyárkéményt rendszeren villámhárító is védi. A városi villámütések statisztikája még a gyárkéménynél is kedvezőbb. Zivatar idején tehát tüzet gyújtsunk, ha szabadban vagyunk, a tanyai házakban meg a kemenczét gyújtsunk be.

LIRA HERCZEGNŐJE.

— Regény két kötetben. —

IRTA: W. ROBERTS.

110

Tricotrin kezében tartotta a bizonyítékokat, melyek felfedezésével elszakíthatta volna egymástól örökre a szerelmes párt.

De — miért árulja el őket? Ettől a gondolattól mindig úgy megrezzent, mint mikor valaki orgyilkosságra gondol.

Eddig mindig az igazság utját követte s valótlanul soha nem hagyta el száját. Most érezte, hogy meg kell tagadnia önmagát, mert a valószággal két szívet öl meg.

XXXIV.

A Lira-kastély egyik virágokkal, arannyal és ezüsttel díszített szobájában állott egy szép asszony mereven, minden halk zörrenésre figyelve, mint az üldözött vad, mely már érzi vesztét. Az Eumenidák szobrának megalkotója nem faraghatott volna tökéletesebb művet.

Egy grófi kastély egyik szobájában két férfi állott egymással szemben.

— Azt mondd, hogy hazugság, amit mondok? — kiáltott a fiatalabbik. — Hát te magad nem tudsz semmi hasonlatosságra visszaemlékezni? Kérdezd csak meg őt magát, hogy vajjon hazugság-e az, amit most közöltem veled? Ő volt az, aki alamizsáná nőtt fel, aki elfogadta az én ajándékaimat, aki megfordult annak az asszonynak a hajlékában, akit a világ Coriolis néven ismer. Kérdezd csak, s figyelj meg, hogy mit felelnek reá szeméi, ha az ajkak nem is ejtenek ki áruló szót. Kétségkívül ő herczegnő, s a világ bámulatának szépsége révén jogos központja és talán nincs is büszkébb nő nálánál. Azt mondtad, hogy akar feleségedd

lenni? Azt elhiszem, de akkor becsületének fehérsége vetekedjék a frissen esett hóval. Hogy álmodtam mindezeket? Oh, csak kérdezd meg tőle és kérdezősködj neve után is. Mit gondolsz, meg tudja mondani? Nekem nincs mitől félnem, én munkámban biztos vagyok. Ő az a lelenez. Nos én, én gondolva arra, hogy becsületeden nehogy felt essék, utánna kutattam mindennek, s egy órával ezelőtt jutott mindaz tudomásomra, amit neked elbeszéltem. Férje révén herczegnő lett; a világ meghódolt előtte, mint egy királynő előtt és most te el akarod venni feleségül. De azért ő mégis csak Brunó Madelon! A világ ismeri ezt a nevet és az anyját nem tartja eléggé poetikusnak. Brunó Madelon a leány. Lira herczegnője lett s Madelonnak az anyja — Coriolis.

XXXV.

Az éjjel lassan akart elmúlni s a sötétség már a kora reggeli órákban is tartott. A férfi még mindig ott állott a szoba közepén s nem törődve semmivel, ami körülötte történt, összeszorított fogakkal, fehér arcczal bámult a semmiségbe.

Mikor az első napsugarak belopódtak a kis padlásszobácska ablakán, egy karesu asszony árnyéka futott el szeméi elől.

Tricotrin összerázkódott, mintha nehéz álomtól szabadult volna meg.

— Tehát igaz? — kiáltott. — Oh, istenem, tehát igaz?

Hangja érezetlenül esengett, arca fakó volt s szeméből eltűnt a fény. Láttá ismét az előkelő nőt, aki pompásan ékített teremben áll, haját s nyakát gyémántok ékítik s környezete hajlong körül. Tehát mindez a pompa és színezveleg mérges, pénzvágyó lelkének, szép arceocskájának s ügyességének eredményei.

— Vajjon igaz? — kérdezte a nő a kezét Tricotrin karja alá dugva.

— Mi igaz? — kérdezte Tricotrin, hogy időt nyerjen a feleletre, mely reszkető ajkairól nem akart előtörni.

— Ön tudja jól, ön tudja minden bizonynyal, — kiáltott a nő. Ha csak álom, vagy lehetetlen hazugság volna, akkor nem nézne így szánakozóan a szemembe. Oh, nézen reám és mondja azt, hogy semmi sem igaz belőle.

Gyöngéden hozzámúlt, mint gyermekkorában, mikor kedveskedni akart neki. Tricotrin beszédéből halálos fájdalmat érzett ki.

Tricotrin nem nézett reá, hanem kibámult a sziürke reggeli égre, mely bekandikált a szoba ablakán. A nő megértette ezt a hallgatást, a szomorú feleletet.

Feje megcsuklott, s úgy terült el a padlón, mintha megszünt volna élni.

Tricotrin felemelte s egy szófára fektette.

Haja kibomlott s kezei erőtlenül lógtak. Tricotrin melléje térdelt s szemében végtelen szeretet tükröződött vissza.

A szerencse óráiban a nő megfeledezett róla, s most, mikor a szerencsétlenség utólérte, mégis visszatért hozzá. Meg volt boszulva.

A szobácskában mély esőnd uralkodott. A város még pihent az előbbi nap munkája után, hisz a nap csak éppen az imént lövelte szét sugarait. Az éj arnyai még mindig körülbegették az álétan fekvőt.

A nő hirtelen felemelkedett s mereven bámult Tricotrinra.

— Tehát igaz? — kérdezte ismét. Tricotrin nem felelt, csak szánalommal tele gyöngédséggel simogatta meg homlokát. Ez a némaság mindent elárul, nem kellett hozzá magyarázat.

— Oh Istenem, — sikoltotta a herczegnő. — Miért nem hagyott meghalni gyermekkoromban!

(Folyt. köv.)

8.
a déli
a nyu-
száraz
imuma
rafüre-
6 vár-
Hőmér-
séklet
max.
min.
17 2
20 5
13 5
17 3
15 4
15 6
14 7
15 10
14 10
14 12
14 10
15 18
17 7
16 9
16 3
17 7
17 5
16 5
12 2
13 3
15 4
12 6
17 15
15 10
18 6
15 9
15 10
16 12
16 12
16 12
14 10
OR
nyár
9-11
44
záró
nyam
Áru
477
472
446 50
980
597
1400
526
315
767
409
310
117
1200
356
420
408
781 75
425
81 50
33
541
13 40
20
20
89
41 50
54
62
68 50
542
280
116
11 45
19 11
23 54
117 72
95 47
2 55
95 80
199 50
340 72
117 72
94 80
95 80
255 50

SZINHÁZAK.

Szombat, 1910. október 9-én.

M. KIR. OPERAHÁZ

Elektra.
Tragedia 1 felvonásban. Irta: Hoffmannstahl Hugó. Fordította Váradi Sándor. Zenéjét szerelte: Strauss Richard.

Személyek:
Elektra V. Krammer
Klytaemnestra Fodor A.
Chrysothemis Sebeők
Aegisthos Arányi
Orestes Szemere
Orestes nevelője Kornai
Usztyahordozó Dömötör I.
Hatal szolga Kertész
Óreg szolgáló Karpát
Valent
Caslédek Vardi M.
Bertis
Szilágyiné Payer

Kezdetek 1/2 8 órákor.

VIGSZINHÁZ

Ösüti szívem!

Bebört 3 felvonásban. Irta: Homéguin és Veber. Fordította: Mérei Adolf.

Személyek:
Mentőel Vendrey
Izabella Haraszthy
Balvite Pally R.
Prudence Kiss Irén
Mirette Kornai B.
Charles Amadée Tapolczay
Savinién Ferenczy
Richard Tanay
Clackson Szersény
Barruche őrnagy Tihanyi
Panler Sarkady
Rendőrbíró Bárdy

Kezdetek 1/2 8 órákor.

NEMZETI SZINHÁZ

Ghiberti gróf.
Színmű 3 felvonásban. Irta: Farkass Pál.

Személyek:
Gróf Riedenfels Odry
Gessmann Gyenes
Ghiberti gróf Somlay
Torleoni Horvát
Redari Hajdu
Caralla Karaszeghy
Ubaldo Fehér
Sandeki Rózsabegy
Tabornok Bartos
Főhadnagy Balassa
Szadás-hadbíró Horvát
Haunagy Mészáros
Első olasz Kürthy
Második olasz Atonyi
Harmadik olasz Rajnay
Val-Ollio báróné K. Hegyesi M.
Bianka Paulay

Kezdetek 1/2 8 órákor.

Fővárosi Városligeti Színház

Gyöngyi Izsó felléptével.

A pesti háziur.

Enekes életkép 4 felvonásban Irta: Rutikay György.

Személyek:
Gelbgieser Gyöngyi
Erdey Juliska Hudacsok N.
Holló Endre Szalay
Varga Tamás Kabók
Irma Hidy I.
Molnárné Veszpréminé
Halmos Lajos Fekete
Lantos Menyhért Kellér
Hajdu Róza Kelemen E.
Jozefa Dalláné
Jócsi Rummy I.
Garas János Bihary

Kezdetek 1/2 8 órákor.

A nm. v. és köz. miniszter elismerő leiratával kitüntetve.
Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső FOGORVOSI INTÉZETE
áthelyezve: **Károly-körút 3. sz. alá.**
Fájós fogak meggyógyítása Szájpadlás nélküli műfogak, Tartós fogtömések, aranyhidak, koronák, Foghuzások (átutásban is.) Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése. Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkát.

Royal Cabaret
Erzsébet-körút 31. szám.
Telefon 110-22. Telefon 110-22.
Minden éjjel 12 órákor
az októberi új tánc és ének műsor.
Főlépnek: Heléne Hertba, La belle Tribby, La Malino, Marga van der Aue, Mlle Vallon, Djella, Hella Bresina, Winnie Maceo, Sisters Elkins, Heléne Friedrich, Poldi Fürst, Anna Christensen, Sacha Trost, Szép Ersei, Váradi Adél, Ligeti Mariska, Mezei nővérek, Morvai testvérek, Lola Lolotta, Antal Irén, Hölgyi Jolán, Perényi Nusi stb. stb. — Kultó Vincze és zenekara. Bal Mabille. Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, azontul nincs belépődíj.

TROCADERO
NEMZETKÖZI CABARET
Telefon VII., Király-utca 77. sz. Telefon 15-10.
1910. október hó 1-től kezdve
!! teljesen új szenzációs műsor !!
Tolander de Basch grófnő saját eredeti műsorával.
Foska és Willy átváltozó táncművészek.
The 3 Sisteser Allison!
Neumann Annie soubrette Burg Henrik humorista Lidia Korinska diszuse
Toto Ruffat Bey! Kovács Andor teljesen új műsorral.
Heidel Váradi Elza
Hetényi Heidelberg Albert zeneszerző műsorával, zongorán kísért a szerző. — Pénztárnnyitás 5 órákor. Kezdetek 1/2 8 órákor. Jegyek előre válthatók Zipsér és König zeneműkereskedésében Andrássy-ut 4. sz.

Fővárosi Orfeum
VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann irányítg. **A REKORD-MŰSOR.**
OY-RA (Wojoseszko.)
fenomenális apache-négyesükben.
JENNINGS-BRAY metamorfózista
Fregolia Gobert Belling
átváltzó-művész. „éneklo” szamarával.
LILIAN HERLEIN amerikai operette-diva.
Vindobonas Tina di Rona
zenei excentrikusok. stb. stb.
Kezdetek 8 órákor.
Elővetél 10-1-ig és 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Mészáros I. Táncz-intézete
Wesselényi-u. 32. Telefon 151-76.
Joghallgatók, különösen volt kollegáim részére előnyös feltételek.
Hivatalos órák délután 1/24-től este 10 óráig.

!! Üzletáthelyezés !!
IV., Károly-utca 2. sz., a 20 év óta fenállott
bőrbutor szak-üzletemet
mai napon IV. ker., Semmelweis-u. 7. sz. alá helyeztem át.
Kérem továbbra is nagyérd. tiszt. megbízóim és veövím szives pártfogását.
Kendi Antal.

EDISON MOZGÓFÉNYKÉP VÁLLALAT R. T.
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 21.
Telefon 64-20. Telefon 64-20.
Minden villanyvilágításra berendezett lakásban és helyiségben tartható
Házi mozgófénykép előadás
Egy előadás díja K 50
A legkedveltebb otthoni szórakozás :: Megrendelhető telefon útján is

MEGELŐZŐT MÖSKOVITS ANATOMIAI-CIPŐGYÁR
MAGYVÁRAD. - BUDAPEST
FŐKÖNYV-TELEP
RÁKÓCZY-ÚT 6
NAGYMEZŐ-UTCA ÉS ANDRÁSSY-ÚT SÁRK.

MAGYAR-HORVÁT TENGERI GŐZHAJÓZÁSI R.-T.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume-Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Gravosa (Ragusa), Curzola, Castelnuovo és Cattaróig. Az utazás tartama Gravosáig csak 20, Cattaróig csak 24 óra.
Fiume-Velence: hetenként hat gyorshajó-összeköttetés.
Fiume-Ancona: hetenként három gyorshajó oda és vissza.
Ezen gőzök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velencében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak és pedig Róma, Napoly, Bari, Brindisi, Bologna, Milano stb. felé.
A gőzhajók modern kényelemmel, hátfűtéssel, kitűnő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak berendezve.
Bővebb felvilágosítást nyújt a **Központi Menetjegyrede, Budapest, (V., Vigadó-tér 1.)** és annak összes magyarországi fiókirodá.

XVII. évfolyam.
Somogyi Mór
zongoraművész,
államilag képesített okleveles zenetanár igazgatása alatt álló
ZENE-Konzervatorium
(akadémiai előkészítő-tanfolyamokkal)
Budapest, VII., Erzsébet-körút 44.
Beiratások naponta 9-6-ig.
Az ország legelőkelőbb művész-pedagógusai.
Államilag diplomált tanárok.
Telefon 63-45. Telefon 63-45.

Heti műsor:

1910. október hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Várszínház	Uránia
9 Vasárnap — — este	Lohengrin	A kaméliás hölgy Ghiberti gróf	Taifun Beu emans k. a. házassága	A koncert Karenin Anna	Luxemburg grófia Balkáni hercegnő	A muzsikuscány Vera Violetta A pesti háziur	Táncos huszárok Vera Violetta A hajótörött	—

SZINHÁZAK.

Szombat, 1910. október 9-én.

VARSZINHÁZ.

A titok.

Vígjáték 3 felvonásban. Irták: Wolff Pierre. Fordította: Fáy J. Béla.

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Először:

Karenin Anna.

Dráma 4 felvonásban. Irták: Tolstoj Guirand.

Személyek:
 Karenin gróf: Szabó Gy.
 Anna, a feleség: G. Körtész E.
 Opolonszki herceg: Kertész
 Wlonszky gróf: Góth
 Magyarázó gróf: Mészáros G.
 Chorbatzky herceg: Réthelyi
 Serbuhovszky herceg: Pártos
 Levin: Papp
 Kitty: Tóth I.
 Twerszkó hercegnő: Csatai J.
 Noriszone grófné: Hirmath I.
 Szomatov: Huszár
 Szomatovné: Zala K.
 Jachvin halnag: Vándori
 Makholm: Szuroczy
 Tábornok: Dobi
 Nasztin: P. Tárnoki G.
 Szergeusz: Lakos V.

Kezdete 1/2 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Nincs előadás.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Irták: Frederick Lonsdale és Francke Curson. Zenejét szerzte: Rubens A. Pál.

Személyek:
 Stefánia hercegnő: Petráss Sár
 Sz. rglusz: Király
 Borics miniszter: Császár
 Zsófia: Kormos I.
 Hein: Latabár
 Blaz: Rátkai
 Megda: Várdi III
 Heinrich pincér: Poross
 Olga udvarhölgy: Szalai M.
 Hadnagy: Pethő

Kezdete 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII., Erzsébet-körút 31.

Este pont 8 órakor
Legelsőrangú színház- és varieté előadás
A palatinus lánya
 Ascher Leo nagy operette (Vezényli a szerző.)
Pán szerelme
 Zerkowicz scenirozott dala
A pót imaház
 Szép Ernő új cirkusztrefája
Francia négyes
 Maurier jelenete
Az inspekciós szobában
 Lunzier bohózata. A hídnál Zenes bluet. Else Kupfer, Goddin, Szalontai, Szécsi, Németh T., Palasthy, Solti, Sarkadi, Barsony, Tibanyi és a többi októberi attrakció. Vasárnap, október hó 9-én két előadás, d. u. 3/4 és este 8 órakor.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
 Kezdete 1/2 9-kor: Kezdete 1/2 9-kor:
 Ujdonság! Ujdonság!
Már megint főznek!
 és
Berta mindent vállal!
 Bohózatok. Irták Glinger és Taussig, ford. és átd. Steinhardt.
Steinhardt Hunyadi és Szöke Szakáll
 teljesen új műsorral, és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadás kezdete 1/2 4-kor. Éjféltől reggel 5 óráig a télikertben cabarett cigányzene. Belépő díj nincs. — Jegyek d. e. 10-11-ig és délután 3-6-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytözsdejében, Andrassy-ut 29. és a Hungária fürdőben.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
 Telefon: 14-22. Telefon: 14-22.
 Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.
 Az előadás kezdete 1/2 9 órakor.

11 órakor! Ma Ujdonság!
„Grenzverlegenheiten“
 Jelenet egy pályaudvaron. Francia eszme után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Manó.
 Ezt megelőzi 9 1/2 órakor
„Benősülés“
 Vidéki társadalmi életkép. Irták: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
 Jegyek elővételben: Folies Caprice, Révay-utca 18. d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Konti, különlegességi tözsde Andrassy-ut 29. és Széchenyi nagytözsde Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-es emeleti „Casino de Paris“-ban a világ legelső ének- és tánc-attrakciói fellépő.

Legdivatosabb csipkebluz K 5.-
 posztóbluz K 3,90
 selyembluz K 12.-
 és teljebb.
KUNZ ÁRUHÁZ Deák Ferenc-
 utca 10. sz.

Kiváltunk
ZÁLOGBAN
 levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
 Budapest, IV., Párisi-u. 5.
 (Főpostával szemben.)

Nem kell félni a kolerától!

Ezt hangoztatja minden hatósági figyelmeztetés, minden orvosi czikk, hangsúlyozván, hogy az aggodalom érzése koleraveszély idején mily ártalmas. Nos, a kolerától csakugyan nem kell félni, mert a

DIANA

sósborszesz

mint fölötte értékes

fertőtlenítő

SZER

megakadályozza a ragály terjesztését, amennyiben

elpusztítja

a kórokozót

bacillusokat

és elsőrangú szájjöblögő szer, ha néhány csepp vizbe töltünk belőle. Kapható mindenütt. Postán legkevesebb 6 üveg szállítatik utánvétellel. Minden üvegnek plombálva kell lennie és minden üvegen rajta kell hogy legyen e két szó:

DIANA

sósborszesz.

Erényi Béla

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5. sz.

Ára egy üvegnek: 44 fillér.
 Egy nagyobb üveg: 1 korona
 10 fillér. Egy legnagyobb üveg:
 2 korona 20 fillér.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Ma szombat, este 8 órakor
Parádés színházi és varieté műsor.
 Először lép föl

Varjas Antal

Kukó Vincze cigányzenekarával.

Else Kupfer a berlini Reinhardt társulat kitűnő tagja mint dísz. A palatinus leánya Ascher Leo pompás operettje. Szalontai, Németh, Viola, Palasthy, Barsony, Cobor, Csabay, Seress, Fabián, Lugosi, Kis Bella és még 52 szereplő. Az inspekciós szobában Lunzier bohózata. A pót imaház Szép Ernő új cirkusztrefája. Pán szerelme Zerkowicz új scenirozott dala. A hídnál Zenes bluet Gilbert Goddin A kacagó ember. Francia négyes Maurier jelenete. — A kávéház márványasztalánál Zerkowicz scenirozott dala.

Solti, Széchy, Sarkadi új szólókkal.

La belle Trilby, Dijella és az összes októberi attrakciók. Kitűnő vendéglő, mérsékelt árak Minden vasár- és ünnepnap 2 előadás: délután 3/2 órakor mérsékelt, este 8 órakor rendez helyarátkkal.
 A télikertben éjfélok Royal-Cabaret. 31 új tánc- és ének-attrakció. Ball mábillé, ének, tanomulatság és cigányzene hajnali 5 óráig.

A CAIRO kávéházban

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR.

mától kezdve mindennap délután 5-től 7 óráig és este 9-től 11 óráig

GOBGEKÉ francia quartett HANGVERSENYEZ.

TOST és MOLNÁR

kereskedelmi, díszítő- és tájkertészete

BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.

Elvállal ablak és erkélydíszítéseket. Kertek, parkok tervezését, alkátását, fenntartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden szakba vágó munkát. :: :: ::
 Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
 Külső telep: Gyarmat-utca 25.

ÖN BEREL KIDOB

egy ócska zongorát vagy pianót és zongorája nélkül.

HA FIZET

havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb érzékszervekkel szerelt zongorát vagy pianót, nem ír alá váltót, nem állít kezést, nem kötelezette bankszövetkezetnek és idevel mégis tulajdonosa lesz a zongora. — Ilven Ideális szöved, liberális módon kapható kizárólagos árak

„MUSICA“ részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)

zongora eladási és kölcsönzési telepén.

Eufon töltés nélküli legtekélyesebb gramofon- és művész-
lemezek fölszerelésével.

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.

(Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
Telefonszám: 4-31.

Zongorák beoszerelése, javítása, hangolása legköltségteljesen.
Fentl. rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

Magyar Lányok

Képes hetilap fiatal lányok számára.

Szerkeszti: TUTSEK ANNA.

Fiatal lányoknak legnevezetesebb megfelelő olvasmányt találni és ebben a tekintetben szinte egyedül áll Tutsek Anna lapja a Magyar Lányok, melynek minden sora fiatal lányok számára íródik. Regényei, novellái és versei kitűnő íróink tollából kerülnek ki és olyan cikkeket is találunk még a lapban, amelyek szinte észrevétel nélkül, de mégis az iskola hivatását szolgálják. A háztartás sok sok apróbb-nagyobb titkaiba vezet be már most is a Magyar Lányok a jövő gazdaságát, akik amellet egész garmadával kaptak lapjukban a szórakoztató olvasmányokat is. Az új évnegyed október 1-én kezdődik.

Előfizetési ára negyedévre 3 korona.

Mutatványozatot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrassy-ut 10.

Gummi-halhollyag óvszer • **Uterus-sprai** • **Pessar-Ocl.**

Nakira törv. védett, valódi indiai paragummi férfikulonlegesség tuczatja 12.—korona, 3 tuczatnál 20% engedmény.

tuczatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tuczatnál :: 20% engedmény.

feltétlenül megbízható női fecskendő különlegesség 14 korona.

orvosilag rendelve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. 3 darabnál 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb. VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszkrétan küldünk.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR

PONTOS CZIMRE ÉS A VÖRÖS KERESZTRE ÜGYELJÜNK.

BIDET 10, 16, 20, 24 K. VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Sneidig egyenruhák

legjutányosabban

Blum Sándor

elsősorú egyenruházati intézetében ::

Budapest, IV. Váci-utca 15

BUTOR

részletfizetésre

olyan árban, mint készpénzvételeknél, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Minden bankbeszedésként nélkül, s ezáltal elesik minden kamat. Felvilágosítással szolgál.

LISZT ISTVÁN BUDAPEST, most IV., Kristóf-tér s. I. em. butor-raktárban. Több mint 500 képpel ellátott árjegyzékünket bárkinek 60 fillér ellenében franko küldjük.

Csuz, Kőszvény?

A ZOLTÁN-féle csuz és kőszvény elleni kenős már nehányszori bedörzsölés után elmulasztja a kínzó hasogató fájdalmakat.

ÜVEGJE 2 KORONA.

Zoltán gyógyszerárban

BUDAPEST, V., Szabadságtér.

Szőlőoltványok

szőlővesszők és finom érmelléki borok beszerzésére legmelegebben ajánljuk a legjobb hírnévnek örvendő

SZÜCS SÁNDOR FIA

szőlőtelepét Bihardioszegen.

Képes árjegyzéket tanulságos tartalommal ingyen és bérmentve küld a ország. Ezen árjegyzéknek egyetlen házból sem szabadna hiányozni, mert sok mindenképp értékes dolgot tartalmaz. Tehát senki el ne mulasztja egy levelezőlapon kérni.

Készlet: 3 millió.

Olcsó és pontos kiszolgálás. Több ezer elismerő levél.

Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festetnek

Maltenberger Béla ruhafestő-gyárában **Kassán.**

BUTOR készpénzért és részletre.

Nem kell banknál törleszténi és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebéd-, uri- és szalonberendezések, óriási választék, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BÓDOG butornagykereskedő

Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

A Vállalkozók Lapja

és annak német kiadása a

Der Bauunternehmer u. Lieferant

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, VII., Erzsébet-körút 8. sz. alatt van.

E szaklapokra, melyek Lakatos Lajos, Komor Marcell építő- és Sós Izor szerkesztésében jelennek meg és XXXI. évfolyamukat járják, azzal hívjuk fel a vállalkozók, mérnökök, építésszerek, építőmesterek, rajzolókat, szállítók, gyárosok, építőiparosok, fakereskedők, munkavezetők, szakmányosok és bérlok figyelmét, hogy a lapokban jeles szakcikkeken kívül közlölve vannak az országban fölmerülő összes építkezésekre, szállításokra, bérletekre és adás-vételekre vonatkozó árjegyzékek és árverések: a vasutvállalati, vízépítési hírek: a mérnöki és általában a technikai szakba vágó mindennapi tervpályázatok. Előzetési ár akár a magyar, akár a német kiadásra egész évre 20 K. félre 10 K. — Előzetni lehet minden postahivatalnál, valamint nevezett lapok kiadóhivatalában. Pompás vaszonkötésben mintegy 1000 oldalon, elsőrendű szak-erők tollából eredő közleményekkel, körülbelül 70.000 hiteles építőipari czimrel a legutóbb megjelent

Vállalkozók Évkönyve és Czimtára

10 koronaért ugyancsak a lapok kiadóhivatalában kapható.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszerű és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindenemű

nemi betegségét

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férfiúi gyengeségnél (impotencia) még öregebb egyéneknek is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszerek.

Rendelés délelőtt 9—3 ig, és este 6—8 ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Áltjóróház, a Pannónia szállóval szemben.)
Lépcsőházi bejárat. Külön várószobák.

Magyar Királyi Államvasutak budapest—balparti üzletvezetősége.

40802/III. sz.

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhírré teszük, hogy a kereskedelmiügyi magy. kir. miniszter ur ő nagyméltósága a budapest—ezegledi vonalon fekvő Pusztaszentlőrinczi nyaraló és Pusztaszentlőrinczi kavicsbánya állomások nevét

Pestszentlőrinczi nyaraló

és Pestszentlőrinczi kavicsbányára, valamint a budapest—lajosmizsei vonalon fekvő Kispest—Pusztaszentlőrincz állomás nevét

Kispest—Pestszentlőrinczre

változtatta meg.

Ezen névváltoztatás folyó évi október hó 1-én lép életbe.

Budapest, 1910 október hóban.

Az üzletvezetőség.

Szenzaciós ujdonság!

Stubnyai Fenyő Sósorszesz!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Hűlésből eredő összes bántalmaknál, úgymint: reuma, csuz, kőszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitűnő hatású. Hatás és jószágban fölműlja az összes eddigi sósorszesz-készítményeket. — Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósorszeszt. — Hat üveg rendelésnél portómentes szétküldés a készítői!

DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafürdő.

Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

FOGAK

3 koronától szájpádlás nélkül, győreltávolítás felesleges, aranykoronák és tartós fogtömések foghúzások érzéstelenítéssel. — Vidékiek 12 óra alatt kielégítenek. **Régi hasznavehetően fogsort hasznavehetővé alakított.**

Dr. HEGEDÜS JAKAB fogorvos

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 44.

Rendelés egész nap. Részletfizetésre is. 10 évi jótállás és fájdalom nélkül kezelés, tartós fogtömések 8 korona. Vidékről beküldött műfogak még aznap javítva vissza küldetnek.

ÉLŐESZKÖZÖK

EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL.

DISZTÁRGYAK ALKALMI AJÁNDÉKOK

A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPE

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.sz.

VIDÉKI MEORENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOM.

ÁRJEYZÉK 2000 PÉNZTEL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

TITKOS BETEGSÉGEK.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban fel-felül sok az olyan ember, akinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkorai könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi óvatra vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magas tiszti hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos híri intézete (Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett, a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, húgycső-, hólyag-, idég- és hátgerinczbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbajait, magömlést, elgyengült férfierőt (impotenciát), kezdődő elmezavart, aranyeret, sörveket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségét. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármi oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak leveleire kimerítő titoktartó választ (a levélbe csak válaszbélyeget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10—12 ig d. u. 3—5 óráig, (vasárnap déli 12 ig.)

Czim: dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Rákóczi-ut 10. Lakás november 1-től IV., Múzeum-körút 13.

+
 rendelve
 8, 11 kor.
 3 darabnál
 kedvezmény.
 24 K.
 IT 32.
 mben.

y?
 kenőcs
 ulasztja
N.A.
ban

—balparti

kereskedo-
 eltősága a
 tászentlő-
 viesbánya

mint a bu-
 est—Pusz-

er hó 1-én

zetőség.

szesz!
 ebből eredő
 vény, fog-
 ban fölül-
 — Kérje
 üveg ren-
 l:
 nyafüldő.
 rona.

il, győ-ér-
 koronák és
 okk érzés-
 óra alatt
 mavche-
 lakitok.
gORVOS
 kőrut 44.
 évi jótál-
 tómesek 8
 va vissza.

GEK.
 korban fel-
 testnedvei
 nyelműség
 illemi ere-
 ugy lehet
 ismeretes
 esokat tud
 etleg már
 ajt meg-
 z. Kórházl
 (Budapest,
 itoktartás
 rása nél-
 ok év óta
 kóros se-
 ajokat, az
 elgyengült
 aranyeret,
 női nemi
 ön váróte-
 knál fogva
 en adnak
 lbe csak
 elés befe-
 natra min-
 szükséges
 ndelés na-
 déli 12-ig.)
 eczialista,
 mber 1-től

Alkalmi vételt

ajánl még és Enom

butorok perzsa-szőnyeg csillárok-ban

Erdélyi tőmör

keményfa háló-szoba

Áll: 2 ruhaszekrény, 1
 ág, 1 éjjeli szekrény,
 1 mosó vörszár-
 ványval és tükörrel.
 Elsőrendű kőműv
 ka 3 évi jótállás mellett **csak 145 ft**

Nagy Zsigmond

Lázár-utca 3.

Bazilika közelében (Saját ház.)

Vételkényszer nélkül Mindenkinék meg-
 tekintem ajánlatom.

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók...

Kiadók 1. 2. és 3 szobás lakások mellékhelyiségekkel modern épületben...

Tisztviselői kölcsönt köztisztviselőknek és katonatiszteknek előjegyzéssel...

Fodrászó ajánlkozik házakhoz. Dohány-utca 54. ajtó 23.

Nevelőnőket német, francia, angolokat zene nyelvismerettel, bonneokat azonnali belépésre...

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra...

Mézédes téliszőlő postakosaraként 3.-, mázsánként 48 kor., téli fajtalmát 30, nemes birsalmát 20...

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenteseket ajánl olcsó áron...

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.-; sólében K 7.-

A gyakorló gyorsírók Társasága gyorsírási (Gabelsberger-Markwits rendszerű) és gépirás magyar és német tanfolyamaira...

Meghülésből származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát...

Veres atonya befőtt, szépeességi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítéssel, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi...

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50 Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Kézimunka hímzésekhez, butorhoz, függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi...

Parlamenti gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! - Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. - Telefon 64-68. Beiratások egész napon át.

Az ATHENAEUM Irodalmi és nyomdai r.t. kiadásában most jelent meg:

KELEMEN BÉLA áll. főreálisk. igazg.

NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

Ez a hézagpótló munka a német nyelv különösebb nehézségeiben, kétséges eseteiben páratlan tanácsadó. A német nyelvvel foglalkozó magyar embert mindenkor kisegíti zavarából, ha valamely szónak helyesírására, nemére, ragozására, használatára nézve keres utbaigazítást.

Ára füzeve K 1.40

Kapható minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó területén (Athenaeum, VII., Rákóczi-út 54.).

GLOGOWSKY és TÁRSA, Andrássy-ut 12. és Révay-utca 6. szám. 28644

Részletvitelajdonosok figyelmébe! Veszünk részleteket azoktól, kik részleteiket tovább fizetni nem tudják vagy nem akarják. Bizományi és képviselői Bank, Róna és Társa Budapest, V. Báthory-utca 20.

Társalkodónót keres művelt gargon úri ember, kinek éves lakása van és háztartása. Intelligens, jó megjelenésű és nemes lelki tulajdonságokkal bíró urinó legyen. Idegen nyelvek ismerete kívánatos, de nem feltétlen. Körülmények minden irányban kedvezők. Csakis levélbéli értesítések kérének Budapest, Hermina-ut 57. ajtó 4.

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománnyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

2 és 3 szobás lakások elő-, fűrdő- és cselédszobával novemberre kiadók. Igen olcsó bérek. Maros-utca 11. Krisztina-körutnél. Telefon 10-67.

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománnyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 46.

Legújabb gramofon lemez felvételek. Dupla 25 cm. Drbja. kor. 2.50. Király Ernőtől énekelve.

- 1. Hüllő falevél
2. Balog Örsze keszkenője
3. Erdő jó volna egy nő
4. A legnyitvább kuplé
5. Kaland a lichterhofban I rész
6. Gyártástól nevetettő
7. Dicsértessék szől a legény
8. Mit susog a fehér akác
9. A csardába szől a nóta
10. A szoknyavadász
Minden egyes lemez tiszta felvételért kezkeskedem. Utánvételel küldi: Marnitz Frigyes, műhangszerkészítő. Budapest, VIII., József-körut 39-9. Az összes hangszerek legnagyobb választékban és legolcsóbban. Hangszer, gramofon és lemez árjegyzék, ingyen, külön-külön kéréndő.

3 szó Tiller önkéntesi egyenruha Budapest

3 szó Tiller díszmagyarruha Budapest

Soványág! Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Harlow tanár amerikai erőtáppora. Soványak tartó, szép felt testidomokat nyernek. - Helyek remek helyek. Hat-hét alatt 20 kilo gyarapodásért jól állást. Vöröszegénység, gyengeség, idegesség eiken és gyomorbanjósoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 forint 10 kr. Használati utasítással. Póráktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1. Telefon 156-80.

25 koronaért készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből. Lichtman Sándor férjiszabómester, Budapest Rottenbiller-utca 4/A. sz. Vidékre posztominták bérmentve, helyben szabásomat kívánatra hához küldöm. 28592

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. 736 SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. sz.

3 szó Tiller önkéntesi egyenruha Budapest

3 szó Tiller Breeches-nadrág Budapest

3 szó Tiller díszmagyarruha Budapest

Öreg hamis fogakat, zálogcédulákat ékszerekről és ingóságokról, tört aranyat, régiségeket, butort és mindenféle tárgyakat vesz Wyschogrod Jakab, Nagyfüvaros-utca 7, I. em. 11. Levelezőlapra jövök. 5953

ÜGYNÖKÖK Minden szakmabeli egyének tetemes keresetre tehetnek szert törvényesen engedélyezett sorsjegyek eladásával. A legmagasabb jutalékok, később esetleg fix általányi fizetünk. Ajánlatok: Értékpapírbank, Rotter, Budapest, V., Honvéd-utca 4.

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736 SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. sz.

SZÜLŐK! Iskolákról, nevelőintézetekről (bel- és külföldiekéről) felvilágosítást ad, iskolai beiratásokat, nevelőintézetben, vagy családoknál eljárási módra való előnyöket ellát. Mindennemű tanügyet elintéző Magyar Tanügyi Intézet Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/a. Leányból kitűnő gazdaszöveget nevel a miniszterjelölt engedélyezett hól gazdasági, háztartási ipari és kereskedelmi iskola Hat elemi végzett leányokat már fölvesz. Az iskola internetsul kapcsolatos. Tanítás kezdete október hó 1-én. Felvilágosítást az iskoláról kizárólag Magyar Tanügyi Intézet ad. Budapest, VII., Rottenbiller utca 5/a.

Fodor József szőnyeg- és kárpitoskellékek nagykereskedő Váci-körut 14, Andrásy-utca szemben, ajánlja dusan felszerelt raktárát szőnyegek, függönyök és takarókban, szabott árak mellett. Szervezett munkások 10/o engedményben részesülnek. - Telefon 135-47. 29502

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 télelelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, úri szobák, angol bőrgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárak. - Telefon 82-13. 28589

BOLOND és könnyelmű ha részletfizetésre dupla áron vesz egy automata pisztolyt, amit készpénzért fele áron is megkaphat. Clément cal. 6.35 ára 80 kor. helyett 20 forint. utánvét mellett. Szt. László Intézet fegyverosztálya, Budapest, Veres Pálné-utca 16.

Rayonképviselők ügynökök és reprezentábilis viszontelarcusok kiknek nagy ösmeretsegük van jobb izr. korokban, egy szabadalmazott kegyeleti ujdonság értékesítéséhez kerestetnek. Csakis jó megjelenésű lauczióképes acqulisteurok lesznek figyelembe véve. Havonta 1000-1200 kor. jövedelem. Molnar M. Lajos szerkesztő Budapest Rottenbiller-utca 10 Mo. - Prospektusok ingyen.

Fajalma postakos irankint 2 kor., mázsánk ut 24 kor. Kérjéző Aranyospolyan, u.p. Torda. 5989

Mielőtt GRAMOFONT vásárol, kérje a világhírű THE ROYAL beszélgépek legújabb árjegyzékét. E gépeket szigoruan az eredeti, nagyban gyári áron és minden arányos költséggel 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is behozva. Gramofonok 20 koronától feljebb. Láng Jakab és Fin gramofon-nagykereskedők, Budapest, József-körut 41. Fiókok: VIII., Baross-ter 4. Buda, II., Margit-körut 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 29333

Zálogcédulát, Brillantot, gyöngyöt, ékszer, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellán, régi bronz, osontárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő Király-u. 85. - Telefon 95-48. - Meghívásra jövök.

„Hungária“ beszélgépek tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzékét

VALÓDI FRANCZIA GUMMIÉS HALHÁGOK tuc. 1,75, 2,3, 10 Kor. 3 db. legfinomabb mint. 1 K. STERYL törvényvédett legfinomabb GUMMI-KÜLÖNLEGESSÉG csak szögemmel kapható NEUMAYER LIPOT BUDAPEST VI. VÁCI-KÖRUT 32. AUERFENYHÁZ.